

Matiyu

Isa buruju

¹ Isa Nenematəmənin buruju le ɲin di. Isa tɛɛ Dawuda ni Iburahima bənsən de ri.

² Iburahima ka Isiyaka sərən. Isiyaka ka Yakuba sərən. Yakuba ka Yahuda sərən, a ni wo kərəcəilu ni dəcəilu.

³ Yahuda ka Pɛɛsi ni Seraki sərən. Woilu na tɔɔ le tɛɛ ko Tamari. Pɛɛsi ka Həsirən sərən. Həsirən ka Ramu sərən.

⁴ Ramu ka Aminadabu sərən. Aminadabu ka Nasən sərən. Nasən ka Salimən sərən.

⁵ Salimən ka Bəwasi sərən. Wo na tɔɔ ko Rahabu. Bəwasi ka Obedi sərən. Wo na le tɛɛ Rutu ri. Obedi ka Jɛsɛ sərən.

⁶ Jɛsɛ ka mansa Dawuda sərən. Dawuda ka Sulemani sərən. Wo na tɛɛ Uriya muso le ri.

⁷ Sulemani ka Rehobowan sərən. Rehobowan ka Abiya sərən. Abiya ka Asafu sərən.

⁸ Asafu ka Jusafati sərən. Jusafati ka Jehoramu sərən. Jehoramu ka Usiyasi sərən.

⁹ Usiyasi ka Jotamu sərən. Jotamu ka Ahasi sərən. Ahasi ka Esekiyasi sərən.

¹⁰ Esekiyasi ka Manase sərən. Manase ka Amən sərən. Amən ka Josiya sərən.

¹¹ Josiya ka Jekoniya ni dence gbɛɛilu sərən. Awa, Jekoniya tele rɔ, Babilonikailu ka Isirayɛlikailu mira ka wa ii ri kɛlɛkərɔbori rɔ Babiloni jamana rɔ.

¹² Isirayelikailu seni kɔ keɛkɔrɔbori diya Babilɔni jamana rɔ, Jekoniya ka Seyalatiyeli sɔrɔn. Seyalatiyeli ka Serobabeli sɔrɔn.

¹³ Serobabeli ka Abihudi sɔrɔn. Abihudi ka Eliyakimu sɔrɔn. Eliyakimu ka Asori sɔrɔn.

¹⁴ Asori ka Sadoki sɔrɔn. Sadoki ka Akimu sɔrɔn. Akimu ka Eliyudi sɔrɔn.

¹⁵ Eliyudi ka Elasari sɔrɔn. Elasari ka Matan sɔrɔn. Matan ka Yakuba sɔrɔn.

¹⁶ Yakuba ka Yusufu sɔrɔn. Yusufu ka Mariyamu furu. Mariyamu wo le ka Isa sɔrɔn, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma kɔ Nenematɔmɔnin.

¹⁷ Nba, ka bɔ Iburahima ma ka na a sii Dawuda la, wo bɛɛ ladɛnnin kɛra farɔkɛ tan ni naanin de ri. Ka bɔ Dawuda ma ka na Isirayelikailu lawa waati rɔ keɛkɔrɔbori rɔ Babilɔni jamana rɔ, wo bɛɛ ladɛnnin kɛra farɔkɛ tan ni naanin de ri. Ka bɔ ii wa waati ma keɛkɔrɔbori diya Babilɔni jamana rɔ ka na a sii Nenematɔmɔnin na, wo bɛɛ ladɛnnin kɛra farɔkɛ tan ni naanin de ri.

Isa sɔrɔn ja

¹⁸ Nba, Isa Nenematɔmɔnin sɔrɔnda ja mɛn ma, wo le jin di. A na Mariyamu mampirani tɛrɛ Yusufu bolo. Kɔni sani a ye wa a sii Yusufu wara ka kɛ a muso ri, Nii Sɛniman ka a kɛ Mariyamu ka kɔnɔ ta.

¹⁹ Yusufu ka wo yen mɛn kɛ, a tun tɛ a fɛ ka Mariyamu tɔɔ tɔɔn mɔɔilu ja na, baa Yusufu tɛrɛ mɔɔ telenni le ri. Wo rɔ, a ka a lateɛ ko a ri Mariyamu bila sutura bolo ma.

²⁰ Ka Yusufu to a mirila wo ma, Maari la mɛɛka ka a jɛrɛ yiraka a la sibo rɔ, ka a fɔ a yɛ ko: «Yusufu, Dawuda bɔnsɔn, i kana silan Mariyamu furu ko yɛ, baa Nii Sɛniman de ka a kɛ a ra kɔnɔ ta.

²¹ A ri dence sɔrɔn. I ye a tɔɔ la ko Isa*, baa ale le ketɔ a la mɔɔilu kisila ii la kojuuilu ma.»

²² Awa, ko woilu bɛɛ kɛni sa Maari la kuma ri kanbali, a ka mɛn don a la nabi da rɔ ko:

²³ «I ja lɔ! Sunkurun mɛn da a jɛɛ lakanda, wo ri kɔnɔ ta ka dence sɔrɔn. Dence wo tɔɔ ri la ko Emanuwɛli.»

Emanuwɛli kɔrɔ le ko Alla ye an dafɛ.

²⁴ Yusufu wulira sunɔɔ rɔ mɛn kɛ, a ka a kɛ ikomin Maari la mɛlɛka tun ka a fɔ a yɛ ja mɛn ma. A wara Mariyamu ta ka na a ri a wara, ka a kɛ a muso ri.

²⁵ Kɔni ii ma dɛn fɔɔ Mariyamu moyira dence la. Yusufu ka den tɔɔ la ko Isa.

2

Lɔnninnailu ka Isa yɔrɔnin

¹ Isa sɔrɔnda Betilɛhemu so kɔndɔ, ni a ye Jude mara rɔ. Wo tuma, mansa Herodi siini mansaya la. Isa sɔrɔnni kɔ, lɔnninna doilu bɔra telebɔ rɔ ka na Jerusalemu.

² Ii ka a maɲininka ko: «Yahudiyailu la mansa mɛn sɔrɔnda sisen, wo ye mi? Ka an to an wara telebɔ rɔ, an ka a lolo yen. An da na a bonya diya.»

³ Kuma wo fɔra mansa Herodi yɛ tuma mɛn na, a kɔndaflira, a ni Jerusalemukailu bɛɛ.

⁴ Mansa ka Isirayɛlikailu la sarakalaselailu bɛɛ ni sariya karanmɔɔilu bɛɛ ladɛn, ka ii maɲininka ko, «Nenematɔmɔnin ka kan ka sɔrɔn mi?»

⁵ Ii ka a fɔ ko: «A ka kan ka sɔrɔn Betilɛhemu le, ni a ye Jude mara rɔ, baa nabi do ka a sɛbɛ ko:

⁶ Ile Betilɛhemu, ile mɛn ye Jude mara rɔ,

* **1:21** Isa tɔɔ kɔrɔ ye le, Allabatala mɛn ye kisiba ri.

i te Jude mara soilu rɔ dɔɔmanni ri de!

Baa kuntii do ri bɔ i kɔndɔ,

mɛn di a janto n na jama Isirayɛlikailu* rɔ.»»

⁷ Wo kɔ rɔ, Herodi ka lɔnninna woilu kili dokon dɔ ka ii maɲininka lolo bɔ waati ma. Ii tun ka a yen waati mɛn, ii ka wo fɔ a yɛ.

⁸ Wo rɔ, a ka sila di ii ma ko ii ye wa Betilɛhemu. A ka a fɔ ko: «Ai ye wa den yɔrɔ ɲinin koɲuma ye. Ai wa a yen, ai ye kela lawa n yɛ, sa n fanan di wa a bonya.»

⁹ Herodi ka kuma wo fɔ ka ban tuma mɛn na, lɔnninnailu bɔra ye ka wa. Ka ii to sila kan, ii ka lolo kelen wo yen ii ɲɛfɛ, ii tun ka mɛn yen ii wara telebɔ rɔ. Den tɛrɛ ye yɔrɔ mɛn dɔ, lolo wo wara a lɔ yɔrɔ wo kun dɔ.

¹⁰ Lɔnninnailu ka lolo yen tuma mɛn na, ii jusu sɛwara kɔsɛbɛ.

¹¹ Ii don mɛn kɛra bon na, ii ka den ni a na Mariyamu yen ye. Ii ka ii ɲɔnkin ka den bonya. Wo kɔ rɔ, ii ka ii la kankirailu da laka ka sɔlifɛn sankɔgbɛlɛnilu labɔ ka woilu di den ma. Ii ka sanin di a ma, a ni wusulan ni latikɔlɔn sumaduman mɛn tɔɔ ko muri.

¹² Wo kɔ rɔ, Alla ka a lasobi lɔnninnailu la sibo rɔ ko ii kana kɔsɛ Herodi wara butun. Wo rɔ, ii ka sila gbɛrɛ ta ka wa ii la jamana rɔ.

Yusufu ka Mariyamu ni Isa ta ka wa Misiran

¹³ Nba, lɔnninnailu wani kɔ, Maari la mɛlɛka do ka a jɛrɛ yiraka Yusufu la sibo rɔ, ka a fɔ a yɛ ko: «I wuli ka den ni a na ta ka i bori ka wa Misiran jamana rɔ. I ye to ye fɔɔ n wa a fɔ i yɛ lon mɛn ko

* **2:6** Wo sɛbɛni Mika la kitabu kɔndɔ suran 5 kuma diya 2

i ye na, baa Herodi ketɔ den yɔrɔ pininna a faa ko rɔ.»

¹⁴ Wo rɔ, Yusufu wulira su rɔ, ka den ni a na ta ka wa Misiran.

¹⁵ A tora Misiran fɔɔ ka Herodi sa. Wo kɛra ka Maari la kuma kanbali, a tun ka mɛn don a la nabi da rɔ ko: «N ka n dencɛ kili ko a ye bɔ Misiran.»[†]

¹⁶ Nba, Herodi ka a jayen tuma mɛn na ko lɔnninnailu ra a majuwaya, a jusu bɔra kojuuya. A ka mɔɔilu lawa Betilɛhemu so kɔndɔ, a ni a mara yɔrɔ bɛɛ rɔ. Ko den cɛman mɛnilu si ma tamin san fila kan fɔlɔ, ii ye woilu bɛɛ faa. Herodi danda san fila dencɛilu ma ka a bɛn lɔnninnailu la lolo yen waati ma, ii tun ka mɛn fɔ a yɛ.

¹⁷ Wo rɔ, Nabi Jeremiya tun ka mɛn fɔ, wo kanbalira ko:

¹⁸ «Kan do bɔra Rama so kɔndɔ,
kasi mankan ba a ni jusumakasa mankan ba.
Rasɛli ye kasila a denilu la ko la.

A ma sɔn mɔɔ si ye a masabari, baa a denilu tɛ ye butun.»[‡]

Yusufu bɔra Misiran ka a kɔsɛ Isirayɛlikailu la jamana rɔ

¹⁹ Herodi sani kɔrɔ, Maari la mɛlɛka do ka a jɛrɛ yiraka Yusufu la sibo rɔ Misiran.

²⁰ Mɛlɛka ka a fɔ a yɛ ko: «I wuli ka den ni a na ta. Ai ye i kɔsɛ Isirayɛlikailu la jamana rɔ, baa mɔɔ mɛnilu tɛrɛ ye a pininna ka den faa, woilu ra sa.»

²¹ Yusufu wulira wo le rɔ, ka den ni a na ta ka wa Isirayɛlikailu la jamana rɔ.

[†] **2:15** Wo sɛbeni Hose la kitabu kɔndɔ suran 11 kuma diya 1

[‡] **2:18** Wo sɛbeni Jeremiya la kitabu kɔndɔ suran 31 kuma diya 15

²² Kɔni Yusufu ka a mɛn ko Arikilayosi le siini mansaya la Jude mara kun na a fa Herodi nɔ rɔ. Wo rɔ, a silanda ka wa Jude mara rɔ. Alla ka a lasobi sibo rɔ ko a ye wa Kalile mara rɔ.

²³ A wara a sii Nasarɛti so kɔndɔ. Wo kɛni sa Alla la kuma ri kanbali, a ka mɛn don a la nabiilu da rɔ ko mɔɔilu ri a fɔ Isa ma ko Nasarɛtika.

3

Yaya ka kawandili kɛ

¹ Nba, wo waati la, Yuhana* mɛn ye mɔɔ sunna ji rɔ, a sera Jude wula kɔndɔ. A tɛrɛ mɔɔilu kawandila ko:

² «Ai ye tubi, baa Harijeene Mansaya waati ra se.»

³ Baa Nabi Esayi ka Yaya la ko fɔ ko:
«Kilikan ba bɔra wula kɔndɔ ko:
«Ai ye sila rabɛn Faama yɛ,
ka silaninilu latelen a yɛ.»†

⁴ Nba, duruki mɛn tɛrɛ ye Yaya kan na, wo tɛrɛ ye ɲɔmɛ si le ri. A tɛsidini tɛrɛ gbolojulu la. A la dɔnninfenilu tɛrɛ ye tonkasailu ni waa rɔ li le ri.

⁵ Mɔɔ siyaman ba tɛrɛ ye bɔla Jerusalemu so kɔndɔ, a ni Jude mara rɔ, a ni Juridɛn Ba laminin yɔrɔilu bɛɛ rɔ, ka wa Yaya tɛrɛn ye.

⁶ A ri ii sun ji rɔ Juridɛn Ba rɔ, ii wa i lɔ ii la julumun na waati mɛn dɔ.

⁷ Farisi siyaman ni Sadusi siyaman tɛrɛ ye nala Yaya ma sun ji rɔ kanma. A ka wo yen ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai, fɔnfɔnni la munɲailu! Alla la kiti mɛn natɔ, yon de ka ai lali ko ai ye ai bori wo kɔrɔ ten?

* **3:1** Mɔɔ ye Yuhana ɲin tɔɔla fanan ko Yaya. † **3:3** Wo seɓeni Esayi la kitabɔ kɔndɔ suran 40 kuma diya 3

⁸ Ai ye ke waliilu ke, menilu ri a yiraka ko ai ra tubi.

⁹ Ai kana ai miri ka a fo ko a ri ben ka a masaron Iburahima le ye ai benba ri! Een. N di a fo ai ye ko Alla ri se kabakurun jinilu yelermann ka ii ke Iburahima bansonilu ri.

¹⁰ Sisen, teeran tii ra wuli jiri tee kanma. Jiri menilu te den juma kela, woilu bee ri tee ka lafili ta ro.

¹¹ Nde ye ai sunna ji le ro, ka a yiraka ko ai ra tubi. Koni mao men nato n ko, wo fanka ka bon n ta ri. Hali ka a la sanbara mira a ye, wo ka bon nde ma. Ale ri ai sun Nii Seniman do, a ni ta.

¹² A la baarafen ye a bolo, a ri sumankise ni a bu bo joon do baarafen men na. A ri a la suman magbasi ghere lagbe, ka sumankise ke bondon kondoo, ka bu bee janin ta la. Ta wo ye ta sabali le ri.»

Yaya ka Isa sun ji ro

¹³ Wo ko ro, Isa bora Kalile mara ro ka na Yaya teren Juriden Ba dala sa Yaya ri a sun ji ro,

¹⁴ koni Yaya tee ye a fe ka a ban. A ka a fo Isa ye ko: «Ile le ka kan ka nde sun ji ro. Nfenna i ra na n teren ten?»

¹⁵ Isa ka a jabi: «I ye diye wo ma folo, baa a benni an ye wo ke sa an di Alla sawo bee kanbali.» Wo ro, Yaya sonda ka a sun ji ro.

¹⁶ Isa sunni ji ro ko, a bora ji ro i koroo. Sankolo da lakara. A ka Alla Nii Seniman jitolaa yen a kan ikomin kanba.

¹⁷ Kumakan do bora sankolo ro ko: «N diyana dence le ten. N sewani ale ro kosebe.»

4

Ibulusa ka Isa kərəbə

¹ Wo kə rə, Nii Seniman ka Isa ɲemira ka wa a ri wula kəndə a kərəbə kanma Ibulusa bolo.

² Isa ka tele binaani ni su binaani kɛ, a ye sun donna. Wo banni kə, kənkə ka a mira.

³ Majuuwalila ka a madon a la, ka a fə a yɛ ko: «Ni ile le ye Alla Dence ri, i ye a fə kabakurun woilu yɛ ko ii ye yɛleman ka kɛ buru ri.»

⁴ Kəni Isa ka a jabi: «A seɓɛni Alla la kitabu kəndə ko:

«Mə tɛ se balola buru gbansan na.

Ɛɛn, mə mako ye Alla la kumailu fanan na ka balo, kuma menilu bɛɛ ye bəla Alla da rə.»*

⁵ Wo kə rə, Ibulusa ka Isa ta ka wa a ri Jerusalemu, ni a ye so seniman di. A ka a lalə Allabatobonba kun də,

⁶ ka a fə a yɛ ko: «Ni ile le ye Alla Dence ri, i ye i juran ka bə yan, baa a seɓɛni ko:

«Alla ri a la mɛlekailu jamari i la ko rə.

Wo rə, ii ri i mira ii bolo la

sa i sen kana se kabakurun ma.»

⁷ Isa ka Ibulusa jabi: «A seɓɛni fanan ko: «I kana i la Maari Alla kərəbə.»»

⁸ Wo kə rə, Setana wara a ri koyinkɛ jan ba do kan, ka dunuɲa mansaya bɛɛ yiraka a la, a ni ii la gbiliya.

⁹ A ka a fə Isa yɛ ko: «Ni i sənda ka i ɲonkin n kərə ka n bato, n di woilu bɛɛ di i ma.»

¹⁰ Isa ka a fə a yɛ ko: «I ye bə n kə Setana, baa a seɓɛni ko: «I ye i la Maari Alla le bato ka baara kɛ ale kelen pe yɛ.»»

* **4:4** Wo seɓɛni Sariyailu kitabu kəndə suran 8 kuma diya 3

¹¹ Wo rɔ, Ibulusa bɔra a fɛ ka wa. Mɛlɛkailu nara ka Isa makoilu ja.

Isa ka kawandili kɛ Kalile mara rɔ

¹² Isa ka a mɛn tuma mɛn na ko Yaya ra mira ka a bila kaso la, a ka a kɔsɛ ka wa Kalile mara rɔ.

¹³ Kɔni a ma a sii Nasarɛti so kɔndɔ. A wara Kapɛrinahumu so le kɔndɔ ka a sii ye. So wo ye Kalile dalaba dala, Sabulɔn mara ni Nafitali mara rɔ.

¹⁴ Wo kɛra sa Alla la kuma ri kanbali, a ka mɛn don a la Nabi Esayi da rɔ ko:

¹⁵ «Sabulɔn mara ni Nafitali mara, mɛnilu ye Kalile dalaba fan fɛ

Juridɛn Ba telebe rɔ,

Kalile mara kɔnin, siya gbɛrɛ mɔɔ siini yɔrɔ mɛn.

¹⁶ Mɔɔ mɛnilu siini tɛrɛ dibi rɔ ye,

woilu ka kɛnɛ ba do yen.

Mɛnilu siini tɛrɛ saya dibi rɔ,

kɛnɛya bɔra woilu ma.»[†]

¹⁷ Awa, kɛbi waati wo la, Isa ka kawandili damira ka a fɔ ko: «Ai ye tubi, baa Harijeene Mansaya ra se.»

Isa ka mɔɔ doilu kili

¹⁸ Lon do rɔ, Isa tɛrɛ ye taamana Kalile Dala dafɛ. A ka nakelɛnɲɔɔma fila yen. Woilu ye Simɔn di (a ye fɔla mɛn ma ko Piyɛri) a ni Andere. Woilu tɛrɛ ye jɔɔ filila ji rɔ, baa ii ye jɛɛmiralailu le ri.

¹⁹ Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye na ai bila n kɔ. Ai ye jɛɛ ɲininna, kɔni n di ai karan mɔɔilu ɲininna.»

²⁰ Ii ka ii la jɔɔilu to ye i kɔrɔ ka ii bila Isa kɔ.

[†] **4:16** Wo sɛbeni Esayi la kitabu kɔndɔ suran 9 kuma diya 1-2

²¹ Isa taminni yorɔ wo la dɔɔni, A ka badenma fila yen men ye na ni fa la. Woilu tere ye Sebede dence Yakuba a ni Yuhana ri. Ii ni ii fa siini tere ye ii la joilu rabenna kulun kɔndɔ. Isa ka Yakuba ni Yuhana kili.

²² Ii ka ii bila Isa kɔ i kɔrɔ, ka ii fa ni kulun to ii kɔ.

Isa tɔɔ bɔra Kalile mara rɔ

²³ Isa tere ye Kalile mara fan bee rataamala. A tere ye moɔilu karanna ii la salibonilu la, ka Harijeene Mansaya kibaro juma lase, ka moɔilu lakendeya ka ii bɔ ii la jankarɔ rɔ a ni ka ii lakendeya ka ii bɔ ii la fɛɛmaya bee rɔ.

²⁴ Isa tɔɔ bɔra Siri jamana yorɔ bee rɔ. Moɔilu tere ye nala jankarɔtoilu bee ri a ma. Jankarɔ su siyaman tere ye woilu kan. Menilu tɔrɔni kojuuya farikɔrɔ dimin na, ii nara woilu ri, a ni jinatoilu ni kirikirimasatoilu ni kɔrɔngboilu. A ka woilu bee lakendeya.

²⁵ Moɔ siyaman ba bilani tere a kɔ. Ii bɔni tere Kalile mara rɔ, a ni Dekapoli mara ni Jerusalemu so ni Jude mara ni Juriden Ba kɔfɛla.

5

Moɔ menilu ye barakadenilu ri

¹ Isa ka jama yen tuma men na, a yɛlɛra koyinke kan ka a sii. A la karandenilu ka ii madon a la.

² A ka ii karan damira kɔ:

³ «Moɔ menilu ka a lɔn ko ii mako ye Alla la, woilu ye barakadenilu ri, baa Harijeene Mansaya ye ii ta le ri.

⁴ Moɔ menilu jusumakasani, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri ii jususuma.

- ⁵ Mɔɔ mɛnilu sabarini, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri duukolo di ii ma ka a kɛ ii ta ri.
- ⁶ Mɔɔ mɛnilu ye a fɛ ka kɛ telenbailu ri, ni wo lɔɔ ye gbala ii la ikomin dɔɔnnin lɔɔ ni minnin lɔɔ ye gbala mɔɔilu la ja mɛn ma, woilu ye barakadenilu ri, baa ii ye mɛn jininna, Alla ri wo di ii ma.
- ⁷ Mɔɔ mɛnilu ye hinala ii mɔɔjɔɔilu la, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri hina ii la fanan.
- ⁸ Mɔɔ mɛnilu kɔndɔ gbɛni, woilu ye barakadenilu ri, baa ii ri Alla yen.
- ⁹ Mɔɔ mɛnilu ye hɛrɛ donna ii ni ii mɔɔjɔɔilu tɛma, woilu ye barakadenilu ri, baa Alla ri ii jate a denilu ri.
- ¹⁰ Mɔɔ mɛnilu ye tɔrɔla mɔɔilu bolo ka a masɔrɔn ii ye Alla diyana koilu kɛla, woilu ye barakadenilu le ri, baa Harijeene Mansaya ye ii ta le ri.
- ¹¹ Mɔɔilu wa ai nani, ka ai tɔrɔ, ka wuya la ai la, ka kuma juu su bɛɛ fɔ ai ma nde kosɔn, ai ye barakadenilu ri.
- ¹² Ai ye sɛwa ka jaalen, ka a masɔrɔn ai ri barayiba sɔrɔn sankolo rɔ, baa nabi mɛnilu taminda ai jɛfɛ, ii ka woilu fanan tɔrɔ ten de.

Dunuɓa kɔɔ a ni dunuɓa yelen

¹³ «Nba, aile ye kɔɔ ri duukolo kan yan. Kɔni ni kɔɔ timinya bɔra a la, a ri se timinyala ikɔ di? A tɛ foyi jaala butun. A ri lafilɛ kɛnɛ ma, mɔɔilu tamintɔ ri a radɔn.

¹⁴ «Aile ye yelen di dunuɓa rɔ yan. So mɛn siini tindi kan, wo ti se doonna.

¹⁵ Mɔɔ tɛ fitina lamɛlɛnna ka a bila see kɔrɔ. Ɛɛn, a ri a sii fitinnasiifen kan sa a ri yelen di bonkɔndɔ mɔɔilu bɛɛ ma.

¹⁶ Fɔɔ ai la yelen ye bɔ ten mɔɔilu jana, sa ii ri ai la kɔɲuma kɛnɛniilu yen ka ai Fa gbiliya, ai Fa mɛn ye sankolo rɔ.

Isa ka mɛn fɔ Alla la sariya ko rɔ

¹⁷ «Ai kana ai miri ko n nara le ka Musa la sariya wala nabiilu la kumailu bɔ ye. Ɛɛn, n ma na ka woilu bɔ ye, fɔɔ ka ii kanbali.

¹⁸ N di tɔɲa fɔ ai yɛ: haan ka wa se sankolo ni duukolo ban lon ma, foyi tɛna bɔla sariya rɔ hali sariyatɔnbe kelen wala a sɛbɛli den kelen fɔɔ sariya bɛɛ wa kanbali.

¹⁹ Wo rɔ, mɔɔ mɛn wa jamarili jɛnilu do tiɲan, hali jamarili mɛn ma bon a tɔilu bɛɛ ri, ka mɔɔilu fanan karan jamarili wo tiɲanna, wo tii ri jate bɛɛ rɔ dɔɔmanni ri Harijeene Mansaya rɔ. Kɔni mɔɔ mɛn wa jamarili jɛnilu labato, ka mɔɔilu fanan karan woilu labatola, wo tii ri jate mɔɔba ri Harijeene Mansaya rɔ.

²⁰ N di tɔɲa fɔ ai yɛ ko ni ai la telenbaya ma tamin Farisilu ni sariya karanmɔɔilu ta kan, ai tɛ don Harijeene Mansaya rɔ fewu.

Mɔɔfaa ni mɔnɛ

²¹ «Ai ka a mɛn ko a fɔra ai benbailu yɛ ko: «I kana mɔɔ faa,» ko «ni mɔɔ wa mɔɔ faa, a ri a lɔ Alla ɲakɔrɔ a kiti kanma.»

²² Kɔni n ye a fɔla ai yɛ ko ni mɔɔ mɔɔ mɔnɛra a badenma kanma, wo bennin de ka a makiti. Ni mɔɔ mɛn ka a badenma nani ko a mɔɔ koron, mɔɔilu ka kan ka wa wo tii ri Yahudiya la kititɛɛ

ɗɛkuru tɛma. Ni mɔɔ mɔɔ ka a fɔ a badenma ma ko a nalonma, wo tii bɛnnin jahanama ta le rɔ.

²³ Wo le rɔ, i wa kɛ sɔlifɛn bɔla Alla la saraka janin diya ɲakɔrɔ, ni i hankili jiira a la ko ko do ye i ni i badenma tɛ,

²⁴ i ye i la sɔlifɛn to Alla la saraka janin diya ɲakɔrɔ. I ye wa ka i ni i badenma tɛrabɛn fɔlɔ. Wo kɔ rɔ, i ri wa i la sɔlifɛn di Alla ma.

²⁵ «Ni mɔɔ do ye wala i ri kititɛɛla wara ko a ye a makasila i kan, ai watɔla, i ye ko bɛɛ kɛ ka kɛɛ ban jona. Ni wo tɛ, ni a wara i don kititɛɛla bolo, wo ri i don kaso bon kuntii bolo. Wo fanan di i bila kaso la.

²⁶ N di tɔɲa fɔ i yɛ. I tɛ bɔ kaso la fewu, fɔɔ i wa ban wodi fɔni bɛɛ muumɛ sarala.

Kaninkɛla

²⁷ «Ai ka a mɛn ko a fɔra ko: «I kana kaninkɛ kɛ.»

²⁸ Kɔni n ye a fɔla ai yɛ ko ni i ka muso do ragbɛ ka kunfan a fɛ, i ra ban kaninkɛ kɛla muso wo fɛ i jusu rɔ.

²⁹ Wo rɔ, ni i bolokininma ɲa kɛra sababu ri ka i lɔ kojuu kɛla, i ye a bɔ ka a lafilɪ, baa i bɔnɔ i farikolo yɔrɔ kelen na, wo le ka fisa i ma sani i farikolo dafanin ye lafilɪ jahanama rɔ.

³⁰ Ni i bolokinin kɛra sababu ri ka i lɔ kojuu kɛla, a tɛɛ a la ka a lafilɪ, baa i bɔnɔ i farikolo yɔrɔ kelen na, wo le ka fisa i ma sani i farikolo dafanin ye wa jahanama rɔ.

Furusa maɲi

³¹ «A fɔra fanan ko: «Ni cɛɛ mɛn ye a fɛ ka a muso bila, fɔɔ a ye furusa sɛbɛ di a ma.»

³² Kɔni n ye a fɔla ai yɛ ko mɔɔ mɔɔ wa a muso bila ka a tɛrɛn muso wo tun ma jalonya kɛ, wo tii

ra kaninkɛla sila le bila muso wo kɔrɔ. Mɔɔ mɛn wa muso furusani furu, wo tii fanan da kaninkɛ.

Ai kana ai kali

³³ «Fanan, ai ka a mɛn ko a fɔra ai benbailu yɛ ko: «I kana i kalilikan tɔnan. I wa dakan mɛn ta Alla yɛ, i ye wo dafa.»

³⁴ Kɔni n ye a fɔla ai yɛ ko ai kana ai kali muumɛ. Ai kana ai kali sankolo la, baa Alla la Mansaya siifen de wo ri.

³⁵ Ai kana ai kali duukolo la, baa Alla sen lɔ yɔrɔ le wo ri. Ai kana ai kali Jerusalemu la, baa Mansaba Alla la so le wo ri.

³⁶ Ai kana ai kali ai jɛrɛ kun na, baa ai ti se hali ai kunsu kelen gbɛla, wala ka a fin.

³⁷ Ni ai sɔnda ko ma, ai ye a fɔ dɔrɔn ko «ɔɔn». Ni ai ma sɔn ko ma, ai ye a fɔ dɔrɔn ko «ɛɛn». Ai ye dan wo ma. Mɛnilu wa la wo kan, woilu bɛɛ bɔni Setana rɔ.

Ai kana ai ta sara

³⁸ «Ai ka a mɛn ko a fɔra ko: «Ni mɛn ka ɲa te, ai ye wo fanan ɲa te. Ni mɛn ka ɲin kadi, ai ye wo fanan ɲin kadi.»

³⁹ Kɔni n ye a fɔla ai yɛ ko ai kana ai ta julɔ sara mɔɔ la mɛn ye a fɛ ka kojuu kɛ ai la. Ɔɔn, ni mɔɔ do ka i bolokininma tolo gbasi, i ni a to kelen fanan lɔ a yɛ.

⁴⁰ Ni mɔɔ ye a fɛ ka wa i ri kiti diya sa a ri i la duruki kɔrɔbila mira i la, i ye i la durukiba fanan di a ma.

⁴¹ Ni mɔɔ ka i diyagboya ko i ye a la donin ta ka kilo kelen taama kɛ a fɛ, i ye a la donin ta ka kilo fila taama kɛ a fɛ.

⁴² Ni mɔɔ ka i tara fen na, i ye a sɔ. Ni mɔɔ ka a fɔ ko i ye i la fen sinkan a ma, i kana i ban a ma.

Ai ye ai juuilu kanin

⁴³ «Ai ka a mən ko a fəra ko: «I ye i məjəwəilu kanin, ka i juuilu kən.»

⁴⁴ Kōni n̄ ye a fōla ai ye ko ai ye ai juuilu kanin,
ka Alla tara ai tōrōbailu ye.

⁴⁵ Ni ai ka a kε ten, ai ri kε ai sankolo rɔ Fa denilu ri. Baa ale le ye a la tele labɔla mɔɔ juuilu ni mɔɔ jumailu fila bεε yε. A ye sancɪ nanala mɔɔ telenniilu ni mɔɔ telenbaliilu fila bεε yε.

⁴⁶ Ni wo tɛ, ni ai ka ai kaninbailu dɔrɔn kanin, ai ri barayi puman sɔrɔn wo la? Hali ni-isankɔmiralailu ye wo pɔɔn kɛla.

⁴⁷ Ni ai ye ai ba den mailu le dərən de fola, wo ye ko ba ri wa? Εεη. Hali Alla lənbaliilu ye wo jəən kəla.

⁴⁸ Ai ye ke mɔɔ dafaninilu ri ikomin ai sankolo rɔ
Fa dafanin ɲa mɛn ma.»

6

Deſebato so na

¹ «Ai ye ai janto ai jεε rɔ. Ai kana ai la telenbaya kɛwaliilu kɛ mɔɔilu pana sa ii ri woilu kɛni yen ai bolo. Ni ai ka wo kɛ, ai Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo tɛna barayi foyi di ai ma.

² «Wo rɔ, i wa kɛ dɛsɛbatɔ sɔla, i kana buru fɛ i mayira kanma ikomin jɛrɛmayuwailu ye a kɛla na mɛn ma. Ii ye wo kɛla salibonilu kɛndɔ, a ni sila dailu la, sa mɔɔilu ri ii tando. N di tɔɔa fɔ ai yɛ: ii la barayi dan de mɔɔilu la tandoli wo ri.

³ I wá kẹ̀ dẹ̀sẹ̀batọ̀ sọ̀lá i bolokinin na, i bolomaran ma kan ka wo lón.

⁴ Wo ro, i la deɓɓato sɔli ri ke dokon do. Men ye kɛla dokon do, i Fa Alla ye wo yenna, ka i barayi.

Alla tara ja

⁵ «Ai wa ke Alla tarala, ai kana wo ke ikomin jeremayuwailu ye a kela ja men ma. Baa a duman ii ye ka ii lo salibonilu kondɔ, a ni sila dailu la, ka Alla tara, sa mɔɔilu ri ii yen. N di tɔja fo ai ye: ii la barayi dan de mɔɔilu la tandoli wo ri.

⁶ Kɔni i wa ke Alla tarala, i ye don i la bon na ka da tuun i jere ma. I ye i Fa Alla tara ye, baa a ye yoro doonni wo ro. Men ye kela dokon do, i Fa Alla ye wo yenna, ka i barayi.

⁷ Ai wa ke a tarala, ai kana kuma siyaman fo fuu ikomin Alla lonbaliilu ye a kela ja men ma. A ye woilu kondɔ ko ii la kuma siyaya le koson ii tarali ri lamɛn.

⁸ Ai kana wo jɔɔn ke, baa ai mako ye fen fen na, ai Fa Alla ka wo lon sani ai ye a tara.

⁹ «Ai ka kan ka Alla tara ja men ma, wo le jin di. An Fa men ye sankolo ro, i too seniman ye bonya ka.

¹⁰ I la Mansaya ye na.

I sawo ye ke duukolo kan ikomin a ye kela sankolo ro ja men ma.

¹¹ An mako ye doonnin men na bi, i ye wo di an ma.

¹² I ye an na kojuuilu makoto, ikomin an fanan da mɔɔilu makoto, menilu ra kojuu ke an na.

¹³ I kana a to an ye manɛɛn ka bila kojuu ro. Kɔni i ye an bɔsi Setana bolo.*

* **6:13** Seɓeli kura doilu ka kuma doilu bila jin do ko: «Baa mansaya ye i ta le ri kadawu, a ni sebaya ni gbiliya. Amina.»

¹⁴ «Ni ai ka ai hakeɓabailu makoto, ai Fa men ye sankolo rɔ, wo fanan di ai makoto.

¹⁵ Kɔni ni ai ma ai hakeɓabailu makoto, ai Fa fanan tɛ ai la hakeilu makoto.

Sun don ko

¹⁶ «Ai wa ke sun donna lon men na, ai kana ai ɓakɔrɔ sidi ikomin jereɓayuwailu ye a kela ɓa men ma. Woilu ye ii ɓakɔrɔ sidila sa mɔɔilu ri a lon ko ii ye sun dɔ. N di tɔɓa fɔ ai ye: ii la barayi dan de mɔɔilu la tandoli ri.

¹⁷ I wa ke sun donna, i ye i ɓa lako, ka tulu sumaduman ke i kun dɔ,

¹⁸ sa mɔɔilu kana a lon ko i ye sun dɔ. Kɔni i Fa men doonni, wo ri a lon. Men ye kela dokon dɔ, i Fa ye wo yenna, ka i barayi.

Nanfulu ko

¹⁹ «Ai kana nanfulu laɗen ai jere ye dunuɓa rɔ yan, ɓenberɛilu ni kɔrikɔri ye tiɓanni kela yɔrɔ men. Sonilu fanan ye da kadila ka don ka supali ke.

²⁰ Ai ye nanfulu laɗen ai jere ye sankolo rɔ, ɓenberɛilu ni kɔrikɔri ti se tiɓanni kela yɔrɔ men. Sonilu fanan ti se da kadila ka supali ke ye.

²¹ Baa i la nanfulu ye yɔrɔ men dɔ, i solɔme fanan ye yɔrɔ wo le rɔ.

Mɔɔɓa ye a farikolo fitinna ri

²² «Mɔɔɓa le ye a farikolo fitina ri. Wo rɔ, ni i ɓa kise ka ɓi, kene ri don a la, ka i kɔndɔ gbe.

²³ Kɔni ni i ɓa kise ma ɓi, i fari fan beɛ ri to dibi rɔ. Nba, yelen men ka kan ka teren i rɔ, ni wo ra to dibi rɔ, dibi ba le wo ri fewu!

Alla ko ni wodi ko

24 «Mɔɔ ti se ka baara kɛ kuntii fila yɛ waati kelen. Ni kuntii kɛra fila ri jɔnce ri do kanin ka tamin do kan. A ri do kumakan bonya ka tamin do ta la. Wo rɔ, ai ti se ai jii lala Alla ni nanfulu rɔ.

Ai kana hamin

25 «Wo le kosɔn, n ye a fɔla ai yɛ ko ai kana hamin ai la dunujaratɛɛ la, ai la dɔɔnnin ko la; wala a faribanku la ko la, ai ye mɛn bilala a ma. Ai la niimaya ma bon dɔɔnnin ko ri wa? Ai fari la ko ma bon feriyabɔ ko ri wa?

26 Ai ye kɔɔnilu kɔrɔsi, mɛnilu ye ii gbanna san ma. Ii tɛ sɛnɛ kɛla, ii tɛ suman kala. Ii tɛ suman nadonna bondon kɔndɔ. Kɔni ai Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo ye ii balola. A ye di? Ai jatɔnɔ ka bon ii ta ri, wo tɛ?

27 Yon ye ai tɛma, mɛn di se waati kelen lala a si kan a la hamin baraka rɔ?

28 Nfenna ai ye haminna ai la feriyabɔ ko la? Ai ye waa rɔ binilu kɔrɔsi, ii ye wulila ja mɛn ma. Ii tɛ baara kɛla, ii tɛ feriyabɔ ladanna.

29 Kɔni n ye a fɔla ai yɛ ko hali mansa Sulemani mɛn kɛra nanfulutiiba ri, wo ma faanin si don mɛn kenji ka se bin fere woilu kelen dɔ.

30 Nba, bin mɛnilu ye waa rɔ bi, woilu ri janin ta la sini. Ni Alla ka fereilu bila ii la, mɛnilu ye ikomin ii la feriyabɔ, Alla ti se feriyabɔ dila ai fanan ma wa, ai mɛn na lemɛniya ka dɔɔ?

31 Wo le rɔ, ai kana hamin ka a fɔ ko: «An di nfen dɔɔn, an di nfen min, an di feriyabɔ sɔrɔn di?»

32 Siya gbɛɛ mɔɔilu le ye haminna ko woilu la. Ai Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo ka a lɔn ko ai fanan mako ye fen woilu bɛɛ la.

³³ Ai ye a jinin Alla la Mansaya ni a la telenbaya ko le ma fɔlɔ. Ni ai ka a kɛ ten, fen bɛɛ ri di ai ma fanan.

³⁴ Ai kana hamin sini koilu la. Ai ye sini koilu to sini yɛ. Mɔɔilu ye tɔrɔya mɛn sɔrɔnna lon kelen kɔrɔ, wo ri lon wo bɔ.»

7

Ai kana kiti labe mɔɔilu kan

¹ Isa tora kumala ko: «Ai kana mɔɔ kiti, sa ai fanan kana makiti;

² baa ai wa mɔɔilu makiti ja mɛn ma, ai fanan ye makitila wo ja le ma. Ai ye sumannifen mɛn jatela mɔɔilu yɛ, sumannifen kelen de fanan ye jatela ai fanan yɛ Alla bolo.

³ Nfenna i ye jamanin mafɛnɛla i badenma ja ma, ka a tɛrɛn i tɛ fɛrɛn kɔrɔsila, mɛn ye i jɛrɛ ja ma?

⁴ A ye di? Ka fɛrɛn to i jɛrɛ ja ma, i ri se a fɔla i badenma yɛ di ko: «I ye a to n ye jamanin wo bɔ i ja ma»?

⁵ Jerɛmayuwa! I ye fɛrɛn bɔ i jɛrɛ ja ma fɔlɔ. Ni i ka a kɛ ten, i ri fen yen kɔɲuma ka se jamanin bɔla i badenma ja ma.

⁶ «Ai kana fen sɛniman di wuluilu ma. Ni wo tɛ, ii ri ii kɔsɛ ai ma ka ai rafarafara. Ai kana kɔrɔn kisɛ di kɔsɛilu ma. Ni wo tɛ, ii ri wo radɔn.

Alla tara ko

⁷ «Ai wa matara foyi la, ai ri wo sɔrɔn; ai wa jinin, a ri a sɔrɔn; ai wa da makonkon, a ri laka ai yɛ.

⁸ Ka a masɔrɔn mɔɔ si wa matara, a ri a sɔrɔn; mɔɔ wa fen jinin, a ri a sɔrɔn; mɔɔ wa da makonkon, a ri laka a ye.

⁹ A ye di? Ni a dence do ka buru tara a la, yon de ai rɔ, mɛn di kabakurun di a ma?

¹⁰ Wala, ni a dence ka i matara jεε la, a ri sa don a bolo wa?

¹¹ Nba, ni aile, adamadenilu mɛn ka juu, ai kusan fen juma dila ai denilu ma, wo gbɛnin de an Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ ye fen jumailu dila a tarabailu ma!

¹² Wo rɔ, ai ye a fε mɔɔilu ye ko mɛnilu bεε kε ai ye, ai jεrε ye woilu jɔɔn kε ii ye, ka a masɔrɔn wo ye sariya ni nabiilu la seбели dafanin de.»

Sila ba ni sila dɔɔmanni

¹³ «Ai ye don don diya dɔɔmanni fε, baa sila mɛn ye wala mɔɔ halaki diya ma, wo don diya ka bon. Sila wo taama duman. Mɔɔ siyaman ye wala sila wo le fε.

¹⁴ Kɔni sila mɛn ye wala jɛnemaya rɔ, wo don diya dɔɔman. Wo sila taama gboman. A sɔrɔnbailu fanan ma siya.

Jiri su ri lɔn a den fε

¹⁵ «Ai ye ai jεrε kɔrɔsi wuya nabiilu ma. Ii ye ii jεrε kɛla ikomin saailu, mɛnilu ma juu, ka a tɛrɛn wara juuile.

¹⁶ Ai ri woilu lɔn ii la kɛwaliilu le fε, ikomin jiri ye lɔnna a den fε ja mɛn ma. A ye di? Mɔɔ ri se rɛsenden mɔnɛn kadila bin wɔninma la wa? Mɔɔ ri se toroden kadila jiri tunin wɔninma la wa? Wo kuma tε.

¹⁷ Jiri juma bεε ri den juma le kε, kɔni jiri juu ri den juu kε.

18 Jiri numa ti se den juu kɛla, jiri juu fanan ti se den numa kɛla.

19 Jiri mɛnilu tɛ den numa kɛla, woilu bɛɛ ri tɛɛ ka lafilɛ ta rɔ.

20 Wo lɛ rɔ, ai ri se wuya nabiilu lɔnna ii la kɛwaliilu fɛ.»

Mɛnilu ye Maari tɔɔ fɔla ii da rɔ gbansan

21 «Mɔɔ mɛnilu ye a fɔla ko: «Maari, Maari,» woilu bɛɛ tɛ donna Harijeene Mansaya rɔ fɔɔ mɛnilu ye n Fa Alla sawo kɛla.

22 Mɔɔ siyaman di a fɔ n yɛ wo lon ko: «Maari, Maari, an ma kelaya kuma fɔ i tɔɔ rɔ wa? An ma jinailu gben ka ii bɔ mɔɔilu fɛ i tɔɔ rɔ wa? An ma kabannako siyaman kɛ i tɔɔ rɔ wa?»

23 Wo lon, n di a fɔ ii yɛ ka a gbɛ ko: «N ma ai lɔn fewu. Aile sariya tijannailu, ai ye bɔ n fɛ de!»»

Bonlɔla fila la ko

24 «Nba, mɔɔ mɔɔ wa a tolo malɔ n na kuma la, ka wo labato, wo tii ri kɛ ikomin cɛɛ famunyani mɛn ka a la bon lɔ fara kan.

25 Sanci nara, ji woyenda, sanci fɔɔɔ sera bon wo ma. Kɔni bon ma be, baa a juu siini fara kan.

26 Kɔni mɔɔ mɔɔ wa a tolo malɔ n na kuma jin na kɔni a ma wo labato, wo tii ye ikomin cɛɛ nalonma, mɛn ka a la bon lɔ kije kan.

27 Sanji nara, ji woyenda, sanci fɔɔɔ sera bon wo ma. Bon wo bera ka tijan fewu.»

28 Nba, Isa banni kuma jinilu fɔla, a la karan ka jama kabannakoya,

29 baa a ka ii karan ikomin se ye mɛn bolo mɔɔilu kan. A ma ii karan ikomin ii la sariya karanmɔɔilu ye ii karanna ja mɛn ma.

8

Isa ka kunatɔ do lasɛninya

¹ Isa jiira ka bɔ koyinke kan tuma mɛn na, jama ba ka ii bila a kɔ.

² Kunatɔ do nara a jɔnkin duu ma Isa kɔrɔ, ka a fɔ a yɛ ko: «Maari, ni i sɔnda, a se ye i yɛ ka n nasɛniya.»

³ Isa ka a bolo rasɔmɔn ka a maa cɛɛ la, ka a fɔ a yɛ ko: «N da sɔn, i ye lasɛninya.» A la kuna sɛniyara i kɔrɔ.

⁴ Isa ka a fɔ a yɛ ko: «I ye i janto i jɛɛ rɔ, i kana wo ko fɔ mɔɔ si yɛ. Wa sarakalasela tɔrɔfɛ, a ye i fari ragbɛ. Wo wa ban, Musa ka saraka mɛn fɔ, ka a kɛ sereya ri, i ye wo bɔ ka a yiraka bɛɛ la ko i ra kɛndɛya.»

Isa ka kɛɛden kuntii do la baaraden nakɛndɛya

⁵ Awa, Isa wara Kapɛrinahumu. A dontɔla so kɔndɔ, kɛɛden kuntii do nara ka a madiya ko:

⁶ «Maari, n na baaraden lani bon na. Kɔrɔngbɔnin jankarɔ ra a mira ka a lala. A tɔrɔni kojuuya.»

⁷ Isa ka a fɔ a yɛ ko: «N di wa a lakɛndɛya.»

⁸ Kɔni kɛɛden kuntii ka a fɔ ko: «Maari, i ma kan ka don n wara, baa a dahanin tɛ n yɛ ko i ye don n na bon na! Kɔni ni i ka kuma kelen fɔ dɔrɔn, n na baaraden di kɛndɛya wo rɔ,

⁹ baa n ye kuntii do la se kɔrɔ, kɛɛden doilu fanan ye n na se kɔrɔ. N wa a fɔ mɛn yɛ ko a ye wa, wo ri wa. N wa a fɔ mɛn yɛ ko a ye na, wo ri na. N wa a fɔ n na jɔn yɛ ko a ye mɛn kɛ, a ri wo kɛ.»

¹⁰ Isa ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, a kaban-nakoyara. A ka a fɔ a kɔbilabailu yɛ ko: «N di tupa

fɔ ai yɛ ko n ma mɔɔ si sɔrɔn Isirayɛlikailu tɛma fɔlɔ, mɛn lɛmɛniyani ikomin cɛɛ jɪn.

¹¹ N di a fɔ ai yɛ ko lon do rɔ, mɔɔ siyaman di bɔ telebɔ ni telebe rɔ ka na i sii dɔɔnnin diya Iburahima ni Isiyaka ni Yakuba dafɛ Harijeene Mansaya rɔ.

¹² Kɔni mɛnilu tɛrɛ ka kan ka kɛ Alla la Mansaya mɔɔilu ri, ii ri lafli dibi rɔ kɔkan, kasi ni a jɪn macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.»

¹³ Isa ka a fɔ kɛɛden kuntii yɛ ko: «Wa i wara. I ka mɛn jɪnin, wo ri kɛ i yɛ i la lɛmɛniya kosɔn.» Wo waati kelen, kɛɛden kuntii la baaraden kɛndɛyara.

Isa ka jankarɔtoilu lakɛndɛya

¹⁴ Isa wani Piyɛri wara lon do rɔ, a ka Piyɛri biranmuso lani yen. Fari makaliya ye a la.

¹⁵ Isa ka a maa muso bolo la, fari makaliya bɔra a fari rɔ. A wulira ka gba don ii yɛ.

¹⁶ Wura donnin, jama nara mɔɔ siyaman di Isa tɔrɔfɛ jina juuilu ye mɛnilu fɛ. Isa ka jɪnailu gbɛn a la kuma la, ka jankarɔtoilu bɛɛ lakɛndɛya.

¹⁷ Wo kɛra sa Alla la kuma ri kanbali, a ka mɛn don Nabi Esayi da rɔ ko:

«Fɛn mɛnilu tɛrɛ ye an sɛɛla, a ka woilu ta.
Jankarɔ mɛnilu tɛrɛ ye an kan, a ka woilu bɔ an kan.»

Doilu ye a fɛ ka ii bila Isa kɔ

¹⁸ Isa ka a yen ko jama ba ye a laminin dɔ mɛn kɛ, a ka a fɔ a la karandenilu yɛ ko: «An ye wa dala kɔ.»

19 Sariya karanmɔɔ do ka a madon Isa la, ka a fɔ a yɛ ko: «Karanmɔɔ, i wa kɛ wala fan fan, n di n bila i kɔ.»

20 Isa ka a jabi: «Denka ye sɔyaninilu bolo, naa ye kɔnɔilu bolo. Kɔni yɔrɔ si tɛ Mɔɔ Dence bolo, a ri a la ka a naa yɔrɔ mɛn dɔ.»

21 Isa la karanden gbɛɛ ka a fɔ a yɛ ko: «Maari, i ye a to n ye wa n fa su don fɔlɔ.»

22 Isa ka a fɔ a yɛ ko: «I ye i bila n kɔ. I ye a to mɔɔ saniilu ye ii la mɔɔ saniilu suilu don.»

Isa ka fɔnaɓa lala

23 Isa ka a sii kulun kɔndɔ tuma mɛn na, a la karandenilu wara a kɔfɛ.

24 Ka ii to ji kan, fɔnaɓa do wulira i kɔrɔ. Fɔnaɓa bonya kojuu ma, ji wunwanailu tɛɛ ye donna kulun kɔndɔ. Wo ka a tɛɛn Isa ye sunɔɔ rɔ.

25 Karandenilu ka ii madon a la ka a lakunun ko: «Maari, i ye an kisi! An faato le!»

26 A ka ii jabi: «Nfenna ai ye silanna? Ai tɛ lemɛniyala kɔɛbɛ!» A wulira ka ji ni fɔnaɓa makuma. Mankan masumara fewu.

27 Cɛilu kabannakoyara. Ii ka a kɛ a fɔ ri i naa ye ko: «Ee! Cɛɛ jin ye mɔɔ su nauman de ri? Hali fɔnaɓa ni ji ye a kan mirala.»

Isa ka jina gben ka bɔ cɛɛ fila fɛ

28 Isa ni a la karandenilu banda dala tɛɛla ka se Kadara mara rɔ. Jinatɔ fila bɔra kaburuilu rɔ ka na Isa kunbɛn. Jinatɔ woilu fadiman, fɔɔ mɔɔ tun ti se taminna ye.

29 Ii kulera kan ba la ko: «Alla Dence, i ye nfen jininna an fɛ? I nani an tɔrɔ diya le rɔ, sani an na tɔrɔya waati ye se wa?»

³⁰ Wo ka a tɛrɛn kɔsɛ kuru ba ye dɔɔnninna yɔrɔ jan.

³¹ Jinailu ka Isa madiya ko: «Ni i ka an gbɛn, i ye diɲɛ an ye wa don kɔsɛ kuru ɲin dɔ.»

³² Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye wa!» Jinailu bɔra cɛɛ fila wo fɛ ka wa don kɔsɛilu rɔ. Ii donda kɔsɛilu rɔ mɛn kɛ, kɔsɛilu bɛɛ ka ii bori kojuuya, ka jii tindi la ka wa don dala ji rɔ. Ii bɛɛ tununda ji rɔ ka faa.

³³ Kɔsɛ gbɛnnailu ka ii bori ka wa so kɔndɔ. Ko mɛnilu kɛni, ii ka wo bɛɛ lakali, katɛrɛtɛ jinatɔilu lakɛndɛyara ɲa mɛn ma.

³⁴ So kɔndɔ mɔɔilu bɛɛ bɔra ka na Isa tɛrɛn. Ii ka a yen tuma mɛn na, ii ka a madiya ko a ye a sabari ka bɔ ii la mara rɔ.

9

Isa ka kɔrɔngbɔbatɔ do lakɛndɛya

¹ Isa donda kulun kɔndɔ, ka dala tɛɛ, ka wa se a jɛrɛ la so kɔndɔ.

² Ka a to ye, mɔɔilu nara kɔrɔngbɔbatɔ do ri a ma, wo lani a la gbeke kan. Isa ka a yen ko ii ra lɛmɛniya ko a ri se cɛɛ lakɛndɛyala. Wo rɔ, a ka a fɔ kɔrɔngbɔbatɔ yɛ ko: «N dɛncɛ, i sɛɛbɛ don. I la kojuuilu ra makoto.»

³ Sariya karanmɔɔ doilu ka wo mɛn ka a fɔ ii jɛrɛ kɔndɔ ko: «Cɛɛ ɲin ye Alla lafɛya ko kɛla.»

⁴ Isa ka ii miriya lɔn. A ka a fɔ ii yɛ ko: «Nfenna miriya juu ɲin ɲɔɔn ye ai jusukun dɔ?

⁵ A ye di? Ka a fɔ ko «i la kojuuilu ra makoto» wala ka a fɔ ko «i ye wuli ka taama,» wo fila rɔ ɲuman de fɔ duman?

⁶ Nba, n di a yiraka ai la ko a se ye nde Mɔɔ Dɛncɛ yɛ ka kojuuilu makoto dunuɲa rɔ yan.» Wo rɔ, a ka

a fɔ kɔrɔngbɔbatɔ yɛ ko: «I wuli ka i la lafen ta ka wa i wara.»

⁷ Cɛɛ wulira ka wa a wara.

⁸ Jama ka wo yen tuma mɛn na, ii silanda. Ii ka Alla bonya, baa ale le ka se ba jin di mɔɔilu ma!

Isa ka Matiyu kili

⁹ Isa bɔra ye ka wa. A watɔla, a ka cɛɛ do siini yen niisankɔ mira diya, cɛɛ mɛn tɔɔ ko Matiyu. Isa ka a fɔ a yɛ ko: «I ye na i bila n kɔ.» Matiyu wulira ka a bila Isa kɔ.

¹⁰ Lon do rɔ, Isa wara dɔɔnnin diya Matiyu wara. Niisankɔmirala siyaman ni kojuu kɛla siyaman fanan nani tɛɛ ye. Woilu tɛɛ ye dɔɔnninna Isa ni a la karandenilu fɛ.

¹¹ Farisi doilu ka wo yen tuma mɛn na, ii ka a fɔ Isa la karandenilu yɛ ko: «Nfenna ai la karanmɔɔ ye sɔnna ka dɔɔnnin kɛ niisankɔmiralailu ni kojuukɛlailu fɛ?»

¹² Isa ka wo mɛn ka ii jabi: «Mɔɔ mɛnilu kɛndɛ, woilu mako tɛ dandalila la. Jankarɔtoilu le mako ye dandalila la.

¹³ Kuma mɛn seɓɛni Alla la kitabu kɛndɔ jin, ai ye wa ai miri wo kɔrɔ ma. A seɓɛni ko: «N ye a fɛ mɔɔ ye hina mɔɔ la. Wo duman n yɛ ka tamin saraka bɔli kan.»* Nba, n ma na ka mɔɔ telenbailu kili fɔɔ kojuukɛlailu.»

Ii ka Isa maɓininka sun ko ma

¹⁴ Wo kɔ, Yaya la karandenilu nara Isa tɛɛn, ka a maɓininka ko: «Andeilu ni Farisilu darini sun donna. Nfenna i la karandenilu tɛ wo kɛla?»

* **9:13** Hose suran 6 kuma diya 6

¹⁵ Isa ka ii jabi: «A ye di? Ka kɔɔɔɔ to a dupɔɔilu dafɛ kɔɔɔmalo rɔ, kɔɔɔɔ dupɔɔilu ri se ii ɲakɔɔ sidila wa? Wo kuma tɛ. Kɔni lon do natɔ, kɔɔɔɔ ri bɔ ii tɛma. Wo lon, ii ri sun don.

¹⁶ «Mɔɔ tɛ faanin kura kunkundun ta ka faanin kɔɔ labadi. Ni mɔɔ ka wo kɛ, faanin kura ri faanin kɔɔ sɔmɔn ka a fara. A farɔɔa wo ri juuya ka tamin fɔlɔmanta kan.

¹⁷ Mɔɔ tɛ rɛsɛnɲi kura burundun foroko kɔɔ kɔndɔ. Ni mɔɔ ka wo kɛ, foroko ri fara, rɛsɛnɲi ri bɔ. Foroko ri tiɲan. Ɖɔn, mɔɔ ri rɛsɛnɲi kura kɛ foroko kura le kɔndɔ. Wo rɔ, fen si tɛ tiɲan.»

Muso jankarɔɔ ni Jayirusi denmuso

¹⁸ Ka Isa to kuma ɲin fɔla, Yahudiya la ɲɛmɔɔ do nara a birin Isa ɲɛ, ka a madiya ko: «N denmuso sasan de ten ten. I ye na i bolo la a kan. Wo rɔ, a ri balo.»

¹⁹ Isa ni a la karandenilu wulira ka ii bila cɛɛ kɔ ka wa.

²⁰ Wo ka a tɛrɛn, muso jankarɔɔ do ye ye. A ra san tan ni fila kɛ jelibɔ jankarɔ ye a la. A ka a madon Isa la a kɔfɛ ka a maa a la durukiba dakun na,

²¹ baa a tɛrɛ ye a fɔla a jɛrɛ kɔndɔ ko: «Ni n sera ka a maa a la duruki la gbansan, n di lakɛndɛya.»

²² Isa ka a kɔfɛni ka muso yen. A ka a fɔ a ye ko: «N denmuso, i sɛɛbɛ don. I la lemɛniya ra i lakɛndɛya.» Muso kɛndɛyara i kɔɔ ye.

²³ Nba, Isa donda ɲɛmɔɔ la bon kɔndɔ. A ka fulɛfɔlailu tɛrɛn ye, a ni jama mɛn ye mankanba bɔla.

²⁴ A ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye wa. Sunkurun ma sa, a ye sunɔɔ rɔ tuun.» Kɔni ii ka a bɔrɔbɔ.

²⁵ Jama bɛɛ labɔra kɛnɛma tuma mɛn na, Isa donda bon kɛndɔ, ka sunkurun su mira a bolo ma. Sunkurun wulira.

²⁶ Mɔɔilu ka wo ko kibaro mɛn wo jamana yɔrɔ bɛɛ rɔ.

Isa ka ɲa fuyen fila nakɛndɛya

²⁷ Isa bɔra ye ka wa. ɲa fuyen fila wulira ka ii bila a kɔ, ii ye wɔyɔla ko: «Dawuda dence,[†] i ye hina an na.»

²⁸ Isa donda bon na tuma mɛn, ɲa fuyen fila ka ii madon a la. A ka ii maɲininka ko: «Ai lani a la ko n di se ai ɲa lakala wa?» Ii ka a fɔ ko: «Ɔɔn, Maari, an lani wo la.»

²⁹ Wo rɔ, Isa ka a bolo maa ii ɲa la. A ka a fɔ ko: «Ai la lemeniya kosɔn, ai ɲa ri laka.»

³⁰ Ii ɲa lakara. Isa ka a fɔ ii ye ka a magbeɛya ko: «Ai kana ko wo fɔ mɔɔ si ye.»

³¹ Kɔni ii bɔni kɔ so kɛndɔ, Isa tun ka mɛn kɛ, ii ka wo lakali fan bɛɛ mara wo rɔ.

Isa ka bobo do lakɛndɛya

³² Cɛɛ fila wo bɔra tuma mɛn na ka wa, mɔɔilu nara cɛɛ jinato do ri Isa ma wo waati kelen. Jina tun da cɛɛ wo kɛ bobo ri.

³³ Isa ka jina gbɛn mɛn kɛ dɔrɔn, bobo cɛɛ wo kumara. Jama kabannakoyara ka a fɔ ko: «Wo ɲɔɔn ma kɛ Isirayɛlikailu la jamana kɛndɔ fɔlɔ fewu.»

³⁴ Kɔni Farisilu ka a fɔ ko: «Jinailu la kuntii ye se dila Isa ma ka jinailu gbɛn ka bɔ mɔɔilu fɛ.»

Mɔɔilu kininkinin donda Isa la

[†] **9:27** «Dawuda dence» wo kɔrɔ le ko Mansa Dawuda bɔnsɔn de, mɛn di se ka kɛ mansa ri a nɔ rɔ. Wo rɔ, cɛɛ ɲinilu ka yen ko Isa ye Mansa Dawuda bɔnsɔn de ri mɛn di se ka kɛ mansa ri. Wo le ye ko ii ka famun ko Isa ye ɲenematɔmɔnin de ri.

³⁵ Isa tɛɛ ye soilu ni bondailu bɛɛ rataamala. A tɛɛ ye mɔɔilu karanna ii la salibonilu la, ka Harijeene Mansaya kibaro juma lase, ka jankarɔto su bɛɛ lakɛndɛya.

³⁶ A ka jama yen tuma mɛn na, ii kininkinin donda a rɔ. Ii bɛɛ haminni, ka tunagboya. Ii ye ikomin saailu, gbɛngbɛnna tɛ mɛnilu la.

³⁷ A ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Suman kata ka siya, kɔni baaraden ma siya.

³⁸ Wo le rɔ, ai ye sɛnɛtii madiya, sa a ri baaradenilu lɔ suman kala a la sɛnɛ rɔ.»

10

Isa ka mɔɔ tan ni fila suwandi

¹ Wo kɔ rɔ, Isa ka a la karanden tan ni fila kili, ka sebaya di ii ma sa ii ri se jina juuilu gbɛnna, a ni ka jankarɔ juuilu su bɛɛ lakɛndɛya a ni ka fɛɛmailu bɛɛ lakɛndɛya ii la fɛɛmayailu bɛɛ ma.

² Talibidenba tan ni fila woilu tɔɔ le jɛn: fɔlɔman Simɔn, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Piyɛri, a ni a dɔɔɛ Andɛrɛ, a ni Sebede dɛnɛ Yakuba ni a dɔɔɛ Yuhana,

³ a ni Filipe ni Baritɔlɔmi, a ni Tomasi ni Matiyu mɛn ye niisankɔmirala ri, a ni Alife dɛnɛ Yakuba ni Tade,

⁴ a ni Simɔn, faso lahɔrɔya lɔɔ ye mɛn na, a ni Judasi Sikariyɔti, mɛn natɔ Isa donna mɔɔilu bolo.

Isa ka keladenilu kelaya

⁵ Isa ka mɔɔ tan ni fila woilu kelaya. A ka a fɔ ko: «Ai kana wa siya gbɛɛɛilu fɛ, ai kana don Samarikailu la so si kɔndɔ.

⁶ Kɔni ai ye wa Isirayɛlikailu fɛ, wo mɛnilu tununni ikomin saailu.

⁷ Ai wa tamin fan fan na, ai ye mɔɔilu kawandi ko Harijeene Mansaya waati ra se.

⁸ Ai ye jankarɔtoilu lakɛndɛya, ka suilu lawuli, ka kunatɔilu lakɛndɛya, ka jinailu gbɛn ka ii bɔ mɔɔilu fɛ. Ai ka a sɔrɔn gbansan, ai fanan ye a di gbansan.

⁹ Ai kana sanin, wala wodigbɛ, wala wodi si bila ai la tɛmasidi rɔ.

¹⁰ Ai kana bɔrɔ ta, ai kana duruki kɔrɔbila fila ta. Ai kana sanbara fila ta, wala gbeleke fila, baa baaraden ni dɔɔnnin de ka kan.

¹¹ «Ni ai donda so ba do kɔndɔ, wala so mɛsɛn, ai ye mɔɔ bɛrɛ do jinin, a bɛnnin mɛn ma ka ai jiya. Ai ye to wo bolo fɔɔ ai bɔ waati wa se so wo kɔndɔ.

¹² Ai wa don wo tii la bon na, ai ye ye mɔɔilu tuwa.

¹³ Ni a bɛnnin ii ma ka ai ramira kɔɔuma, ai la duwawu ri mira ii ma. Ni a bɛnnin tɛ ii ma ka ai ramira kɔɔuma, ai la duwawu ri a kɔsɛ ai ma.

¹⁴ Ni mɔɔilu ma sɔn ka ai jiya, ni wo tɛ, ni ii ma sɔn ai la kuma ma, ai bɔtɔla lu ma, wala so kɔndɔ, ai ye ye gbangban bɔ ai sen ma.

¹⁵ N di tɔɔa fɔ ai yɛ: Alla wa mɔɔilu kiti lon mɛn, mɔɔ woilu la kiti ri gbɛɛya ka tamin hali Sɔdɔmu ni Kɔmɔri ta kan.

Isa ka a la karandenilu lasobi ii la tɔrɔyailu la

¹⁶ «Ai tolo malɔ! N ye ai lawala kela diya ikomin saailu, mɛnilu bilani wara juuulu tɛma. Ai ye kɛ hankilimailu ri, ikomin duuma sailu. Ai ye kɛ kojuukɛbali ri ikomin kanbailu.

¹⁷ Ai ye ai janto ai jɛrɛ rɔ mɔɔilu kanma. Ii ri ai mira ka wa ai ri kititɛɛ diya. Ii ri ai gbasi gbijɛ la ii la salibonilu kɔndɔ.

18 Ii ri ai mira ka wa ai ri faamailu ni mansailu ma, ka a masərən ai ye n na karandenilu ri. Ai ri kɛ n sere ri wo rɔ, ka n na ko fɔ ii yɛ, ka n na ko fɔ siya gbɛɛilu fanan yɛ.

19 Ii wa ai mira ka wa ai ri kiti diya, ai ka kan ka kuma mɛnilu fɔ ye, a ni ai ka kan ka woilu fɔ ɲa mɛn ma, ai kana hamin woilu la, baa ai ka kan ka mɛn fɔ, Alla jɛɛ ri wo don ai da rɔ wo waati kelen na.

20 Baa ai ri kuma mɛn fɔ, woilu tɛna kɛ ai jɛɛ la kuma ri. Ai Fa Alla Nii de ri kuma don ai da rɔ.

21 «Mɔɔ ri a badenma don mɔɔilu bolo sa ii ri a faa. Fa fanan di wo ɲɔɔn kɛ a den na. Mɔɔilu ri murunti ii sərɛnbailu kanma, ka ii don mɔɔilu bolo sa ii ri ii faa.

22 Ai ri gbɔya mɔɔilu bɛɛ yɛ n tɔɔ kosɔn. Kɔni mɔɔ mɛn wa a muɲun haan a la ban, wo tii ri kisi.

23 Ni ii ka ai tɔrɔ so do la, ai ye ai bori ka wa so gbɛɛ la. N di tɲa fɔ ai yɛ: sani ai ye ban Isirayɛlikailu la jamana so bɛɛ taamala, Mɔɔ Dence ri na.

24 «Karanden tɛ bonyala a la karanmɔɔ ri. Ƴɔn fanan tɛ bonyala a Ƴɔntii ri.

25 Ni karanden kɛra a la karanmɔɔ ɲɔɔn di, a dan de wo ri. Ni Ƴɔn kɛra a Ƴɔntii ɲɔɔn di, a dan de wo ri. A ye di? Ni mɔɔilu ka kuma juu fɔ lutii jɛɛ ma ko Ibulusa* le ye a ri, ii tɛ do fɔ lu kɛndɔ mɔɔilu ma ka tamin wo kan wa?

26 «Wo le kosɔn, ai kana silan mɔɔ woilu yɛ. Fen fen doonni, wo bɛɛ ri bɔ gbɛ rɔ. Gbundu ko tɛ ye, mɛn tɛ lɔn.

* 10:25 Setana tɔɔ gbɛɛ le ye Ibulusa ri.

27 N wa menilu fɔ ai ye dibi rɔ, ai ye wo fɔ tele rɔ. N wa menilu fɔ ai tolo kɔrɔ kan majii rɔ, ai ye ai lɔ bon kun bilinin kan ka wo fɔ.

28 Ai kana silan men di se mɔɔ farikolo halakila kɔni ti se foyi kɛla mɔɔ nii na. Ai ye silan ye men di se mɔɔ nii ni a faribanku bɛɛ halakila jahanama kɔndɔ.

29 Ai ye kɔnɔ mɛsɛn fila mayirala wodi gbanan mɛsɛn kelen na, ko di? Kɔni hali kɔnɔ wo kelen tɛ be duu ma ni ai Fa Alla ma sɔn a ma.

30 Ai ta fan fɛ, ai Fa ka hali ai kunsilu bɛɛ jate lɔn.

31 Wo le rɔ, ai kana silan. Ai jatɔnɔma ka tamin kɔnɔ mɛsɛn siyaman nadɛnni kan.

32 «Ni mɔɔ mɔɔ ka a fɔ mɔɔilu pana ko a ye n ta ri, n fanan di a fɔ n Fa Alla ye, men ye sankolo rɔ, ko wo tii ye n ta ri.

33 Kɔni ni mɔɔ men ka a fɔ mɔɔilu pana ko a tɛ n ta ri, n fanan di a fɔ n Fa Alla ye, men ye sankolo rɔ, ko wo tii tɛ n ta ri.

34 «Ai kana ai miri ko n da na jususuma di duukolo kan de. N ma na jususuma di de. N nani fanmuru le ri.

35 Baa n nani ka dence ni a fa bila jɔɔn na, ka denmuso ni a na bila jɔɔn na, ka muso ni a dence muso bila jɔɔn na.

36 Mɔɔ juuulu ri kɛ a jɛɛ la mɔɔilu ri.†

37 Kɔni mɔɔ men wa a fa wala a na kanin ka tamin n kan, wo tii ti se kɛla n na karanden di. Mɔɔ men wa a dence wala a denmuso kanin ka tamin n kan, wo tii fanan ti se kɛla n na karanden di.

38 Mɔɔ men ma sɔn ka a jɛɛ gbɔngbɔn jiri ta ka a bila n kɔ, wo tii ti se kɛla n na karanden di,

† 10:36 Wo seɓenin de Mika suran 7 kuma diya 6 kɔndɔ.

³⁹ baa mɔɔ mɛn ye a fɛ ka a nii kisi, wo tii ri bɔnɔ ɲenemaya bɛɛbɛɛ la. Kɔni ni mɔɔ mɛn bɔnɔra a faribanku rɔ nde kosɔn, wo tii ri a jɛɛ kisi.

⁴⁰ «Ni mɔɔ mɛn ka ai mira kɔɲuma, wo tii ra n mira kɔɲuma. Ni mɔɔ mɛn ka n mira kɔɲuma, wo tii ra n kelayaba mira kɔɲuma.

⁴¹ Ni mɔɔ mɛn ka nabi do ramira kɔɲuma ka a masɔrɔn nabi le, nabi ye barayi mɛn sɔrɔnna, wo tii fanan di wo ɲɔɔn sɔrɔn. Ni mɔɔ mɛn ka mɔɔ telenni do ramira kɔɲuma ka a masɔrɔn mɔɔ telenni le, mɔɔ telenni ye barayi mɛn sɔrɔnna, wo tii fanan di wo ɲɔɔn sɔrɔn.

⁴² N di tɔɲa fɔ ai yɛ: ni mɔɔ mɛn ka hali ji suma jilafɛ ɲa kelen di n na mɔɔ dɔɔmani do ma ka a masɔrɔn n na karanden de, wo tii tɛ bɔnɔ barayi wo rɔ. Sika tɛ wo rɔ.»

11

Yaya ka a la karandenilu kelaya Isa ma

¹ Nba, Isa banda lalilikan woilu fɔla a la karanden tan ni fila yɛ tuma mɛn na, a bɔra ye ka wa Yahudiya la soilu kɔndɔ ka mɔɔilu karan, ka ii kawandi.

² Awa, ka Yaya to kaso la, ɲenematɔmɔnin na kɛwaliilu fɔra a ɲana. Wo rɔ, a ka a la karanden doilu kelaya Isa ma.

³ Ii wara Isa mapininka ko: «Alla kɛɔ mɔɔ mɛn nanala, wo ye ile le ri wa, wa an ye mɔɔ gbɛɛ makɔnɔ?»

⁴ Isa ka ii jabi: «Ai ye mɛnilu mɛnna, a ni ai ye mɛnilu yenna, ai ye wa woilu fɔ Yaya yɛ.

⁵ Ko ɲa fuyenilu ɲa ra laka, nambarailu ra taama kɔɲuma, kunatɔilu ra kɛndɛya, tologbedenilu tolo

ra laka, suilu ra wuli ka bɔ saya rɔ, kibaro juma ra lase bolokolonilu ma.

⁶ Sɛwa ye wo tii yɛ mɛn tɛ bilala fili rɔ n na ko rɔ!»

Isa ka Yaya ko fɔ mɔɔilu yɛ

⁷ Yaya la keladenilu watɔla, Isa kumara jama yɛ Yaya la ko rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai wara nfen dagbɛ diya wula kɔndɔ? Ai ka bin gbansan de ragbɛ wa, fɔjɔ ye mɛn namaala? Wo kuma tɛ!

⁸ Ai wara nfen dagbɛ diya wo rɔ? Faanin dagbɛlɛn tii wa? Wo kuma tɛ. Mɛnilu ye faanin dagbɛlɛn donna, woilu ye sɔrɔnna mansabolon kɔndɔ.

⁹ Ai wara nfen dagbɛ diya? Ii ma wa nabi do ragbɛ wa? N di a fɔ ai yɛ ko nabi le tɛrɛ. Kɔni ale ka bon nabi ri paaɔn!

¹⁰ A la ko sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «A ragbɛ, n di n na keladen nawa i jɛrɔ.

Wo ri i la sila rabɛn i yɛ.» *

¹¹ «N di tɔɔa fɔ ai yɛ: muso si ma den sɔrɔn fɔlɔ mɛn ka bon Yaya ri. Wo bɛɛ ni a ta, mɛn ka doo a tɔ bɛɛ ri Harijeene Mansaya rɔ, wo tii ka bon Yaya ri.

¹² Ka bɔ Yaya la kawandili kɛ waati ma haan ka na se bi ma, mɔɔilu ye Harijeene Mansaya kelɛla fanka la. Mɔɔ fadinmailu ye a jininna ka a mira,

¹³ baa sani Yaya ye nala, nabiilu bɛɛ ni Musa la sariya ka Harijeene Mansaya ko fɔ.

¹⁴ Ni ai sɔnda ka la a la, Nabi Eli tɔɔ mɛn ko fɔra ko a ri na ikɔ, Yaya le wo ri.

¹⁵ Tolo ye mɛn ma, wo tii ye a tolo malɔ kuma wo la.

* **11:10** Maliki suran 3 kuma diya 1

¹⁶ «N ye bi mɔɔilu lala nfen ma? Ii bɔni denninilu la, mɛnilu siini lɔfɛ rɔ. Ii ye a fɔla ii dupɔɔnilu ye ko:

¹⁷ «A ragbɛ. An ka fule fɔ ai ye,

kɔni ai ma sɔn ka dɔn kɛ.

An ka saya donkili la ai ye,

kɔni ai ma kasi.»

¹⁸ «Baa Yaya nara, a ma dɔɔnnin kɛ, a ma minnin kɛ. Wo rɔ, mɔɔilu ka a fɔ ko jinatɔ le a ri.

¹⁹ Mɔɔ Dence fanan nara. A ye dɔɔnnin kɛla, a ye minnin kɛla. Wo rɔ, ai ka a fɔ ko wo ye noma ni dolominna le ri. Ko a ka a dupɔɔnilu kɛ niisankɔmiralailu ni kojuukɛlailu le ri. Kɔni famunyali ri jo sɔrɔn a kɛwaliilu fɛ.»

Isa ka so doilu jalaki

²⁰ Wo kɔ rɔ, Isa tun ka kabannako siyaman kɛ so mɛnilu kɔndɔ, a wulira wo mɔɔilu jalakila, baa ii tun ma tubi.

²¹ Isa ka a fɔ ikɔ ko: «Korasɛnkailu, gbalo ye ai ye. Bɛtisayidakailu, gbalo ye ai fanan ye. Kabannako ba mɛnilu kɛra ai rɔ, ni woilu tun kɛra Tiri so kɔndɔ, wala Sidɔn so kɔndɔ, ye mɔɔilu tun di kojuu kɛ boloka kɛbi waati jan. Ii tun di buurigbɛ kɛ ii kun dɔ, ka kasanbɔrɔ faanin bila ii kan na, ii la tubi tɔɔmasere ri.

²² Wo le kosɔn, n di a fɔ ai ye ko kiti lon wa se, ai la kiti ri gbɛɛya ka tamin Tirikailu ni Sidɔnkailu ta kan.

²³ Kaperinahumukailu, ai don? Ai ri bonya haan ka se sankolo rɔ wa? Wo kuma tɛ! Ai ri jii fɔɔ ka se jahanama kɔndɔ! Baa kabannako mɛnilu kɛra ai tɛma, ni woilu tun kɛra Sɔdɔmu so kɔndɔ, Sɔdɔmu so tun di tɛrɛn ye haan bi.

24 Wo le kosɔn, n di a fɔ ai yɛ ko kiti lon wa se, ai la kiti ri gbeleya ka tamin Sɔdɔmukailu ta kan.»

Isa ka baraka bila a Fa Alla yɛ

25 Wo tuma, Isa ka a fɔ ko: «N Fa Alla, sankolo ni duukolo Maari, n ye baraka bilala i yɛ, i ka lɔnnin yiraka denninilu la, i ka wo doon mɔɔ famunyanilu ni hankilimailu ma.

26 Ɔɔn, n Fa. A diyara i yɛ ka wo kɛ.

27 «N Fa Alla ra fen bɛɛ karifa n na a la ko rɔ. Mɔɔ si ma Fa Alla Dence lɔn bɛɛbɛɛ kɛ fɔɔ Fa Alla. Mɔɔ si fanan ma Fa Alla lɔn bɛɛbɛɛ kɛ fɔɔ a Dence. Dence wo wa a Fa yiraka mɛnilu la, woilu fanan di se a lɔnna.

28 «Ai mɛnilu sɛɛni ai la donin ba kɔrɔ, ai ye na n ma. N di lafɔɔn di ai ma.

29 Ai ye n na donin ta gbeleke† ta, ka n na karan mira, nde n jɛɛ majiini, ai ri niilafɔɔn sɔrɔn.

30 Ka a masɔrɔn, n na donin ta gbeleke tɛ gbiliya, n na donin de fɛya.»

12

Isa ka mɛn fɔ Nɔɔn lon na ko rɔ

1 A ma mɛn ba kɛ wo kɔ, Isa ni a la karandenilu tɛɛ ye taminna sɛnɛ do tɛma Nɔɔn lon do rɔ. Kɔnkɔ tɛɛ ye karandenilu la. Wo rɔ, ii ka sɛnɛsuman jɔrɔn doilu kadi ka woilu juun.

2 Farisi doilu ka wo yen tuma mɛn na, ii ka a fɔ Isa yɛ ko: «A ragbɛ, i la karandenilu ye ko mɛn kela ten Nɔɔn lon, wo dahani tɛ!»

† 11:29 **Donin ta gbeleke** ɲin kɔrɔ le ko mɔɔilu ka kan ka Isa la dunuɲa rateɛ na ta. Wo tɛ mɔɔilu kɛ jɔn di, kɔni a ye ii lahorɔyala ii julumun jɔnya le ma.

³ Isa ka ii jabi: «A ye di? Mansa Dawuda ka men ke kɔrɔman, ai ma wo karan wa? Kɔnkɔ tere ye a ni a taamaɲɔɔnilu la.

⁴ Wo rɔ, Dawuda donda Alla la bon kɔndɔ ka buru dɔɔn, buru men bilani Alla ye ye. Kɔni ka a ben sariya ma, a ni a taamaɲɔɔnilu tun ma kan ka buru wo dɔɔn fɔɔ sarakalaselailu kelen.

⁵ Ai ma a karan Musa la sariya rɔ ko sarakalaselailu ye baara kɛla Allabatobonba kɔndɔ Nɔɲɔ lon wa? Ii ye Nɔɲɔ lon sariya tɔɲanna ten, kɔni wo tɛ jatela kojuu ri.

⁶ N di a fɔ ai ye ko do ye yan, men ka bon Allabatobonba di.

⁷ Alla ye a fɔla a la kitabu kɔndɔ ko: «N ye a fɛ mɔɔ ye hina mɔɔ la. Wo duman n ye ka tamin saraka bɔ kan.»* Ni ai tun ka kuma wo kɔrɔ lon, ai tun tɛ kiti labe mɔɔilu kan, menilu ma kojuu kɛ,

⁸ baa Mɔɔ Dence† le ye Nɔɲɔ lon tii ri.»

Isa ka cɛɛ bolosani do lakendɛya Nɔɲɔ lon

⁹ A bɔra ye ka wa wo mɔɔilu la salibon na.

¹⁰ Wo ka a tɛren cɛɛ bolofaani do ye ye. Mɔɔ doilu ka Isa maɲininka ko: «Ka mɔɔ lakendɛya Nɔɲɔ lon, wo dahani wa?» Baa ii tere ye fere ɲininna a ma.

¹¹ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ni saa kelen pe ye ai rɔ do bolo don? Ni saa wo bera denka kɔndɔ Nɔɲɔ lon, a tii tɛ a labɔ wa?

¹² Mɔɔ ka fisa saa ri paaɔn, wa di? Wo le rɔ, ka koɲuma kɛ mɔɔ ye Nɔɲɔ lon, wo le dahani.»

¹³ Isa ka ii jabi ten men kɛ, a ka a fɔ cɛɛ bolosani ye ko: «I bolo rasɔmɔn.» Cɛɛ ka a bolo rasɔmɔn men

* **12:7** Hose suran 6 kuma diya 6 † **12:8** Isa ka fɔ a jere ma ko «Mɔɔ Dence». Wo kɔrɔ le ko ɲenematɔmɔnin de. A mafene Daniyeli sura 7 kuma diya 13 haan 14.

kε, a bolo kεndεyara fewu ka kε ikomin a bolo tɔ kelen.

¹⁴ Farisilu bɔra ka wa i jɔɔn yen ka Isa faa ja jinin.

Isa ye Alla la baaraden suwandini ri

¹⁵ Ii tεε ye mεn kan, Isa ka wo lɔn. Wo rɔ, a bɔra ye ka wa. Jama ba bilara a kɔ. A ka bεε lakεndεya.

¹⁶ Kɔni a ka a fɔ woilu yε ka a magbεleya ko ii kana a la ko fɔ mɔɔ si yε.

¹⁷ A ka wo kε le kosa Alla la kuma ri kanbali, a ka mεn don Nabi Esayi da rɔ ko:

¹⁸ «N na baaraden le ten, n ka mεn suwandi. A duman n ye kosεbε, n ye niisɔndiyala a la ko rɔ. N di n Nii Sɛniman lana a fε, a ri kiti ko fɔ siya tɔilu yε.

¹⁹ A tεna sɔsɔli kɛla, a tεna pεrɛnna.

Mɔɔilu tεna a kan menna sila kan.

²⁰ A tεna gbala jaran dakadila, hali mεn da ratijan.

A tεna fitinna lasala, hali mεn ta ye sala, haan telen ye kunnafulen sɔrɔn.

²¹ Siyailu bεε ri ii jii la ale kan.»‡

Isa la fanka ma bɔ Ibulusa rɔ

²² Wo kɔ rɔ, ii nara jinatɔ do ri Isa ma. Jina tun ka a ja fuyen ka a kε bobo ri. Isa ka a lakεndεya. Jinatɔ kumara, a ja lakara.

²³ Mɔɔilu bεε kabannakoyara. Ii ka a fɔ ko: «Mεn di kili ko Mansa Dawuda dence, ale le jin di wa?»

²⁴ Farisilu ka wo mεn tuma mεn na, ii ka a fɔ ko: «Jinailu la kuntiiba Ibulusa le ye se dila cεε jin ma ka jinailu gbɛn ka bɔ mɔɔilu fε.»

‡ **12:21** Esayi suran 42 kuma diya 1 haan 4

²⁵ Kɔni Isa ka ii la miriya lɔn. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Mansaya mɛn mɔɔilu wa wuli ka i jɔɔn kɛɛ, mansaya wo ri tiɲan fewu. So kelen mɔɔilu, wala denbaya kelen mɔɔilu, wa wuli ka i jɔɔn kɛɛ, so wo tɛ mɛn, bon wo fanan tɛ mɛn.

²⁶ Wo ɲa kelen ma, ni Setana ye Setana gbɛnna, a ye a jɛɛ kɛɛla. A la mansaya ri mɛn wo rɔ di?

²⁷ A ye di? Ni n ye jinailu gbɛnna Ibulusa baraka rɔ, ai la karandenilu ye jinailu gbɛnna yon baraka rɔ? Ai la karandenilu ri ai la kiti tɛɛ.

²⁸ Kɔni ni n ye jinailu gbɛnna Alla Nii Sɛniman baraka le rɔ, wo ra a yiraka ko Alla la Mansaya ra se ai tɛma.

²⁹ Mɔɔ ti se donna cɛɛ fankama la bon kɔndɔ ka wo bolofenilu sonya ni a ma cɛɛ fankama wo mira fɔɔ ka a sidi, wa di? A wa a sidi, a ri a bolofenilu sonya.

³⁰ «Nba, mɔɔ mɛn tɛ n fɛ, wo ye n juu le ri. Mɔɔ mɛn tɛ n dɛmɛnna ka mɔɔilu ladɛn, wo ye baarala ka mɔɔilu lajɛnsɛn.

³¹ Wo le kosɔn n di fɔ ai ye: mɔɔilu la kojuuilu bɛɛ ni Alla tanama kumailu bɛɛ ri se makotola. Kɔni ni mɔɔ mɔɔ ka Nii Sɛniman tanama ko kɛ, Alla tɛna wo tii makotola fewu.

³² Ni mɔɔ ka Mɔɔ Dɛncɛ mafɔ, a ri se makotola. Kɔni ni mɔɔ ka Nii Sɛniman mafɔ, a tɛ makoto dunɲa ɲin dɔ yan, a tɛ makoto sini natɔ fanan.

Jiri ri lɔn a den fɛ

³³ «Jiri mɛn ka ɲi, wo den ka ɲi. Jiri mɛn ma ɲi, wo den ma ɲi. Jiri ye lɔnna a den de fɛ.

³⁴ Ai fɔnfɔnni munɲailu! Ai ma ɲi. Ai ri se kuma ɲuma fɔla wo rɔ di? Mɔɔ jusukun fani mɛn na, a da ye wo le fɔla.

³⁵ Mɔɔ ɲuma ri koɲuma kɛ, baa wo ye bɔla a ɲuma yɔrɔ lakandannin rɔ. Kɔni mɔɔ mɛn ma ɲi, wo ri kojuu kɛ, baa wo ye bɔla a juu yɔrɔ lakandannin rɔ.

³⁶ N di a fɔ ai yɛ ko Alla la kiti tɛɛ lon wa se, mɔɔilu ka kuma ɲatɔnɔntan mɛnilu fɔ ii da rɔ, ii ri woilu bɛɛ fɔkun fɔ Alla yɛ,

³⁷ baa i la kumailu ri kɛ sababu ri, Alla ri jɔ di i ma, wala a ri kiti labe i kan.»

Farisilu ka a fɔ ko Isa ye tɔɔmasere kabannakoma do kɛ

³⁸ Wo kɔ rɔ, Farisi doilu ni sariya karanmɔɔ doilu ka a fɔ a yɛ ko: «An na karanmɔɔ, an ye a fɛ i ye tɔɔmasere kabannakoma do kɛ an ɲana, ka a yiraka ko Alla ye i fɛ.»

³⁹ Isa ka ii jabi: «Bi mɔɔilu kɛwaliilu juuman. Ii tɛ sɔnna ka to Alla kɔ. Ii ye a fɛ ka tɔɔmasere kabannakoma yen, kɔni tɔɔmasere si tɛ yiraka ii la ni Nabi Junusa ta tɛ.

⁴⁰ Baa Nabi Junusa ka tele sawa ni su sawa kɛ jɛɛ ba kɔndɔ ɲa mɛn ma, Mɔɔ Dence fanan di tele sawa ni su sawa kɛ duu kɔrɔ wo ɲa ma.

⁴¹ Alla wa mɔɔilu la kiti tɛɛ lon mɛn, Ninibekailu ri wuli ka sɔn la bi mɔɔilu la, baa Nabi Junusa ka woilu kawandi tuma mɛn na, ii ka tubi ka na Alla ma. Sisen, mɔɔ do ye yan, mɛn ka bon Nabi Junusa ri.

⁴² Alla wa mɔɔilu la kiti tɛɛ lon mɛn, Seba jamana mansa muso ri wuli ka sɔn la bi mɔɔilu la, baa a bɔra fɔɔ dunuɲa kun do la ka na a tolo malɔ mansa Sulemani la famunyali kumailu la. Sisen, mɔɔ do ye yan, mɛn ka bon mansa Sulemani ri.

⁴³ «Jina wa gbɛn ka bɔ cɛɛ do rɔ, a ri yɔrɔ jaranilu taamataama wula kɔndɔ ka jɔjɔ diya jinin. Kɔni a ri kaɲa.

⁴⁴ Wo kɔ rɔ, a ri a fɔ ko: «N di n kɔsɛ ka wa n bɔ diya rɔ.» A wa se ye, a ri a tɛrɛn ko yɔrɔ wo rakolon de, ka sɛninya ikomin bon mɛn da firan ka a kɔndɔ rabɛn.

⁴⁵ Wo rɔ, jina ri wa ka jina wɔrɔnwula ladɛn, mɛnilu ka juu a jɛrɛ ri. A ni woilu bɛɛ ri na ka don yɔrɔ wo rɔ ka ii sii ye. A laban, jinatɔ la ko ri juuya ka tamin a fɔlɔman na. Bi mɔɔ juuilu ta ye kɛla wo ɲa le ma.»

Isa na ni a dɔɔcɛilu

⁴⁶ Nba, ka Isa to kumala jama yɛ, a na a ni a dɔɔcɛilu nara ii lɔ kɛnɛ ma, ko ii ye a fɛ ka kuma a yɛ.

⁴⁷ Mɔɔ do ka a fɔ Isa yɛ ko: «I na ni i dɔɔcɛilu lɔni kɛnɛ ma. Ii ye a fɛ ka kuma i yɛ.»

⁴⁸ Isa ka mɔɔ wo jabi: «Yon ye n na ri? N dɔɔcɛilu ye yon ni yon di?»

⁴⁹ A ka a bolo lɔ a la karandenilu la. A ka a fɔ ko: «Mɔɔ ɲinilu le n na ni n dɔɔcɛilu ri,

⁵⁰ baa mɔɔ mɛnilu ye n Fa sawo kɛla, n Fa mɛn ye sankolo rɔ kɔnin, woilu le ye n dɔɔcɛilu ri, a ni n dɔɔmusoilu ni n nailu.»

13

Sifoyila kuma kɔrɔlama

¹ Wo lon kelen, Isa bɔra bon na ka wa a sii dala da la.

² Jama ba ka ii ladɛn a laminin dɔ. Wo rɔ, a donda kulun do kɔndɔ ka a sii. Jama bɛɛ lɔni tora gbere ma ye.

³ A ka ko siyaman fɔ ii yɛ kuma kɔrɔlamailu rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai tolo malɔ. Sifoyila do bɔra ka wa si foyi diya sɛnɛ rɔ.

⁴ Ka a to si foyila, si doilu bera sila dala. Kɔnɔilu nara woilu ta ta.

⁵ Si doilu bera farama yɔrɔ kan, banku ma siya yɔrɔ mɛn. Si woilu fɛrɛnda jona, baa banku ma siya ye.

⁶ Tele bɔra kɔsɛbɛ tuma mɛn na, ii mɔrɔnmɔrɔnda. Ii jara, baa ii luluilu ma don duu rɔ kɔsɛbɛ.

⁷ Si doilu bera bin wɔninma yɔrɔ rɔ. Sumanilu wulira mɛn kɛ, wɔninilu fanan wulira ka ii dɔɔn.

⁸ Nba, si doilu fanan bera duu duman dɔ. Suman woilu sɔnda kɔsɛbɛ. Si doilu ka ii jɔɔn kɛmɛ kɛ, doilu ka ii jɔɔn biwɔrɔ kɛ, doilu ka ii jɔɔn bisawa kɛ.

⁹ Tolo ye mɛn ma, wo tii ye a tolo malɔ kuma wo la.»

Isa ka sandailu la kun mɛn na

¹⁰ Karandenilu ka ii madon Isa la ka a maɲininka ko: «Nfenna i ye kumala mɔɔilu yɛ kuma kɔrɔlamailu rɔ?»

¹¹ A ka a fɔ ii yɛ ko: «Harijeene Mansaya ko mɛnilu doonni tɛrɛ, woilu lɔnnin da di ai le ma. Kɔni wo ma di ii ma,

¹² baa fen ye mɛn bolo, do ri la wo tii ta kan. A ta ri siyaya. Kɔni fen tɛ mɛn bolo, hali fitini mɛn ye a bolo, wo ri mira a la.

¹³ Wo le kosɔn, n ye kumala ii yɛ kuma kɔrɔlamailu rɔ, baa ii ye ragbɛli kɛla, kɔni ii tɛ foyi yenna. Ii ye ii tolo malɔla, kɔni ii tɛ foyi mɛnna, ii tɛ foyi famunna.

¹⁴ Wo rɔ, ii ka a ke, Nabi Esayi ka men fɔ, wo ra kanbali. A ka a fɔ ko:

«Ai ri ai tolo malɔ kosebe, kɔni ai tena foyi famunna. Ai ri ragbɛli ke kosebe, kɔni ai tena foyi yenna.

¹⁵ Baa siya jin da ii ban famunyali ma.

Ii ra ii tolo gbɛden

ka ii ja masidi.

Ni wo te, ii ja tun di yenni ke,

ii tolo tun di menni ke,

ii hankili tun di famunyali sɔrɔn,

ii tun di ii kɔse ka na nde Alla ma.

Wo rɔ, n tun di ii kisi.»

¹⁶ «Kɔni ai ye barakadenilu le ri, baa ai ja ye yenni kɛla, ai tolo fanan ye menni kɛla.

¹⁷ N di tɔja fɔ ai ye: ai ja ye men yenna, a lɔ tɛɛ ye nabi siyaman ni mɔɔ telenni siyaman na ka wo yen, kɔni ii ma fɛɛ sɔrɔn ka ii ja la wo kan. Ai tolo ye men namenna, a lɔ tɛɛ ye ii la ka wo men, kɔni ii ma fɛɛ sɔrɔn ka ii tolo malɔ a la.»

Isa ka sifoyila kuma kɔrɔlama kɔrɔ fɔ

¹⁸ Isa ka a fɔ ko: «Ai tolo malɔ, ai ri sifoyila kuma kɔrɔlama lamɛn.

¹⁹ Mɛnilu wa Harijeene Mansaya kuma lamɛn, kɔni ii tɛ a famun, Ko Juu Tii nala wo rɔ, ka a bɔ ii jusu rɔ. Woilu kɛni le ikomin si mɛnilu bila sila kɔfɛ.

²⁰ Si mɛn bera farama yɔrɔ kan, wo ye mɔɔilu le ri mɛn da Alla la kuma lamɛn, ka a mira i kɔrɔ ka sɛwa.

²¹ Kɔni lulu ti ye, a ni kuma wo ma sabati ii jusukun dɔ bɛɛ bɛɛ ke. Ii tɛ mɛn ba ke lemɛniya sila kan, baa ni gbɛɛya ka ii sɔrɔn, wala ni mɔɔilu ka ii tɔrɔ Alla la kuma kosɔn, ii ri sila bila i kɔrɔ.

²² Si mɛn bera bin wɔninma yɔrɔ rɔ, wo le mɔɔilu mɛn ka Alla la kuma lamɛn, kɔni dunuɲa koilu hamin da don ii jusukun dɔ. Nanfulu lɔɔ ri ii mira ka ii magbɛrɛnkɛ. Ko woilu bɛɛ kosɔn, Alla la kuma ri mabali ii jusukun dɔ, ka kɛ ikomin sɛnɛfen ɲatɔntan, mɛn ma den.

²³ Nba, si mɛn bera duu duman dɔ, wo le mɔɔ ri mɛn ye Alla la kuma mɛnna ka a famun. Kuma wo ri sabati a jusukun dɔ, ka kɛ ikomin suman si mɛn ye ɲala ka i ɲɔɔn kɛmɛ kɛ, wala i ɲɔɔn biwɔɔrɔ, wala i ɲɔɔn bisawa.»

Bin juu kuma kɔrɔlama

²⁴ Isa ka kuma kɔrɔlama gbɛrɛ fɔ ii yɛ. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin cɛɛ do la ko. A ka suman si ɲuma foyi a la sɛnɛ rɔ.

²⁵ Kɔni, ka mɔɔilu bɛɛ to sunɔɔ rɔ su rɔ, a juu nara bin juu do kise foyi sumanɛ wo rɔ, ka wa.

²⁶ Nba, suman fɛrɛnda ka wuli, ka a den. Wo tuma, mɔɔilu ka bin juuilu fanan yen.

²⁷ Sɛnɛtii la ɲɔnilu wara a fɔ a yɛ ko: «An tii, i ma suman si ɲuma foyi i la sɛnɛ rɔ wa? Bin juu woilu bɔni mi ten?»

²⁸ Sɛnɛtii ka a fɔ ko: «N juu do nɔ le.» Ii ka a mapininka ko: «I ye a fɛ an ye wa binilu bɔ sumanɛ wo rɔ wa?»

²⁹ A ka a fɔ ko: «Ɛɛn, ai ye a to ye. Ni wo tɛ, ni ai ka binilu bɔ, ai ri suman doilu fanan bɔ.

³⁰ Ai ye ii bɛɛ to ye. Ii ye wuli i ɲɔɔn fɛ fɔɔ sumanka waati wa se. Ni sumanka waati sera, n di a fɔ sumankalailu yɛ ko ii ye bin juuilu fɔlɔ bɔ, ka ii lasidi, ka ii janin. Wo wa kɛ, ii ri suman ka ka a ladon n na bondon kɔndɔ.»»

*Sebeni fira kise kuma kɔɔlama**

³¹ Isa ka kuma kɔɔlama gbɛɛ fɔ mɔɔilu yɛ. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin bɔrɔn fira kise. Cɛɛ do ka bɔrɔn fira kise lan a la sɛnɛ rɔ.

³² Kise wo dɔɔman ka tamin kiseilu bɛɛ kan. Kɔni a wa fɛrɛn ka wuli, a ri bonya ka tamin nakofen bɛɛ kan. A ri kɛ ikomin jiri, ka bolon bailu labɔ, fɔɔ waa rɔ kɔnɔilu ri se ii jaanilu lala a bolonilu la.»

³³ A ka kuma kɔɔlama gbɛɛ fɔ ii yɛ. A ka a fɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin leɛn, muso ka mɛn dɔɔni kɛ farinin muun kilo muwan ni kelen dɔ ka wo kɛ dɛɛba ri. Leɛn wo ka dɛɛba bɛɛ lawuli ka a funun.»

³⁴ Isa ka wo bɛɛ fɔ jamailu yɛ kuma kɔɔlamailu le rɔ. A ma foyi fɔ ii yɛ ni a ma wo fɔ kuma kɔɔlama rɔ.

³⁵ A ka a kɛ ten sa nabi la kuma ri kanbali, mɛn ka a fɔ ko:

«N di kuma kuma kɔɔlamailu le rɔ.

Ko mɛnilu doonni kɛbi dunuɔa dan waati la, n di woilu fɔ.»

Isa ka bin juu kuma kɔɔlama kɔɔfɔ

³⁶ Wo kɔ rɔ, Isa bɔra jama fɛ ka wa don bon na. A la karandenilu ka ii madon a la, ka a fɔ a yɛ ko: «Kuma kɔɔlama mɛn ye bin juu wuli ko fɔla sɛnɛ rɔ, i ye wo kɔɔ fɔ an yɛ.»

³⁷ Isa ka ii jabi: «Mɛn ye suman si juma foyila, wo ye Mɔɔ Dɛnɛ ri.

³⁸ Sɛnɛ wo le ye dunuɔa ri. Suman si juma, wo ye mansaya denilu ri. Bin juuilu ye Kojuu Tii la mɔɔilu le ri.

* **13:30** Wo fanan sebeni Marika suran 4 kuma diya 30 haan 32, Luka suran 13 kuma diya 18 haan 19 kɔndɔ

³⁹ Juu men ka bin juu kiseilu foyi sene rɔ, wo le Ibulusa jere ri. Sumanka waati, wo le ye dunuɲa laban di. Sumankalailu ye meɛkailu ri.

⁴⁰ Bin juuilu ye ladenna ɲa men ma ka janin ta la, wo ɲɔn di ke dunuɲa laban waati.

⁴¹ Mɔɔ Dence ri a la meɛkailu kelaya ka na. Menilu ye mɔɔilu bilala kojuu ke rɔ, a ni menilu ye kojuu kela, a la meɛkailu ri woilu bee laden ka ii bɔ Mɔɔ Dence la Mansaya rɔ.

⁴² Meɛkailu ri woilu lafili ta ba rɔ, kasi ni a ɲin macin ye yɔrɔ men dɔ.

⁴³ Kɔni mɔɔ telenniilu ri bonya sɔrɔn ka melenmelen ikomin tele ii Fa la mansaya rɔ. Tolo ye men ma, wo tii ye a tolo malɔ kuma wo la.»

Nanfulu dokoni ko kuma kɔrɔlama

⁴⁴ Isa kan ikɔ ko: «Harijeene Mansaya ye ikomin nanfulu men doonni duukolo kɔrɔ sene do rɔ. Lon do rɔ, cee do ka wo yen. A ka a ta ka a dokon duukolo kɔrɔ kokura. A sewani ba wara a bolofenilu bee majira, ka na sene wo san.

⁴⁵ «Harijeene Mansaya ye ikomin julace men ye koronkise ɲumailu ɲininna.

⁴⁶ Lon do rɔ, a ka koron kise ɲuma do yen, men ka ɲi ka tamin. A wara a bolofenilu bee majira, ka na koron kise wo san.

Jɛmira jɔɔ kuma kɔrɔlama

⁴⁷ «Harijeene Mansaya ye ikomin jɔɔ fanan, mɔɔilu ka men fili kɔɔji rɔ, ka jee su bee mira.

⁴⁸ A wa fa jee la, jɛmiralailu ri a sɔmɔn ka a labɔ gbere ma. Ii ri ii sii ka jeeilu rawoloma. Menilu ka ɲi, ii ri woilu bila muranilu kɔndɔ. Menilu ma ɲi, ii ri woilu lafili.

49 A ri ke wo na le dunu na laban waati. Melekailu ri mɔɔ juuilu rawoloma ka ii bɔ mɔɔ telenniilu rɔ,

50 ka ii lafili ta ba rɔ, kasi ni a jin macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.»

51 Isa ka karandenilu majininka ko: «Ai ka kuma jin bɛɛ famun wa?» Ii ka a fɔ ko: «Ɔɔn.»

52 Wo rɔ, Isa ka a fɔ ii ye ko: «Nba, sariya karanmɔɔ mɛnilu ra karan Harijeene Mansaya ko rɔ, woilu bɛɛ ye ikomin lutii mɛn ye fen kura ni fen kɔrɔ fila bɛɛ labɔla a la nanfulu lamara diya rɔ.»

Nasarɛtikailu ka ii ban Isa rɔ

53 Nba, Isa banni kuma kɔrɔlama wo fɔla, a bɔra yɔrɔ wo rɔ ka wa.

54 A wara a wara so. A tɛɛ ye mɔɔilu karanna salibon kɔndɔ ye. A lamɛnbailu kabannakoyara, ka a fɔ ko: «Cɛɛ jin ka famunyali wo sɔrɔn mi? Kabannako ke sebaya mɛn ye a bolo, a ka wo sɔrɔn mi?

55 Jirisila dence le tɛ wa? A na le tɛ Mariyamu ri wa? Yakuba ni Yusufu ni Simɔn ni Judi, a dɔɔcɛilu tɛ woilu ri wa?

56 A dɔɔmusoilu bɛɛ tɛ an wara yan wa? Nba, a ka famunyali ni sebaya jin sɔrɔn mi?»

57 Miriya wo le kɛra sababu ri ka ii bɛɛ kundatɛnan, ii ma la Isa la. Isa ka a fɔ ii ye ko: «Mɔɔilu ye nabi bonyala yɔrɔ bɛɛ rɔ fɔɔ a jɛɛ wara, a ni a la denbayailu tɛma.»

58 Isa ma kabannako siyaman ke yɔrɔ wo rɔ ka a masɔrɔn mɔɔilu la lemeniyabaliya fɛ.

14

Yaya faa na

¹ Nba, wo waati la, mansa Herodi* ka Isa la ko men.

² A ka a fo a la baaradenilu ye ko: «Yaya le nin. A ra wuli ka bo saya ro. Wo le ka a ke, sebaya ye a bolo ka kabannakoilu ke.»

³ Nba, mansa Herodi tun da Yaya mira ka a sidi ka a bila kaso la. A ka wo ke a koroe Filipe muso le koson, men too ko Herodiyasi,

⁴ baa Yaya tora a folo a ye ko: «Muso wo ma kan ka sii i kun. Wo dahani te!»

⁵ Herodi tun ye a fe ka Yaya faa, koni a silanni tere jama ye, baa jama tere ye Yaya jatela nabi le ri.

⁶ Herodi saronlon sankunben kera lon men, ii ka tolon ke. Herodiyasi denmuso ka don ke moolu tema tolon diya ye. Wo diyara Herodi ye kosebe.

⁷ Wo ro, a ka a kali sunkurun ye ko a wa men jinin a fe, a ri wo di a ma.

⁸ Sunkurun na ka a fo a ye a ka kan ka men jinin mansa fe. Wo ro, a wara a fo mansa ye ko: «N ye a fe i ye muran di n ma, Yaya kun ye men kondoo.»

⁹ Kuma wo ka mansa nilafin kosebe. Koni a tun da ban a kalila a la moo kiliniilu bee jana. Wo ro, a ka jamarili di a la moolu ma ko ii ye Yaya kun di a ma.

¹⁰ A ka moo lo Yaya kun telta a la kaso la.

¹¹ A ka a kun tee a la ka a bila muran do kondoo. A nara wo ri sunkurun ma. Sunkurun wara a di a na ma.

¹² Yaya la karandenilu nara a su ta ka wa a sutura. Ii wara wo kibaro lase Isa ma.

Isa ka doonnin di jama ma

* **14:1** Herodi nin de tere ye Kalile jamanatiya la.

¹³ Isa ka Yaya faa ko mɛn tuma mɛn na, a kelen donda kulun dɔ ka bɔ ye ka wa. A wara se yɔrɔ do ma, mɔɔ tun tɛ yɔrɔ mɛn. Mɔɔilu ka a wa ko mɛn tuma mɛn na, ii bɔra soilu kɔndɔ ka wa a kɔ ii sen na.

¹⁴ Isa bɔra kulun kɔndɔ tuma mɛn na, a ka jama ba yen. Ii kininkinin donda a la. Jankarɔto mɛnilu tɛrɛ ii rɔ, a ka woilu lakɛndɛya.

¹⁵ Wura fɛ, a la karandenilu ka ii madon a la ka a fɔ a yɛ ko: «A ragbɛ, an ye wula le kɔndɔ yan. Su ra ko. I ye sila di jama ma sa ii ri wa dɔɔnninfen san diya yan naminin so mɛɛɛnilu kɔndɔ.»

¹⁶ Isa ka ii jabi: «Ii mako tɛ wo la. Ai jɛrɛ ye dɔɔnnin di ii ma.»

¹⁷ Karandenilu ka a fɔ ko: «Foyi tɛ an bolo yan fɔɔ burukala loolu ni jɛɛ fila.»

¹⁸ Isa ka a fɔ ko: «Ai ye na woilu ri n ma yan.»

¹⁹ A ka a fɔ jama yɛ ko ii ye ii sii duu ma bin kɛndɛ kan. Wo kɔ rɔ, a ka burukala loolu ni jɛɛ fila ta, ka a ja layɛɛ sankolo ma ka baraka bila Alla yɛ. A ka buru rakadikadi, ka a di a la karandenilu ma. Ii ka a ratala jama tɛma.

²⁰ Mɔɔ bɛɛ ka dɔɔnnin kɛ ka ii fa. Jama banni dɔɔnninna, Isa la karandenilu ka buru kunkundun tɔilu ladɛn, ka see tan ni fila lafa wo rɔ.

²¹ Jama mɛn ka dɔɔnnin wo kɛ, cɛɛ waa loolu jɔɔn tɛrɛ ye a rɔ. Musoilu ni denilu ma jate.

Isa ka a taama ji kan

²² Wo kɔ rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenilu yɛ i kɔrɔ ko ii ye don kulun kɔndɔ. Ko ii ye wa dala kɔma a jɛrɔ. Ko ale wato sila dila jama ma.

²³ Nba, a banni sila dila jama ma, Isa kelen wara Alla tara diya koyinkε do kan. Su kora ka a tεren a kelen ye ye fεlε.

²⁴ Wo tuma, karandenilu la kulun da janfa pon gbelemala la. Ji kuruilu tεre ye ii la kulun na-maala. Fεnε tεre ye ii kunbenna.

²⁵ Dondon kasi waati nεn, Isa ka a taama ji kan ka wa ii kε.

²⁶ Kεni karandenilu ka a taamatεla yen ji kan tuma mεn na, silan ba ka ii mira. Ii ka a fε ko, «su kεrε do jiya le!» Ii kulera, baa ii silanni.

²⁷ Kεni Isa kumara ii ye i kεrε. A ka a fε ko: «Ai ye ai jusulateε! Nde le. Ai kana silan!»

²⁸ Piyeri ka a fε ko: «Maari, ni ile le, i ye n jamari ko n ye taama ji kan ka wa i tεren ye.»

²⁹ Isa ka a fε ko: «Na.» Piyeri jiira ka bε kulun kεndε ka taama ji kan ka wa Isa kε.

³⁰ Kεni Piyeri ka a yen tuma mεn na ko fεnε fanka ka bon kojuuya, a silanda ka jii damira ji kεrε. A kulera ko: «Maari, i ye n kisi!»

³¹ Isa ka a bolo rasεmεn i kεrε ka Piyeri mira. A ka a fε a ye ko: «Ile, mεn na lemεniya ka dεε. Nfenna i ye sikasikala?»

³² Isa ni Piyeri donda kulun kεndε tuma mεn na, fεnε ka a lε.

³³ Karanden mεnilu tεre ye kulun kεndε, woilu ka ii birin Isa kεrε. Ii ka a fε ko: «Tupna le, ile le Alla Dence ri.»

Isa ka jankarεtoilu lakεndεya Kenesareti mara rε

³⁴ Nba, ii ban mεn kεni dala tεla, ii sera Kenesareti mara rε.

³⁵ Ye mɔɔilu ka a jayen tuma men na ko Isa le, ii ka mɔɔilu lɔ a na ko fɔla mara fan bɛɛ rɔ. Wo rɔ, mɔɔilu nara ii la jankarɔtoilu bɛɛ ri Isa ma,

³⁶ ka a madiya ko a ye diɲɛ ii ye ii bolo maa a la duruki dakun gbansan na. Mɔɔ mɔɔ ka a bolo maa a la, woilu bɛɛ kɛndɛyara.

15

Yahudiyailu la landa koilu

¹ Wo kɔ rɔ, Farisi doilu ni sariya karanmɔɔ doilu bɔra Jerusalemu ka na Isa tɛɛn.

² Ii ka a maɲininka ko: «Nfenna i la karandenilu ye an benbailu la landa tiɲanna? Ii ye dɔɔnnin kɛla ka a tɛɛn ii ma ii bolo lako fɔlɔ.»

³ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai don? Nfenna ai ye ai la landailu bonyala ka Alla la sariya tiɲan?

⁴ Baa Alla ka a fɔ ko: «I ye i na ni i fa bonya.» Ko: «Ni mɔɔ men ka a fa wala a na danka, wo tii ka kan ka faa le.»

⁵ Kɔni ai ka a fɔ ko mɔɔ ri se a fɔla a fa wala a na ye ko: «I ka kan ka dɛmɛnfɛn mɛn sɔrɔn n bolo, n da wo bila a dan na Alla ye.»

⁶ Ai ka a fɔ ko ni a ka a fɔ ten, a diyagboyani tɛ butun ka a fa bonya niilifen na. Wo rɔ, ai ra Alla la kuma to ye, ka ai la landailu bila a nɔ rɔ.

⁷ Ai jɛɛmayuwailu, Nabi Esayi ka mɛn fɔ ai la ko rɔ fɔlɔfɔlɔ, wo bɛnni kɔɛbɛ. A ka a fɔ ko:

⁸ «Mɔɔ ɲinilu ye n bonyala ii da le la, kɔni ii jusukun ma senin n na muumɛ!

⁹ Ii ye n batola fuu.

Ii ye mɔɔilu karanna mɛnilu la, woilu tɛ foyi ri fɔɔ adamadenilu la jamariliilu.»

Fɛn mɛnilu ye mɔɔ nɔɔla

¹⁰ Wo kɔ rɔ, Isa ka jama kili, ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai bɛɛ ye ai tolo malɔ n na kuma la ka a famun.

¹¹ Mɔɔ ye fen fen donna a da rɔ ka a dɔɔn, wo si ti se mɔɔ nɔɔla. Kɔni mɛnilu ye bɔla mɔɔ da rɔ, wo le ye mɔɔ nɔɔla.»

¹² A la karandenilu ka ii madon a la, ka a fɔ a yɛ ko: «I ma a lɔn ko i la kuma gbara Farisilu la wa?»

¹³ Isa ka a fɔ ko: «N Fa mɛn ye sankolo rɔ, ni wo jɛɛ ma lannifen mɛn lan, woilu ri bɔ ka faa.

¹⁴ Ai ye Farisilu to ye. Ii ye na fuyenilu le ri, ii jɛɛ le ye i jɔɔn na gbeleke mirabailu ri. Ni na fuyen don ka na fuyen do la gbeleke mira, ii fila bɛɛ ri be denka rɔ.»

¹⁵ Piyɛri ka a fɔ Isa yɛ ko: «Kuma kɔrɔlama wo kɔrɔ fɔ an yɛ.»

¹⁶ Isa ka a fɔ ko: «A ye di? Ai fanan ma se ko nayenna wa?

¹⁷ Ai ma a nayen wa ko fen mɛn ye donna mɔɔ da rɔ, wo ye wala a kɔnɔ le rɔ? Mɔɔ wo wa wa kɔkan, fen wo ri bɔ.

¹⁸ Kɔni kuma mɛnilu ye bɔla mɔɔ da rɔ, woilu ye bɔla a jusukun de rɔ. Woilu le ye mɔɔ nɔɔla,

¹⁹ baa ko kɔrɔn mɛn ye bɔla mɔɔ jusukun dɔ, woilu le pin di: miriya juu, mɔɔfaa, kaninkɛla, jatɔya su bɛɛ, suɲali, sereya juu bɔ, a ni mɔɔ tɔɔ tɪjan.

²⁰ Ko woilu le ye mɔɔ nɔɔla. Kɔni ka dɔɔnnin kɛ bolo lakobali la, wo tɛ mɔɔ nɔɔla.»

Siya gbɛɛ muso do lara Isa la

²¹ Wo kɔ rɔ, Isa bɔra yɔrɔ wo rɔ ka wa Tiri ni Sidɔn mara rɔ.

²² Ye muso do nara Isa tɛɛn. Kanaanka le tɛɛ a ri. A tɛɛ ye a kule kan nabɔla ko: «Maari, Dawuda

dence, i ye hina n na. Jina do ye n denmuso tɔrɔla kojuuya!»

²³ Kɔni Isa ma foyi fɔ. A la karandenilu ka ii madon a la, ka a madiya ko: «Muso jin gben, a bilani an kɔfɛ ka a kule kan nabɔ kojuuya.»

²⁴ Isa ka a fɔ ko: «Alla ma n kelaya mɔɔ gbɛɛ si ma ni Isirayɛlikailu tɛ, woilu mɛnilu ye ikomin saa tununnilu.»

²⁵ Kɔni muso wo nara a be Isa sen kɔrɔ, ka a fɔ a ye ko: «Maari, i ye n dɛmɛn.»

²⁶ Isa ka a fɔ ko: «Ka denninilu la dɔnnin ta ka a lafili wuluilu kɔrɔ, wo ti bɛn.»

²⁷ Muso ka a jabi: «Maari, tɔɲa le wo ri. Kɔni wuluilu ye dɔnnin buruburu dɔnna, mɛn ye bela duu ma ii tiilu la tabali kɔrɔ.»

²⁸ Isa ka a jabi: «Aa, muso. I la lemɛniya ka bon! I ka mɛn ninin, a ye kɛ i yɛ.» A denmuso kɛndɛyara wo waati kelen.

Isa ka jankarɔto siyaman nakɛndɛya

²⁹ Isa bɔra yɔrɔ wo rɔ, ka wa Kalile Dala da la. A yɛlɛra koyinkɛ do kan ka a sii ye.

³⁰ Jama ba nara a tɛrɛn. Ii nara nambarailu ri, a ni ɲa fuyenilu ni bolokelenilu ni boboilu ni jankarɔto siyaman gbɛɛilu. Ii nara woilu bɛɛ ri, ka ii lala Isa kɔrɔ. A ka ii bɛɛ lakɛndɛya.

³¹ Ii ka ii yen tuma mɛn na ko boboilu ra kuma damira, bolokelenilu ra kɛndɛya, nambarailu ra ii taama, a ni ɲafuyenilu ɲa ra laka; jama kaban-nakoyara. Ii bɛɛ ka Isirayɛlikailu la Maari Alla tando.

Isa ka dɔnnin di mɔɔ waa naanin ma

³² Isa ka a la karandenilu kili, ka a fɔ ii ye ko: «Jama jin kininkinin ye n na. Ii ra tele sawa le kɛ

n dafɛ yan. Dɔnnnifen si tɛ ii bolo. N tɛ a fɛ ka sila di ii kɔnkɔtɔ ma ten. Ni wo tɛ, ii ri kirɔn ii la sila la.»

³³ Karandenilu ka Isa jabi: «An di buru sɔrɔn mi wula kɔndɔ yan, mɛn di jama ba jin jɔɔn bɔ?»

³⁴ Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Burukala yɛli ye ai bolo?» Ii ka a fɔ ko: «Burukala wɔrɔnwula, a ni jɛɛ mɛsɛnni dando»

³⁵ Isa ka a fɔ jama yɛ ko ii ye ii sii duu ma.

³⁶ A ka burukala wɔrɔnwula ni jɛɛ woilu ta, ka baraka bila Alla yɛ, ka ii rakadikadi, ka ii di karandenilu ma. Karandenilu ka woilu ta ka ii ratalatala jama tɛma.

³⁷ Jama bɛɛ ka dɔnnnin kɛ ka ii fa. Buru kunkundun ni jɛɛ tɔ mɛn toni, Isa la karandenilu ka see wɔrɔnwula lafa wo rɔ.

³⁸ Cɛɛ mɔɔ waa naanin ka dɔnnnin kɛ. Musoilu ni denninilu ma jate.

³⁹ A ka sila di jama ma, Isa donda kulun do kɔndɔ ka wa Makadan mara rɔ.

16

Farisilu ni Sadusiilu ka a fɔ ko Isa ye tɔɔmasere kabannakoma do kɛ

¹ Farisilu ni Sadusiilu nara ka Isa kɔrɔbɔ. Ii ka a fɔ ko a ye tɔɔmasere kabannakoma do kɛ ii jana, mɛn bɔni sankolo rɔ.

² Isa ka a fɔ ko: «Ni ai ka sankolo ja wulenni yen fitiri waati, ai ri a fɔ ko sancɪ tɛna nala sini.

³ Sɔɔma, ni ai ka sankolo ja finni yen, ai ri a fɔ ko sancɪ ri na bi, baa san da fin. Nba, ai kusan sankolo koilu faranfaasila ka woilu famun. A ye di wo rɔ? Tɔɔmasere mɛnilu ye kɛla waati jin na, nfenna ai ti se ka woilu famun?

⁴ Mɔɔ juuilu ni lemeniyabaliilu ye a fe ka tɔɔmasere kabannakoma yen, kɔni tɔɔmasere si te yiraka ai la ni Nabi Junusa ta jɔɔn te.»

Wo kɔ rɔ, a ka ii to ye ka wa.

Farisilu ni Sadusiilu la leben

⁵ Nba, Isa ni a la karandenilu wara dala kɔ. Kɔni karandenilu jɔnara, ii ma buru ta.

⁶ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ja lɔ. Ai ye ai janto ai jere rɔ Farisilu ni Sadusiilu la leben kanma.»

⁷ Karandenilu ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «An ma na buru ri. Wo le ka a ke, a ka kuma wo fɔ.»

⁸ Isa ka ii la miriya lɔn. Wo rɔ, a ka a fɔ ii ye ko: «Ai la lemeniya ka dɔɔ! Nfenna ai ye a fɔla i jɔɔn ye ko buru te ai bolo?

⁹ Ai ma a jayen fɔlɔ wa? N ka burukala loolu ta ka cee waa loolu balo mɛn ke, a ni ai ka see jate mɛn nafa buru kunkundun tɔilu la, wo ra bɔ ai kɔndɔ wa?

¹⁰ N ka burukala wɔrɔnwula ta ka cee waa naanin balo mɛn ke, a ni ai ka see jate mɛn nafa buru kunkundun tɔilu la, wo ra bɔ ai kɔndɔ wa?

¹¹ N kan tun te buru ma. Nfenna ai ma wo jayen fɔlɔ? Nba, ai ye ai janto ai jere rɔ Farisilu ni Sadusiilu la leben kanma.»

¹² Wo rɔ, karandenilu ka a jayen ko Isa ma a fɔ ii ye ko «ai ye ai janto ai jere rɔ buru leben kanma.» A ka a fɔ ii ye ko «ai ye ai janto ai jere rɔ Farisilu ni Sadusiilu la karan de kanma.»

Piyeri ka a fɔ ko Isa ye Nenematɔmɔnin di

¹³ Awa, Isa ni a la karandenilu seni Sesare Filipi mara rɔ, a ka ii majininka ko: «Mɔɔilu ye Mɔɔ Dence jatela yon di?»

¹⁴ Ii ka a jabi: «Doilu ka a fɔ ko Yaya le. Doilu ka a fɔ ko Nabi Eli le. Dogbɛɛilu ka a fɔ ko Nabi Jeremiya le, wala nabi gbɛɛ, mɛn taminda kɔrɔman.»

¹⁵ A ka ii maɲininka ko: «Ai don? Ai ye n jatela yon di?»

¹⁶ Simɔn Piyɛri ka a fɔ ko: «I ye Nenematɔmɔnin de ri, mɛn ye Alla ɲenema Dence ri.»

¹⁷ Isa ka a jabi: «Junusa dence Simɔn, i ye barakaden de ri, baa i ka mɛn fɔ ɲin di, adamaden si ma wo fɔ i yɛ. N Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ, wo le ka a yiraka i la.

¹⁸ N di a fɔ i yɛ fanan ko ile le Piyɛri ri, mɛn kɔrɔ ye ko farakolo. N di n na lemeniya jama lalɔ farakolo wo kan. Saya ni a fanka tɛna nɔ sɔrɔnna dɛkuru wo ma.

¹⁹ N di Harijeene Mansaya daɲinilu di i ma. Ni i ka fen fen sidi duukolo kan yan, wo ri sidi sankolo rɔ. Ni i ka fen fen fulɛn duukolo kan yan, wo ri fulɛn sankolo rɔ fanan.»

²⁰ Isa ka a fɔ ii yɛ ka a magbɛɛya kɔsɛbɛ ko ii kana a fɔ mɔɔ si yɛ ko ale le Nenematɔmɔnin di.

Isa ka a faa ko ni a wuli ko fɔ

²¹ A ka a fɔ ii yɛ ko a ka kan ka wa Jerusalemu ka tɔrɔ siyaman ba sɔrɔn mɔɔbakɔrɔilu ni sarakalaseba kuntilu ni sariya karanmɔɔilu bolo. A ka kan fanan ka faa, a ni tele sawanan, ka wuli ka bɔ saya rɔ.

²² Piyɛri ka a kili ka a mabɔ karanden tɔilu la dɔɔni, ka a makuma damira. A ka a fɔ ko: «Maari, Alla ye i tanka wo ma. Wo ti kɛla fewu!»

²³ Kɔni Isa ka a kɔfɛni ka Piyɛri makuma ko: «Ile, Setana. Bɔ n kɔrɔ! Ile ye n kundatipanna le ri, baa

Alla sawo ye men di, i te i mirila wo ma, fɔɔ mɔɔilu sawo.»

Mɔɔ ri a bila Isa kɔɔna men ma

²⁴ Wo kɔɔ rɔ, Isa ka a fɔ a la karandenilu ye ko: «Ni mɔɔ men ye a fe ka a bila n kɔ, fɔɔ wo tii ye a ban a jere rɔ ka a gbɔngbɔn jiri mira ka a jere bila n kɔ,

²⁵ baa mɔɔ men ye a fe ka a nii kisi, wo tii ri bɔnɔ jenemaya berebere la. Kɔni ni mɔɔ men bɔnɔra a nii la nde kosɔn, wo tii ri a jere kisi.

²⁶ A ye di? Ni mɔɔ ka dunuɔa bee sɔrɔn ka bɔnɔ jenemaya berebere la, dunuɔa sɔrɔn ri nfen ɔa a ma wo rɔ? Mɔɔ ri se nfen dila ka a nii kunka?

²⁷ Nde Mɔɔ Dence ri na n Fa nɔɔrɔ rɔ, n ni a la melekailu. Wo lon, n di bee sara ka a ben a tii kɛwaliilu ma.

²⁸ N di tuɔa fɔ ii ye. Doilu ye ai tema yan, menilu te sa ni ai ma Mɔɔ Dence natɔla yen ka ke mansa ri.»

17

Isa keɔa yelemanda

¹ Nba, tele wɔɔrɔ taminnin kɔrɔ, Isa ka Piyeri ni Yakuba ni wo dɔɔce Yuhana kili ka wa ii ri koyinke jan do kan. Mɔɔ gbere tun te ye.

² Isa keɔa yelemanda karanden sawa woilu ɔakɔrɔ. A ɔakɔrɔla melɛnmelɛnda ikomin tele. A la faaninilu gbɛra pepe ikomin yelen.

³ Nabi Musa ni Nabi Eli bɔra gbɛ rɔ karanden sawa woilu ɔakɔrɔ. Woilu ni Isa tere ye kumala i ɔɔɔn ye.

⁴ Piyeri ka a fɔ Isa ye ko: «Maari, an na yan, wo benni. Ni i sɔnda, n di gba sawa lɔ, i ta kelen, Nabi Musa ta kelen, a ni Nabi Eli ta kelen.»

⁵ Ka Piyeri to kuma wo la, duru yelen nara ka birin ii kun na. Kumakan do bɔra duru rɔ ko: «N diyana dence le ten. N sɛwani ale la kosɛɛ. Ai ye ai tolo malɔ a la.»

⁶ Karandenilu ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, ii silanda kojuuya fɔɔ ka ii be duu ma ka ii ja birin.

⁷ Kɔni Isa ka a madon ii la ka a bolo maa ii la, ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai kana silan, ai ye wuli.»

⁸ Ii ka ii jakɔrɔta tuma mɛn na, ii ma mɔɔ si yen fɔɔ Isa kelen pe.

⁹ Ka Isa ni a la karandenilu to jiila ka bɔ koyinke la, a ka ii jamari ko, ii ka ko mɛn yen, ii kana wo fɔ mɔɔ si yɛ, fɔɔ Mɔɔ Dence wa wuli ka bɔ saya rɔ.

¹⁰ Ii ka a mapininka ko: «Nfenna sariya karanmɔɔilu ye a fɔla ko Nabi Eli fɔlɔ le ka kan ka na?»

¹¹ Isa ka ii jabi: «Tɔja le, Nabi Eli ri na ka fen bɛɛ rabɛn.

¹² N ye a fɔla ai yɛ ko Nabi Eli ra ban nala. Kɔni mɔɔilu ma a lɔn. Ii ka ii sawonan koilu bɛɛ kɛ a la. Mɔɔ Dence fanan di tɔrɔ ii bolo wo ja kelen de ma.»

¹³ Karandenilu ka a jayen wo rɔ ko a ye kumala ii yɛ Yaya le la ko kan.

Isa ka den jinatɔ do lakendɛya

¹⁴ Isa ni karandenilu sera jama rɔ tuma mɛn na, cɛɛ do ka a madon Isa la. A ka a jɔnkin Isa kɔrɔ ka a fɔ ko:

¹⁵ «Maari, i ye hina n dence la. Kerekeremansa ye a la, a ra tɔrɔla kosɛɛ. Sija siyaman a ri a labe ta rɔ, walama ji rɔ.

¹⁶ N nara a ri i la karandenilu ma, kɔni ii ma se a lakendɛyala.»

¹⁷ Isa ka a fɔ ko: «Ai bi mɔɔilu ye lemeniyabali ni kun gbɛɗenilu le ri. N di to ai tɛma haan waati numan? N di ai la ko muɲunnin fɔɔ waati numan? Nba, ai ye na den di n ma yan.»

¹⁸ Isa jamanda jina ma. Wo rɔ, jina bɔra den fɛ. Den kɛndɛyara i kɔrɔ ye.

¹⁹ Wo kɔ rɔ, Isa la karandenilu ka ii madon a la ka a maɲininka ii dan na ko: «Nfenna andeilu ma se jina wo gbɛnna?»

²⁰ Isa ka ii jabi: «Ai ma se ka a masɔrɔn ai la lemeniya le ka dɔɔ. N di tɔɲa fɔ ai yɛ: Hali ni ai la lemeniya dɔɔman ikomin bɔrɔn fira kise, ni ai ka a fɔ koyinke ɲin yɛ ko a ye bɔ a nɔ rɔ ka wa, a ri wa. Ko si tɛ ye, ai ti se mɛn kɛla.

²¹ [Kɔni jina ɲin ɲɔn ti se bɔla mɔɔ fɛ, ni ai ma sun don ka Alla tara.]*»

Isa ka a la saya ni a wuli ko fɔ ikɔ

²² Nba, lon do rɔ, karandenilu bɛɛ ka i ɲɔn nadɛn Kalile mara rɔ. Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Mɔɔ Dencɛ kɛtɔ donna mɔɔilu bolo.

²³ Woilu ri a faa. Kɔni tele fila a sawana, a ri wuli ka bɔ saya rɔ.» Kuma wo ka karandenilu jusukasi kɔsɛɛ.

Isa ni Piyɛri ka Allabatobonba wodi sara

²⁴ Isa ni a la karandenilu sera Kapɛrinahumu so kɛndɔ. Ka ii to ye, Allabatobonba niisankɔ miralalailu ka ii madon Piyɛri la ka a maɲininka ko: «Ai la karanmɔɔ tɛ Allabatobonba wodi sarala wa?»

²⁵ Piyɛri ka a jabi: «ɔɔn, a ye a sarala.» Piyɛri wara don bon kɛndɔ. Kɔni sani a ye kuma, Isa fɔlɔ

* **17:21** kuma diya ɲin tɛ sɔrɔn Sebɛli kɔrɔ doilu kɛndɔ.

le ka a fɔ a yɛ ko: «Simɔn, dunuɲa mansailu ye mɔɔ niisankɔ ni fen tɔilu niisankɔ mirala yon na? Ai denilu wa, wala londonilu? I la miriya ye di?»

²⁶ Piyɛri ka a jabi: «Londonilu.» Isa ka a fɔ ko: «Wo rɔ, a denilu sen tɛ a rɔ.

²⁷ Wo bɛɛ ni a ta, an tɛ a fɛ ka mɔɔ ɲinilu tɔrɔ. Wo le kosɔn, i ye wa dala la ka lɔn bila ji rɔ. I wa jɛɛ fɔlɔ mɛn mira, i ye wo da laka ka a dakɔndɔla ragbɛ. I ri wodi gbanan do yen ye. I ye wa wo di ii ma. Nde ni ile ka kan ka wodi mɛn sara, wo ri a bɔ.»

18

Mɔɔ mɛn ye ɲɛmɔɔ ri Harijeene Mansaya rɔ

¹ Nba, waati wo rɔ, karandenilu ka ii madon Isa la, ka a maɲininka ko: «Yon ye ɲɛmɔɔ ri Harijeene Mansaya rɔ?»

² Isa ka den do kili, ka wo lalɔ ii tɛma,

³ ka a fɔ ii yɛ ko: «N di tupa fɔ ai yɛ: ni ai ma ai sɔn yɛlɛman ka kɛ ikomin denninilu, ai tɛna donna Harijeene Mansaya rɔ.

⁴ Mɔɔ mɛn wa a jɛɛ fanmajii ka kɛ ikomin denni ɲin, wo tii le ye ɲɛmɔɔ ri Harijeene Mansaya rɔ.

⁵ Ni mɔɔ mɛn sɔnda ka denni ɲin ɲɔɔn mira kojuma nde kosɔn, wo tii ra n jɛɛ le mira wo ri.

Kundatijan ko

⁶ «Den mɛnilu lemeniyani n ma ɲin di, ni mɔɔ do kɛra sababu ri ka woilu kɛ kojuu kɛla ri, a ka fisa ko kabakurun belebebeba ye sidi wo tii kan na ka a lafili kɔɔji dun ba rɔ.

⁷ Gbalo ye dunuɲa mɔɔilu yɛ ka a masɔrɔn ko mɛnilu ye mɔɔilu bilala juulumun dɔ a fɛɛ ti ye fɔɔ

wo ko suilu ye ke le kɔni ii ye farala mɔɔ mɛnilu la, gbalɔ ye wo tiilu ye!

⁸ «Ni i bolo kelen wala i sen kelen ye kɛla sababu ri ka i lɔ kojuu kɛla don? I ye wo tɛɛ a la ka a bɔ ye, baa ni i fɛɛtɔ wala i senkelen donda jɛnemaya jɛɛ jɛɛ rɔ, wo ka fisa i ma sani i bolofilatii wala i senfilatii ye wa don jahanama kɔndɔ, ta sabali ye yɔrɔ mɛn.

⁹ Ni i ja kelen ye kɛla sababu ri ka i lɔ kojuu kɛla don? I ye a labɔ ka a lafilɛ, baa ni i jɛakelentii donda jɛnemaya jɛɛ jɛɛ rɔ, wo ka fisa i ma sani i jɛafilatii ye lafilɛ jahanama kɔndɔ, ta ye yɔrɔ mɛn.

Saa tununni kuma kɔrɔlama

¹⁰⁻¹¹ «Ai ye ai janto ai jɛɛ rɔ. Ai kana denni jɛnilu si dɔɔya, baa n di a fɔ ai ye ko mɛɛka mɛnilu ye ii jantola ii rɔ, woilu ri se ii madonna n Fa Alla la Harijeene rɔ tuma bɛɛ.*

¹² A ye di? Ni saa kelen tununda saa kɛmɛ tii ma, a tɛ a tɔ bikɔnɔndɔ ni kɔnɔndɔ to koyinkɛ yɔrɔ rɔ ye ka wa saa tununni jɛnin diya wa?

¹³ N di tɔja fɔ ai ye: ni a ka a yen, a ri sɛwa a la ka tamin a tɔ bikɔnɔndɔ ni kɔnɔndɔ la ko kan, mɛnilu ma tunun a ma.

¹⁴ Wo ja kelen de ma, ai Fa mɛn ye Harijeene rɔ, wo tɛ a fɛ hali dennin jɛnilu kelen pe a ye fɔ a la.

Ni i badenma ka kojuu kɛ

¹⁵ «Nba, ni i badenma ka kojuu kɛ, i ye wa a tɛɛn. A ka mɛn kɛ, i ye wo jɛfɔ a ye, i kelen a kelen. Ni a sɔnda i la kuma ma, i ni a ri kɛ badenmailu jɛɛ jɛɛilu ri ikɔ tuun.

* **18:10-11** Sebeli kura doilu ka kuma diya 11 bila jɛn ka a fɔ ko: «Baa Mɔɔ Dence nani mɔɔ tununnilu jɛnin kanma ka woilu kisi.»

¹⁶ Kɔni ni a ma sɔn i la kuma ma, i ye mɔɔ kelen wala mɔɔ fila ta, ka wa a tɛrɛn, sa fen fen wa fɔ, woilu bɛɛ ye fɔ sere fila wala sere sawa pana.†

¹⁷ Kɔni ni a ka a ban ii la kuma rɔ, i ye ko wo fɔ lemɛniya jama yɛ. Ni a ka a ban dɛkuru wo la kuma rɔ, a ye kɛ i ma ikomin siya gbɛrɛilu wala niisɔnkɔmirala.

¹⁸ N di tɔɔa fɔ ai yɛ: ni ai ka fen fen sidi duukolo kan yan, wo ri sidi sankolo rɔ. Ni ai ka fen fen fulɛn duukolo kan yan, wo ri fulɛn sankolo rɔ fanan.

Mɔɔ fila wa Alla tara

¹⁹ «N di do la wo kan. Ni ai rɔ mɔɔ fila benda ko do rɔ ka Alla tara a la duukolo kan yan, n Fa Alla mɛn ye sankolo rɔ, a ri wo kɛ ai yɛ,

²⁰ baa ni mɔɔ fila wala mɔɔ sawa ka i ɔɔɔn naden n tɔɔ rɔ, n ye ii tɛma ye.»

Baaraden hinabali sanda

²¹ Nba, Piyɛri ka a madon Isa la, ka a mapininka ko: «Maari, ni n badenma ye kojuu kɛla n na, n ka kan ka a makoto fɔɔ siɔa yɛli? Siɔa wɔrɔnwula wa?»

²² Isa ka a jabi: «Ɛɛn, i kana dan siɔa wɔrɔnwula ma. I ye wo tii makoto fɔɔ siɔa biwɔrɔnwula sii diyama wɔrɔnwula.

²³ «Wo le rɔ, Harijeene Mansaya ye ikomin tariku ɔin. Mansace do tɛrɛ ye ye, mɛn na julɔ tɛrɛ ye a la baaraden doilu la. A tun ye a fɛ ka wodi ko wo ɔanabɔ.

²⁴ A wulira wo ɔanabɔla tuma mɛn na, mɔɔilu ka a la baaraden do lana a ma, a la miliyɔn siyaman julɔ ye mɛn na.

† 18:16 A mafɛnɛ Sariyailu sura 19 kuma diya 15.

²⁵ Se tun tɛ baaraden yɛ ka julɔ wo sara. Wo rɔ, maari ka jamarili di ko ii ye baaraden wo feere, ka a muso ni a denilu fanan feere, a ni a bolofenilu bɛɛ, sa julɔ wo ri sara.

²⁶ Kɔni baaraden ka a be duu ma ka a la maari sen kɔrɔ. A ka a madiya kɔsɛbɛ ko: «I ye i muɲun. N di i la wodi bɛɛ sara.»

²⁷ Baaraden kininkinin donda maari rɔ. Wo rɔ, a ka baaraden bila, ka diɲɛ a la julɔ rɔ.

²⁸ «Baaraden bɔra ye ka wa. A bɛnda a baaraden ɲɔɔn di, a la julɔ tɛɛ mɛn na. A ka wo mira a kan ma ka a raja fɔɔ ka a niilakili ja a rɔ, ka a fɔ a ye ko: «N na julɔ sara!»

²⁹ A baaraden ɲɔɔn ka a be duu ma a sen kɔrɔ, ka a madiya ko: «I ye i muɲun, n di i la wodi sara.»

³⁰ Kɔni baaraden ma sɔn fewu. A ka cɛɛ mira ka a bila kaso la ko ni a ma a la julɔ sara, a tɛ bɔ ye.

³¹ A baaraden ɲɔɔnilu ka wo yen tuma mɛn na, woilu jusu tɔrɔra kɔsɛbɛ. Ii wara wo bɛɛ fɔ ii la maari yɛ.

³² Maari ka baaraden wo kili, ka a fɔ a ye ko: «Ile, baaraden juu! Julɔ mɛn tɛɛ ye i la, n ka wo bɛɛ to i ye ka a masɔrɔn i ka n madiya.

³³ N hinara i la ɲa mɛn ma, i fanan tun ti se hinala i baaraden ɲɔɔn na wo ɲa ma?»

³⁴ A la maari mɔnɛra kɔsɛbɛ. A ka a la baaraden bolo don kaso kandanilailu bolo ka a tɔrɔya haan ni julɔ bɛɛ sara.»

³⁵ «N Fa mɛn ye sankolo rɔ, wo fanan di wo ɲɔɔn kɛ ai kelen kelenna bɛɛ la ni ai ma ai badenmailu makoto ai jusukun bɛɛ la.»

Isa ka a fɔ ko furu ma kan ka sa

¹ Nba, Isa banni wo fɔla, a bɔra Kalile mara rɔ ka wa Jude mara rɔ mɛn ye Juriden Ba kɔfɛ.

² Jama ba bilara a kɔ. A ka woilu lakɛndɛya ye.

³ Farisi doilu ka ii madon Isa la. Ii tɛɛ ye a kɔrɔbɔla. Wo rɔ, ii ka a majininka ko: «A dahani cɛɛ ye a muso bila ko bɛɛ rɔ wa?»

⁴ Isa ka ii jabi: «Mɛn sɛbɛni kitabu kɛndɔ, ai ma wo karan wa? A sɛbɛni ko Danni Maari ka dunɔɔa dan tuma mɛn na, a ka cɛɛ ni muso le dan.

⁵ Alla ka a fɔ ko: «Wo le kosɔn, cɛɛ ri mataa a fa ni a na la, ka sidi a muso ma. Ii fila bɛɛ ri kɛ mɔɔ kelen di.»*

⁶ Wo rɔ, ii tɛ jatela mɔɔ fila ri butun fɔɔ mɔɔ kelen. Wo le kosɔn, Alla ka mɛnilu laden ka ii kɛ kelen di, mɔɔ si kana woilu fara ka ii bɔ i jɔɔn na.»

⁷ Farisilu ka Isa majininka ikɔ tuun ko: «Ni wo le, nfenna Nabi Musa ka jamarili di ko ni cɛɛ ye a fɛ ka furusa, fɔɔ a ye furusasebɛ rabɛn ka a muso bila.»

⁸ Isa ka ii jabi: «Ai kun gbɛleman tɛɛ. Wo le ka a kɛ, Nabi Musa sɔnda ai ye ai musoilu bila. Ni wo tɛ, fɔɔfɔɔ a tun tɛ ten.

⁹ Kɔni n di a fɔ ai yɛ ko ni mɔɔ mɛn ka a muso bila ka muso gbɛɛ ta, ka a tɛɛn a muso fɔɔ wo tun ma kaninkɛ, wo tii ra kaninkɛ.»

¹⁰ Isa la karandenilu ka a fɔ a yɛ ko: «Aa! Ni a ye ten de cɛɛ ni a muso tɛma, a ka fisa cɛɛ ma ni a ma muso si ta.»

¹¹ Isa ka ii jabi: «Cɛɛilu bɛɛ ti se sɔnna kuma wo ma de, fɔɔ ni Alla ka a se di mɛnilu ma.

* **19:5** A Damira suran 2 kuma diya 24

¹² Ko doilu ye a kela, cɛɛilu ri ii ban muso tala. Cɛɛ doilu ye ye, mɛnilu sɔrɔnda ka a tɛrɛn ii ti se dɛla muso fɛ. Cɛɛ doilu fanan ye ye, mɔɔilu ra mɛnilu bɔ cɛya rɔ. Cɛɛ doilu fanan ye ye, mɛnilu ti sɔnna ka furu kɛ Harijeene Mansaya kosɔn. Mɔɔ mɛn di se sɔnna kuma jin ma, wo tii ye sɔn wo ma.»

Isa duwara denninilu ye

¹³ Mɔɔ doilu nara denninilu ri Isa ma, sa a ri a bolo la ii kan ka Alla matara ii ye, kɔni karandenilu jamanda denninilu ma.

¹⁴ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye a to denninilu ye na n ma. Ai kana ii bali, baa Harijeene Mansaya ye ii jɔɔn su ta le ri.»

¹⁵ Awa, a banni a bolo lala denninilu kan, a bɔra ye ka wa.

Cɛɛ nanfulutii la ko

¹⁶ A watɔla, cɛɛ do ka a madon a la, ka a fɔ a ye ko: «Karanmɔɔ, n ka kan ka kɔjuma juman kɛ, sa n di jɛnemaya banbali sɔrɔn?»

¹⁷ Isa ka a fɔ a ye ko: «Nfenna i ye n maɲininkala kɔjuma ko ma? Alla kelen pe le ka ɲi. Ni i ye a fɛ ka jɛnemaya jɛrɛ jɛrɛ sɔrɔn, i ye Alla la sariya labato.»

¹⁸ Cɛɛ ka a fɔ ko: «Sariya juman?» Isa ka a jabi: «I kana mɔɔ faa, i kana kaninkɛ kɛ, i kana suɲali kɛ, i kana kɛ sere juu ri,

¹⁹ i ye i fa ni i na bonya, i ye i mɔɔjɔɔ kanin ikomin i jɛrɛ.»

²⁰ Kanberen ka a fɔ ko: «N da sariya woilu bɛɛ labato. Nfen da n jɛn fɔlɔ?»

²¹ Isa ka a jabi: «Ni i ye a fɛ i la koilu bɛɛ ye dafa, i ye wa i bolofenilu feere ka a wodi ratala fantanilu

tɛma. Wo rɔ, nanfulu wa di kɛ i bolo sankolo rɔ. Wo kɔ rɔ, i ye na i bila n kɔ.»

²² Kanberen ka wo mɛn tuma mɛn na, a ni-
ilafinni wulira ka wa, baa a bolofen ka siya.

²³ Wo kɛni, Isa ka a fɔ a la karandenilu yɛ ko: «N
di tɔɲa fɔ ai yɛ: nanfulutii don Harijeene Mansaya
rɔ, wo gbɛleman de!

²⁴ Ɔɔn, n di a fɔ ai yɛ ikɔ tuun ko ɲɔɔmɛ don
duman sayilan woo la ka tamin nanfulutii don
kan Alla la Mansaya rɔ.»

²⁵ Karandenilu ka wo mɛn ka kabannakoya
kosɛbɛ. Ii ka a fɔ ko: «Yon di se kisila wo rɔ sa?»

²⁶ Isa ka ii ragbɛ ka a fɔ ii yɛ ko: «Mɔɔ ti se wo kɛla,
kɔni Alla ri se ko bɛɛ kɛla.»

²⁷ Piyɛri ka a fɔ a yɛ ko: «A ye di? Andeilu ra fen
bɛɛ to ye ka an bila i kɔ. An di nfen sɔrɔn wo rɔ?»

²⁸ Isa ka a fɔ a yɛ ko: «N di tɔɲa fɔ i ye: dunɔɲa wa
kɛ dunɔɲa kura ri, Mɔɔ Dence ri a sii a la mansaya
siifen dɔ, mɛn gbiliyani. Ai mɛnilu ra ai bila n kɔ,
ai fanan di ai sii mansaya siifen tan ni fila rɔ, ka
Isirayɛlikailu la kabila tan ni fila la kiti tɛɛ.

²⁹ Ni mɔɔ mɛn ka a la bon to a kɔ ye, wala a dɔɔilu
ni a kɔrɔilu, wala a na, wala a fa, wala a denilu,
wala a la sɛnɛilu, nde kosɔn, wo tii ri woilu ɲɔɔn
kɛmɛ sɔrɔn, ka ɲɛnemaya banbali fanan sɔrɔn.

³⁰ Kɔni ɲɛmɔɔ siyaman di kɛ kɔmɔɔilu ri. Kɔmɔɔ
siyaman di kɛ ɲɛmɔɔilu ri fanan.»

20

Sɛnɛtii ni a la baaradenilu kuma kɔrɔlama

¹ Nba, Isa ka kuma kɔrɔlama do fɔ ii yɛ. A ka
a fɔ ko: «Harijeene Mansaya kɛnin ikomin sɛnɛtii
do la ko. Sɛnɛtii wo bɔra sɔɔma da la jona ka wa

baaraden doilu jinin, menilu ri sɔn ka wa baara diya a la rɛsɛnfɛ rɔ.

² A ka mɔɔ menilu sɔrɔn, a ni woilu benda a rɔ ko tele kelen baara sara ri kɛ wodi gbanan kelen di. Wo rɔ, a ka ii lawa baara diya a la rɛsɛnfɛ rɔ.

³ Waati sawa jɔɔn taminni kɔ, sɛnɛtii bɔra ikɔ tuun. A ka mɔɔ doilu lɔni yen bara rɔ, mɛn tɛ foyi kɛla.

⁴ A ka a fɔ woilu yɛ ko: «Ai fanan ye wa baara diya rɛsɛnfɛ rɔ. Sara mɛn ka kan ka a di ai ma, n di wo di ai ma.»

⁵ Mɔɔ woilu wara rɛsɛnfɛ rɔ. Midi waati, sɛnɛtii bɔra ka wa wo jɔɔn kɛ. Waati sawa taminni wo kɔ, a bɔra ka wa wo jɔɔn kɛ ikɔ tuun.

⁶ Wura fɛ, sɛnɛtii bɔra ikɔ tuun. A ka mɔɔ doilu lɔni yen ikɔ. A ka a fɔ woilu yɛ ko: «Nfenna ai ka tele bɛɛ ban lɔ rɔ yan, ai ma baara kɛ?»

⁷ Ii ka a jabi: «An ma baara kɛ ka a masɔrɔn mɔɔ si ma an ta baara la.» A ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai fanan ye wa baara diya n na rɛsɛnfɛ rɔ.»

⁸ «Nba, tele bera tuma mɛn na, sɛnɛtii ka a fɔ a la baara kuntii yɛ ko a ye baaradenilu kili ka ii sara. Ko baaraden menilu nara a tɔilu bɛɛ kɔ, ko a ye sarali damira woilu ma, ka na se mɔɔ fɔlɔilu ma.

⁹ Wo rɔ, mɔɔ menilu sera ye telebe tumana, a ka wodi gbanan kelen di ii kelen kelenna bɛɛ ma.

¹⁰ Mɔɔ menilu fɔlɔ sera baara diya, sarali dakun seni ii ma, ii tɛrɛ ye ii mirila ko ii sara ri siyaya ka tamin tɔilu ta kan de. Kɔni woilu bɛɛ ka wodi gbanan kelen kelen sɔrɔn.

¹¹ Nba, wodi dini kɔ ii ma, ii ka sɛnɛtii mafɔ damira.

¹² Ii ka a fɔ ko: «Baaraden menilu nara bɛɛ kɔ jin, ii ka waati kelen pe baara le kɛ. Kɔni i ra an ni

woilu bɛɛ sara kɛ kelen di, ka a tɛrɛn andeilu le ka an daja tele muumɛ kɔrɔ, ka baara kɛ tele kɔrɔ.»

¹³ Sɛnɛtɪi ka ii rɔ kelen jabi: «N badenma, n ma i tɔɲɔ de! An bɛnda wodi gbanan kelen de ma, wo tɛ?»

¹⁴ I ye i la sara ta ka wa. Mɔɔ mɛn nara baara diya ai tɔilu kɔ, n ye a fɛ ka wodi gbanan kelen di wo fanan ma, ikomin n ka a di i ma ɲa mɛn ma.

¹⁵ A ye di? N ma kan ka n na bolofenilu kɛ ɲa ma mɛn duman n yɛ wa? Ni wo tɛ, n fonesere, wo ɲangboya ye i la wa?»

¹⁶ «Wo le rɔ, kɔmɔɔilu ri kɛ ɲɛmɔɔilu ri. Nɛmɔɔilu ri kɛ kɔmɔɔilu ri fanan.»

Isa ka a la saya ni a wuli ko fɔ ikɔ tuun

¹⁷ Nba, Isa watɔla Jerusalemu, a ka a la karanden tan ni fila kili ii dan na. Ka ii to taamala, a ka a fɔ ii yɛ ko:

¹⁸ «Ai ɲa lɔ! An watɔ Jerusalemu. Mɔɔ Dence ri don sarakalasela kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu bolo. Woilu ri kiti labe a kan ko a ka kan ka faa.

¹⁹ Ii ri a don siya gbɛrɛ mɔɔilu bolo sa woilu ri a lafɛya, ka a gbasi bonsan la, ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa. Kɔni tele fila a sawana, a ri wuli.»

Sebede muso ka Isa madiya mɛn kɛ

²⁰ Nba, Sebede muso nara Isa tɛrɛn a dence fila ri. A ka a majii Isa kɔrɔ ka a madiya ko do la.

²¹ Isa ka a fɔ a yɛ ko: «Ai ye a fɛ n ye nfen de kɛ ai yɛ?» A ka Isa jabi: «I ye a to n dence fila ye ii sii i dafɛ. Kelen di a sii i bolokinin fɛ, a tɔ kelen di a sii i bolomaran fɛ, i wa don i la mansaya la tuma mɛn na.»

²² Kɔni Isa ka a jabi: «Ai ye ko mɛn tarala, ai ma wo kɔrɔ lɔn. Tɔrɔya mɛn kɛtɔ n sɔrɔnna, ai ri se wo

muɲunna wa?» Sebede dence fila ka Isa jabi: «Ɖɔn, an di se a kɔrɔ.»

²³ Isa ka a fɔ ko: «N di tɔrɔya mɛn muɲun, ai fanan di wo ɲɔɔn muɲun. Kɔni sii diya mɛnilu ye n bolokinin ni n bolomaran fɛ, woilu diba tɛ nde ri. N Fa ka sii diya woilu rabɛn mɔɔ mɛnilu yɛ, a ri ii di woilu le ma.»

²⁴ Karanden tɔ tan ka kuma wo mɛn tuma mɛn na, woilu mɔnɛra badenma fila woilu kanma.

²⁵ Kɔni Isa ka karandenilu bɛɛ kili, ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ka a lɔn ko jamana mansailu ye kuntiia kɛla ii la jamanadenilu kan diyagboya la. Jamana mɔɔbailu ri fanka la jamanadenilu kan.

²⁶ A ma kan ka kɛ ten ai tɛma. Mɛn ye a fɛ ka kɛ mɔɔba ri ai rɔ, wo tii ka kan ka kɛ ai dɛmɛnba ri.

²⁷ Mɛn ye a fɛ ka kɛ ai rɔ ɲɛmɔɔ ri, wo tii ye kɛ ai la ɲɔn di.

²⁸ Wo ɲa kelen ma, Mɔɔ Dence ma na dunuɲa rɔ ko mɔɔilu ye baara kɛ a yɛ. A jɛrɛ nara baara kanma, a ni ka a nii di ka kɛ mɔɔ siyaman kunka sara ri.»

Isa ka ɲa fuyen fila ɲa laka

²⁹ Nba, Isa ni a la karandenilu bɔtɔla Jeriko so kɔndɔ, jama ba bilara a kɔ.

³⁰ ɲa fuyen cɛɛ fila siini tɛrɛ sila dala. Woilu ka a mɛn tuma mɛn na ko Isa le tamintɔ, ii wɔyɔra ko: «Maari, mansa Dawuda dence, i ye hina an na.»

³¹ Jama ka ii makuma ko ii ye ii makun. Kɔni ii pɛrɛnda ka tamin fɔlɔman kan ko: «Maari, mansa Dawuda dence, i ye hina an na.»

³² Isa ka a lɔ ka ii kili, ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye a fɛ n ye nfen de kɛ ai yɛ?»

³³ Ii ka a fɔ ko: «Maari, an ye a fɛ i ye an ɲa laka.»

³⁴ Ii kininkinin donda Isa la. A ka a maa ii ja la, ii ja lakara i koro ye. Ii ka ii bila Isa ko i koro.

21

Isa donda Jerusalemu faliden kan

¹ Awa, Isa ni a la karandenilu sudunyani Jerusalemu so la, ii sera Betifase so kondo, ni a ye Olibiye Koyinke la. Ka ii to ye, Isa ka a la karanden moƙƙila kelaya.

² A ka a fo ii ye ko: «So mesen men ye an jefɛ wo ri, ai ye wa ye. Ai wa don so kondo, ai ri falimuso do sidini yen i koro. A den ye a dafɛ. Ai ye a fulɛn ka na ii ri yan.

³ Ni moƙƙila do ka ai maninka, ai ye wo tii jabi: «Maari le mako ye ii la.» Wo tii ri ii lana i koro.»

⁴ Awa, ko woilu beɛ kenɛ sa Maari la kuma ri kanbali, a ka men don a la nabi da ro. Wo ka a fo ko:

⁵ «Ai ye a fo Siyonkailu ye ko:

«Ai ja lo! Ai la mansa nato le ten.

A fanmajiini, a siini falimuso le kan.

Ɔon, a siini fali den kan, falimuso denni konin.»»

⁶ Nba, karandenilu wara a ke ikomin Isa ka a fo ii ye ja men ma.

⁷ Ii nara falimuso ni a den di. Ii ka ii la durukibailu la faliilu ko ro. Isa yelɛra ka a sii ii kan.

⁸ Jama siyaman ba ka ii la durukibailu fensen sila kan Isa jefɛ. Doilu ka jiri bolon mesenilu tee ka woilu fensen sila kan a jefɛ.*

* **21:8** Jama ka ii la durukibailu a ni jiribolon mesenilu fensen sila kan Isa bonya kanma. Ii ma wo ke ka Isa bali.

⁹ Mɔɔ mɛnɪlu tɛɛ yɛ Isa ɲɛfɛ, a ni mɛnɪlu tɛɛ yɛ a kɔfɛ, woɪlu tɛɛ yɛ ii kan ba labɔla ko:

«Tandoli yɛ kɛ mansa Dawuda dɛncɛ yɛ!

Mɛn yɛ nala Maari tɔɔ rɔ ten,

Alla ra ɲumaya kɛ wo yɛ.

Tandoli yɛ kɛ sankolo rɔ!»

¹⁰ Isa donda Jerusalemu tuma mɛn na, so bɛɛ lamaara. Mɔɔɪlu bɛɛ ka a fɔ ko: «Ee, yon de ɲin di ten?»

¹¹ Jama ka ii jabi: «Nabi Isa le ɲin, mɛn yɛ bɔla Nasarɛti, Kalile mara rɔ.»

Isa ka julailu gbɛn ka bɔ Allabatobonba kɔndɔ

¹² Awa, Isa donda Allabatobonba ɲin kɔndɔ. A ka jula ni sanninkɛla mɛnɪlu tɛɛn Allabatobonba ɲin kɔndɔ yɛ, a ka woɪlu bɛɛ gbɛn ka ii labɔ yɛ. A ka wodifalennailu la tabaliilu labebe, ka kanba julailu la siifenilu fanan nabebe.

¹³ A ka a fɔ yɛ mɔɔɪlu yɛ ko: «A sɛbɛni Alla la Kitabu kɔndɔ ko: «N na bon di kɛ Alla tara diya ri.» Kɔni ai ra a kɛ bɛnkanninnailu dokon diya ri.»

Sarakalasela kuntiilu mɔnɛra Isa kanma

¹⁴ Nafuyenilu ni senkelenninilu ka ii madon Isa la Allabatobonba ɲin kɔndɔ yɛ. A ka woɪlu lakɛndɛya.

¹⁵ Sarakalasela kuntiilu ni sariya karanmɔɔɪlu ka Isa la kabannako kɛniilu yɛn yɛ. Ii ka denni doilu fanan yɛn, mɛnɪlu tɛɛ yɛ ii kan ba labɔla Allabatobonba ɲin kɔndɔ yɛ ko: «Tandoli yɛ kɛ mansa Dawuda dɛncɛ yɛ!» Wo rɔ, sarakalasela kuntiilu ni sariya karanmɔɔɪlu mɔnɛra.

¹⁶ Ii ka a fɔ Isa yɛ ko: «I tolo yɛ denilu kan na wa?» Isa ka ii jabi: «Ɖɔn, n tolo yɛ a la. A yɛ di?

Mɛn sɛbɛni Alla la kitabu kɛndɔ, ai ma wo karan fɔlɔ wa? A sɛbɛni ko:

«Denninilu ni sinmindenilu ye i tandola,
baa i jɛrɛ ka tandoli kan wo don ii da rɔ.»»

¹⁷ Isa ka ii to ye ka wa. A bɔra so kɛndɔ ka wa su kɛ Betani.

Isa ka toroju danka

¹⁸ Wo duusa gbɛ, Isa wulira ka a kɔsɛ Jerusalemu. A watɔla, kɛnkɔ ka a mira.

¹⁹ A ka toroju do yen sila dala. A ka a madon a la ka a ragbɛ. Kɔni a ma toroden yen, fɔɔ fira gbansan. A ka a fɔ a yɛ ko: «I tɛna i den butun fewu!» Toroju jara i kɔrɔ ye.

²⁰ Karandenilu ka wo yen tuma mɛn na, ii ka-bannakoyara. Ii ka a fɔ ko: «Ee, toroju jara i kɔrɔ wo rɔ di?»

²¹ Isa ka a fɔ ko: «N di tɔɔna fɔ ai yɛ: ni lemɛniya ye ai rɔ, ni ai fanan ma sikasika, n ka mɛn kɛ toroju la jin, ai ri se wo jɔɔn kɛla. Ka a la wo kan, ni ai ka a fɔ koyinkɛ jin yɛ ko: «I ye bɔ i nɔ rɔ ka wa be kɔɔji rɔ,» a ri kɛ ten.

²² Ni ai ka lemɛniya la Alla rɔ, ai wa fen fen jinin a fɛ, ai ri wo sɔrɔn.»

Isa la fanka bɔni mi?

²³ Isa wara don Allabatobonba jin kɛndɔ. Ka a to mɔɔilu karanna ye, sarakalasela kuntiilu ni mɔɔbakɔrɔilu nara a tɛrɛn ye, ka a maɔininka ko: «I ye baara mɛn kɛla jin, yon ka i lɔ wo la? I ye yon se kɔrɔ?»

²⁴ Isa ka ii jabi: «N fanan di ai maɔininka ko kelen ma. Ni ai ka n jabi, n di a fɔ ai yɛ mɛn ka n lɔ baara jin kɛla.

²⁵ A ye di? Yon de ka Yaya lɔ mɔɔilu sunna ji rɔ? Alla le ka a lɔ wa, wala mɔɔilu?» Ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Ni an ka a fɔ ko Alla le ka Yaya lɔ, a ri a fɔ an ye ko: «Wo rɔ, nfenna ai ma la Yaya la kuma la?»

²⁶ Kɔni an kana a fɔ ko: «Mɔɔilu le ka Yaya lɔ de!» An silanni ii mɔnɛ la, baa jama bɛɛ ye Yaya jatela nabi le ri.»

²⁷ Wo rɔ, ii ka Isa jabi: «An ma a lɔn.» Isa fanan ka ii jabi: «Nba, ni wo le, n tɛna a fɔla ai ye mɛn ka n lɔ baara jɛn kɛla.

Dence fila kuma kɔrlama

²⁸ «Ai ye ai mirila di? Dence fila tɛɛ ye mɔɔbakɔrɔ do bolo. A ka a fɔ a dence fɔlɔ ye ko: «N dence, i ye wa baara kɛ rɛsɛnfɛ rɔ bi.»

²⁹ Den ka a fɔ ko: «N tɛ wala.» Kɔni kɔfɛ, a nimisara. A wara rɛsɛnfɛ rɔ wo rɔ.

³⁰ Mɔɔbakɔrɔ ka kuma kelen wo fɔ dence filana ye. A ka a fɔ ko: «N fa, n di wa.» Kɔni a ma wa.

³¹ Wo dence fila rɔ, juman de ka a fa sawo kɛ?» Ii ka a fɔ ko: «Dence fɔlɔ wo.» Isa ka a fɔ ko: «N di tɔɔa fɔ ai ye: niisankɔmiralailu ni sunkurunbailu ye donna ai jɛfɛ Alla la Mansaya rɔ.

³² Baa Yaya nara ka telenbaya sila yiraka ai la, a ni ai ma la ale la; kɔni niisankɔmiralailu ni sunkurunbailu lara a la. Ai ka a yen ko ii lara Yaya la. Hali wo, ai ma nimisa kɔfɛ ka la ale la.

Rɛsɛnfɛ sɛnɛla juuilu kuma kɔrlama

³³ «Ai ye ai tolo malɔ kuma kɔrlama gbɛɛ la. Lutii do ka rɛsɛnfɛ labɔ ka a laminin sansan na. A ka denka sen, mɛn di kɛ rɛsɛnji bɔ diya ri. A ka gbalan mayɛlɛni do fanan lɔ, mɛn di kɛ sɛnɛ kɔnɔgbɛn diya ri. A banni wo bɛɛ la, a ka rɛsɛnfɛ

karifa† senekela doilu la. Wo kɔ rɔ, a wara taama rɔ.

³⁴ Resenden kadi waati sudunyara tuma men na, a ka a la jonilu lawa senekelailu teren ye, ko ii ye a niyyɔrɔ di a ma resenden kadiniilu rɔ.

³⁵ Kɔni jonilu sera ye tuma men na, senekelailu ka ii mira. Ii ka do gbasi, ka dogberɛ faa, ka dogberɛ bon kabakurun la.

³⁶ Nba, resenfɛ tii ka jon gberɛilu kelaya ikɔ tuun. Woilu ka siya tɛrɛ fɔlomantailu ri. Kɔni senekelailu ka woilu fanan mira ikomin ii ka fɔlomantailu mira na men ma.

³⁷ A laban, a ka a jɛrɛ dence kelaya ii ma. A ka a fɔ ko: «Senekela woilu ri n dence bonya.»

³⁸ Kɔni senekelailu ka dence wo yen tuma men na, ii ka a fɔ i jɔɔn ye ko: «Cɛtala le jin di. Ai ye na, an ye wa a faa ka a fa cɛ ta.»

³⁹ Ii ka dence wo mira, ka a lafilɛ resenfɛ kɔkan, ka a faa.

⁴⁰ «A ye di? Lutii wa se resenfɛ rɔ, a ri nfen de kɛ senekelailu la?»

⁴¹ Ii ka a jabi: «A ri be mɔɔ juu woilu kan hinabaliya la ka ii faa. Wo kɔ rɔ, a ri a la resenfɛ karifa mɔɔ gberɛilu la, menilu ri a ta niyyɔrɔ di a ma resendenilu kadi waati.»

⁴² Isa ka a fɔ ii ye ko: «Men sɛbɛni Alla la kitabu kɔndɔ, ai ma wo karan fɔlɔ wa? A sɛbɛni ko: «Bon lɔlailu ka ii ban kabakurun men dɔ, wo le kɛra bon jusii kabakurun di. Maari nɔ le wo ri.

† 21:33 «karifa» wo kɔrɔ le Kireki kan dɔ ko senekela woilu ka resenfɛ ta sara le la. Tariku ye a yirakala an na ko resenden mɔni menilu tun wa kadi resenfɛ rɔ senekela woilu bolo, wo fan kelen de tun ka kan ka di resenfɛtii ma ka wo kɛ a sara ri.

A kera an jana kabannako ri.»»

⁴³ «Wo le koson, n di a fo ai ye ko Alla la Mansaya ri ta ai bolo, ka di siya gberɛ ma, men di Alla la Mansaya jiriden nawara.

⁴⁴ Nba, kabakurun wo men fanan ko fɔra, ni mɔɔ mɔɔ konin bera kabakurun wo kan, wo tii koloilu bee ri kadikadi. Ni kabakurun wo fanan bera mɔɔ mɔɔ kan, a ri wo tii ramɔɔnkɔ fewu.»

⁴⁵ Sarakalasela kuntiilu ni Farisilu ka kuma kɔɔɔɔɔɔ woilu men tuma men na, ii ka a jayen ko Isa kan ii le ma.

⁴⁶ Ii ka a ja jinin ka Isa mira. Koni ii silanda jama ye, baa mɔɔilu tere ye Isa jatela nabi ri.

22

Kɔɔɔɔɔɔ dɔnninba kuma kɔɔɔɔɔɔ

¹ Nba, Isa ka kuma kɔɔɔɔɔɔ dogberɛilu fo ii ye ikɔ tuun. A ka a fo ko:

² «Harijeene Mansaya ye ikomin mansace, men ka dɔnninba rabɛn a dence la kɔɔ ko rɔ.

³ Mansace tun ka dɔnnin ko fo mɔɔ menilu ye, a ka a la jonɛilu lo woilu kilila dɔnnin diya. Koni mɔɔ woilu tun te a fe ka na.

⁴ Mansace ka jon gberɛilu lawa ikɔ tuun. A ka a fo ko: «Ai ye a fo mɔɔ kilini woilu ye ko «n da dɔnninba rabɛn. Ko torailu ra faa, a ni nisi talɔninilu. Ko a bee ra mɔ. Ko ai ye na dɔnnin diya.»»

⁵ Koni mɔɔ menilu kilini, woilu si ma mansa la kilikan jate. Do bɔra ka wa a la sene rɔ. Do bɔra ka wa a la julaya ke diya.

⁶ Tailu ka mansace la jonilu mira, ka ii tɔrɔ kosebe, ka ii faa.

⁷ «Mansace mɔnɛra wo rɔ. A ka a la kelɛdenilu lawa mɔɔfaala woilu kanma. Kelɛdenilu ka ii bɛɛ faa, ka ii la so janin.

⁸ Mansace ka a fɔ a la jɔnilu yɛ ko: «Kɔɔɔ dɔɔnninba ra rabɛn. Kɔni mɛnilu kilini tɛɛ, woilu si tɛɛ ma daha wo ye ii kili.

⁹ Wo le rɔ, ai ye wa sila ba fara diyailu la. Ai wa mɔɔ mɔɔ tɛɛn ye, ai ye ii bɛɛ kili ko ii ye na kɔɔɔ dɔɔnnin diya.»

¹⁰ Jɔnilu wulira ka wa sila dailu la. Ii ka mɔɔ mɛnilu tɛɛn ye, ii ka woilu bɛɛ kili dɔɔnnin diya, mɔɔ juuilu ni mɔɔ jumailu bɛɛ. Wo rɔ, kɔɔɔ dɔɔnninba tɛɛ ye bon mɛn kɔndɔ, wo fara mɔɔ kiliniilu la.

¹¹ «Mansace donda bon kɔndɔ ko a ri a ja la mɔɔ kiliniilu kan. A ka cɛɛ do yen ye, kɔɔɔmalɔ faanin tɛ mɛn kan na.

¹² Mansace ka a fɔ cɛɛ wo yɛ ko: «N dupɔɔncɛ, a ye di? Kɔɔɔmalɔ faanin tɛ i kan na. I donda bon na yan wo rɔ di?» Cɛɛ ma foyi sɔrɔn ka a fɔ.

¹³ Mansace ka a fɔ baaradenilu yɛ ko: «Ai ye a senilu ni a boloilu sidi ka a lafili dibi rɔ kɔkan, yɔrɔ mɛn mɔɔilu ri kasi ka a jin macin.»»

¹⁴ Isa ka kuma do la wo kan ko: «Mɔɔ siyaman kilini, kɔni mɛnilu suwandini, woilu ma siya.»

Niisankɔ bɔ ko

¹⁵ Wo kɔ rɔ, Farisilu bɔra ye ka wa i jɔɔn yen ka ja jinin Isa la ko ma. Ii ye a fɛ a ye kuma do fɔ, mɛn di kɛ a mira sababu ri.

¹⁶ Ii ka ii la karanden doilu ni mansa Herodi kɔmɔɔ doilu lawa Isa ma. Woilu wara a fɔ Isa yɛ ko: «Karanmɔɔ, an ka a lɔn ko i ye tupa fɔla. Mɔɔilu ka kan ka Alla la sila taama ja mɛn, i ye ii karanna

wo la tupa jere jere ro. I te silanna mo si ye, i te mo bala mo ro fanan.

¹⁷ A ye di wo ro? Ka niisankɔ bo ka a di Romu mansa Sesari ma, wo benni an ma wa, wa wo benni te? I ye i la miriya fo an ye.»

¹⁸ Koni Isa ka ii la miriyajuu lon. Wo ro, a ka a fo ii ye ko: «Ai jeremayuwailu, nfenna ai ye n korɔbɔla?

¹⁹ Ai ye niisankɔ sarala wodi gbanan men na, ai ye wo do yiraka n na, n ye a ragbe.» Ii ka gbanan wo kelen di a ma.

²⁰ A ka ii majininka ko: «Yon munupa ni yon to ye gbanan jin kan?»

²¹ Ii ka a fo ko: «Romu mansa Sesari.» Isa ka a fo ko: «Nba, ai ye mansa Sesari la fen di mansa Sesari ma. Ai ye Alla fanan ta di Alla ma.»

²² Isa la jabili ka ii kabannakoya. Ii bora a fe ka wa.

Sadusiilu ka jininkali ke Isa kun

²³ Wo lon kelen, Sadusiilu nara Isa teren. Sadusiilu ye a folo ko mo si te wulila ka bo saya ro. Awa, wo doilu nara ka Isa majininka ko:

²⁴ «Karanmo, Nabi Musa ka a fo ko ni i korɔce sara ka a muso densɔrɔnbali to ye, i ye muso wo ta sa a ri den sɔrɔn i korɔce ye.

²⁵ Awa, ce wɔrɔnwula te ye an wara ro yan, menilu te ye ce kelen denilu ri. Korɔmamɔ ka muso do furu. A sara ka a muso densɔrɔnbali to a ko. A dɔce ka muso wo ta.

²⁶ Koni wo fanan sara, ka muso densɔrɔnbali to a ko. A kera wo ja le fo muso wo siira ce wɔrɔnwula woilu be kun, koni a ma den sɔrɔn.

²⁷ Ce woilu be sani ko, muso fanan sara.

²⁸ A ye di? Su lawuli lon, muso ri ke yon ta ri cee wɔrɔnwula woilu tema? Baa a siira ii kelen kelen na bee kun.»

²⁹ Isa ka ii jabi: «Ai filini, baa ai ma Alla la kitabu kɔrɔ famun. Ai ma foyi lɔn Alla la sebaya ko rɔ fanan!

³⁰ Baa suilu wa wuli saya kɔ, cee tena muso furula, muso fanan tena siila cee kun. Ii bee ri ke ikomin sankolo rɔ melekailu.

³¹ Su lawuli ko fan fe, Alla ka men fo ai ye a la kitabu kondɔ, ai ra wo karan, ko di?

³² A ka a fo ko: «N ye Iburahima Maari le ri, a ni Isiyaka ta, a ni Yakuba ta.» A te suilu Maari ri. Een de! A ye moɔ jɛnemailu Maari le ri.»

³³ Jama ka kuma wo men tuma men na, ii kaban-nakoyara a la karan ma.

Sariya men gbeleman tɔilu ri

³⁴ Farisilu ka a men tuma men na ko Isa ka Sadusiilu da bo a rɔ, woilu ka ii laden ka wa Isa teren.

³⁵ Sariya karanmoɔ do teɛ ye ii rɔ. Wo ka nininkali ke Isa kun a kɔrɔbo kanma. A ka a fo ko:

³⁶ «Karanmoɔ, sariya juman gbeleman sariya tɔilu bee di?»

³⁷ Isa ka a fo a ye ko: «I ye i la Maari Alla kanin i jusukun bee la, a ni i solɔme bee la, a ni i miriya bee la.»

³⁸ Wo ye sariya folɔ le ri, men gbeleman sariya tɔilu bee ri.

³⁹ Sariya men tuunni wo la, wo fanan gbeleman ikomin folɔmanta. Ale le nin. «I ye i moɔjɔɔ kanin ikomin i jɛɛ.»

⁴⁰ Sariya bee ni nabiilu la karan bee sidini sariya fila wo le la.»

Nenematɔmɔnin ye mansa Dawuda la maari ri

⁴¹ Ka Farisilu ladennin to, Isa ka pininkali ke ii kun.

⁴² A ka a fɔ ko: «A ye di? Ai ye ai mirila di Nenematɔmɔnin na ko rɔ? Yon dence le a ri?» Ii ka Isa jabi: «Mansa Dawuda dence le.»

⁴³ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Kɔni Nii Seniman ka a ke, Dawuda jere ka a fɔ Nenematɔmɔnin ma ko Maari. Wo kera di? Baa Dawuda ka a fɔ ko:

⁴⁴ «Maari Alla ka a fɔ n na Maari ye ko:

«Na i sii n bolokinin fe,
haan n wa ban i juuilu bilala i sen kɔrɔ.»»

⁴⁵ «Awa, ni Dawuda jere ye a fɔla a ma ko Maari ten, a don di se kela a dence ri di?»

⁴⁶ Mɔɔ si ma se ka Isa jabi. Ka a ta wo lon ma, mɔɔ si ma sɔn ka pininkali ke a kun butun.

23

Gbalo ye sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye

¹ Wo kɔ rɔ, Isa kumara jama ni a la karandenilu ye. A ka a fɔ ko:

² «Ka mɔɔilu karan Nabi Musa la sariya la, se wo karifani Sariya karanmɔɔilu ni Farisilu la.

³ Wo rɔ, ii wa men fɔ ai ye, ai ye wo labato. Kɔni ii jere ye kɛwali menilu kela, ai kana woilu jɔɔn ke de, baa ii ye men fɔla, ii te wo kela.

⁴ Ii ye donin gbilinilu sidila ka woilu sii mɔɔilu kun. Ii jere don ti sɔn ka mɔɔ woilu demen hali dɔɔni.

⁵ Wo rɔ, ii ye ko bee kela kosa mɔɔilu ye ii yen. Ka a masɔrɔn, ii ye Kitabu kumailu sebela, ii ye ii sidila ii tindailu la a ni ii boloilu la haan a bonyara

ka dan natamin, ka ii la durukiilu masidini julu denni janilu la.

⁶ Sii diya jumajumailu le duman ii ye dɔɔnninba diya. Mɔɔbailu la sii diyailu duman ii ye salibonilu la.

⁷ Ii ye a fe mɔɔilu ye ii kɔndɔn jamama yɔrɔilu rɔ. Ii ye a fe fanan mɔɔilu ye a fɔ ii ma ko «Rabi»*.

⁸ Kɔni ai kana sɔn mɔɔilu ye a fɔ ai ma ko «Rabi», baa karanmɔɔ kelen de ye ai la. Ai tɔilu ye baden-mailu le ri.

⁹ Ai kana a fɔ mɔɔ si ma duukolo kan yan ko n fa†, baa Fa kelen de ye ai la, ni a ye Alla ri, mɛn ye sankolo rɔ.

¹⁰ Ai kana sɔn mɔɔilu ye a fɔ ai ma ko «karanmɔɔ», baa karanmɔɔ kelen de ye ai bolo, ni a ye Nenematɔmɔnin di.

¹¹ Mɔɔ mɛn ka bon tɔilu ri ai tɛma, wo ye tɔilu la baaraden di.

¹² Mɔɔ mɔɔ wa a jɛɛ bonya, Alla ri wo majii. Kɔni mɔɔ mɔɔ wa a jɛɛ fanmajii, Alla ri wo bonya.

¹³⁻¹⁴ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jɛɛmayuwailu! Baa ai ra Harijeene Mansaya da tuun mɔɔilu jɛrɔ. Ai jɛɛ tɛ don a rɔ, mɛnilu fanan ye a fe ka don, ai ti sɔn woilu ye don.‡

¹⁵ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jɛɛmayuwailu! Baa ai ye wala fan bɛɛ rɔ duukolo kan, ai ye kɔɔji fanan tɛɛla, sa ai ri mɔɔ

* **23:7** Rabi kɔrɔ ye Karanmɔɔ † **23:9** A ti fɔla i sɔrɔn fa ma, kɔni a ye a fɔla karanmɔɔ wala duutii wala mɔɔ gbɛɛ ‡ **23:13-14** Do ye a sɛbela ko «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai filanfilanteilu! Baa ai ye cɛsamusoilu bolofenilu bɛɛ dɔɔnna, ka ban ka mɛn Alla tarala sa mɔɔilu ri ai yen. Wo le kɔsɔn, Alla ri kiti labe ai kan, mɛn di juuya mɔɔ tɔilu ta ri.» Kɔni wo tɛ sɛbɛni kɔrɔman na

ɲinin, mɔɔ mɛn di sɔn ka don ai la dina rɔ. Kɔni ai wa a ladon, ai ye a kɛla jahanamaden di ka tamin ai jɛrɛ kan fɔɔ sɲa fila.

¹⁶ «Gbalo ye ai ɲafuyenilu ye mɛn ye ɲafuyen gbeleke mirala. Ai ka a fɔ ko ni mɔɔ do ka a kali Allabatobonba la, ko kalili wo tɛ foyi ri. Ko kɔni ni mɔɔ do ka a kali Allabatobonba kɔndɔ sanin na, ko fɔɔ wo tii ye kalilikan wo dafa.

¹⁷ Ai nalonmailu ni fuyenilu! Numan de ka bon? Sanin de ka bon wa, wa Allabatobonba, wo mɛn ye sanin wo kɛla sanin sɛniman di?

¹⁸ Ai kan fanan ko ni mɔɔ ka a kali sarakabɔdiya la, ko wo tɛ foyi ri. Kɔni saraka mɛn ye saraka janin diya kan, ni mɔɔ ka a kali wo la, ko fɔɔ wo tii ye kalilikan wo dafa.

¹⁹ Ai ɲa fuyenilu! Numan de ka bon? Saraka le ka bon wa, wala saraka janin diya, wo mɛn ye saraka wo kɛla saraka sɛniman di?

²⁰ Ni mɔɔ ka a kali saraka janin diya la, fen fen ye a kan, wo tii ra a kali wo bɛɛ fanan na.

²¹ Ni mɔɔ ka a kali Allabatobonba la, wo tii ra a kali Allabatobonba la, a ni bontii Alla fanan na, mɛn siini bon na ye.

²² Ni mɔɔ ka a kali sankolo la, wo tii ra a kali Alla la Mansaya siifen na, a ni Alla jɛrɛ le la, mɛn siini a rɔ.

²³ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jɛrɛmayuwailu! Ai ye ai la nakɔ firamɛsɛnilu kelen kelenna bɛɛ jaa bɔla, ka Alla la sariya bonbailu to ye, ni ii ye telenbaya ko ni hina ko ni lemɛniya ko ri. Ai ka kan ka woilu le fɔlɔ kɛ, ka a tɔilu la woilu kan.

²⁴ Ai ɲafuyenilu ye mɛn ye ɲafuyen gbeleke mirala. Ai ye ai la minji sɛnsɛnna ka hali wolowoloni

bɔ a rɔ, ka a tɛrɛn ai ye nɔɔmɛ lakununna.

²⁵ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni ai Farisilu ye! Ai jɛrɛmayuwailu! Ai ye jilafɛilu ni tasailu kɔkanna makola ka ii gbɛ. Kɔni woilu fani fen mɛnilu la, ai ka woilu sɔrɔn supali ni natabaya le rɔ.

²⁶ Farisi fuyen! I ye jilafɛ ni tasa kɔndɔ le fɔlɔ ko. Wo rɔ, ii kɔkanna fanan di sɛniya.

²⁷ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni Farisilu ye! Ai jɛrɛmayuwailu! Ai ye ikomin kaburu mɛn kɔkanna ra bɔrangbɛ ka kɛnɔiya, ka a tɛrɛn a kɔnɔ fani mɔɔ koloilu ni nɔɔ su bɛɛ la.

²⁸ Nba, ai fanan ye ten de. Ai wa kɛ mɔɔilu nɔkɔrɔ, ai kɛni ikomin mɔɔ telenniilu. Kɔni ai kɔndɔ fani jɛrɛmayuwaya ni kojuu la.

²⁹ «Gbalo ye ai sariya karanmɔɔilu ni ai Farisilu ye! Ai jɛrɛmayuwailu! Ai ye nabiilu kaburuilu lɔla. Alla la telenba mɛnilu sani, ai ye woilu kaburuilu masidila ka ii lakenɔa.

³⁰ Ai ye a fɔla ko: «Ni an tɛrɛ ye ye an benbailu la waati rɔ, an tun tɛ ii dɛmɛn nabiilu faala.»

³¹ Ai ye a yirakala wo le fɛ ko ai le nabiilu faabailu denilu ri.

³² Nba, ai benbailu ka baara mɛn damira, ai ye wo dafa fasayi!

³³ Ai duuma sailu! Ai, fɔnfɔnni la munupailu! Alla ri kiti labe ai kan ka ai lafilɛ jahanama kɔndɔ! Ai ri bɔ kiti wo kɔrɔ di?

³⁴ Wo le kɔsɔn, n di nabiilu kelaya ai ma, a ni mɔɔ famunyaniiilu ni sariya karanmɔɔilu. Ai ri doilu gbɔngbɔn jiri kan ka ii faa. Ai ri doilu gbasi gbijɛ la ai la salibonilu kɔndɔ. Ii wa bori ka bɔ so do la ka wa so gbɛrɛ la, ai ri ii kɔsaran.

³⁵ N di woilu kelaya ai ma sa telenbailu bεε faa kunko ri be ai kan, telenba mēnilu bεε faara mōoilu bolo duukolo kan. Abila, mēn telenba, a fōlō faara. A laban, Baraki dence Sakariya faara. Ai ka wo le faa Allabatobonba ni saraka janin diya tema.

³⁶ N di tujā fō ai yε: mōō woilu bεε faa kunko ri be bi mōoilu kan.

Isa jusukasira Jerusalemu kosōn

³⁷ «Ee Jerusale mukailu, Jerusale mukailu. Ai ye nabiilu faala. Alla wa mēnilu lō ai kawandila, ai ye woilu bonna kaba la ka ii faa. Sija siyaman, n tere ye a fε ka ai laden ikomin sise wa ye a denilu laden na mēn ma ka ii dokon a kanban kōrō. Kōni ai ma sōn.

³⁸ Sisen, ai la bon dakolon di to ai bolo,

³⁹ baa n di a fō ai yε ko ai ja tēna lala n kan butun fōō ni ai ka a fō lon mēn na ko:
«Mēn ye nala Maari tōō rō ten,
Alla ra jumaya kε wo yε.»»

24

Isa ka Allabatobonba te ko fō

¹ Nba, Isa bōra Allabatobonba jin kōndō. A watōla, a la karandenilu ka ii madon a la, ka a jin kōndō bonilu yiraka Alla batobonba la.

² Isa ka ii jabi: «Ai ja ye fen woilu bεε la, wo tε? Awa, n di tujā fō ai yε: lon do rō, woilu bεε ri tete, ka a kabakurunilu bεε jensen ka a bō i jōōn kan.»

³ Ka Isa siini to Olibiye Koyinke kan, a la karandenilu ka ii madon a la, ka a majininka ii dan na ko: «I kan ye ko mēnilu ma, woilu ri kε waati juman? Tōomasere su juman de ri a yiraka ko i natō, a ni ko waati laban wo ra se?»

⁴ Isa ka ii jabi: «Ai ye ai janto ai jere rɔ sa mɔɔ si kana ai lafli,

⁵ baa mɔɔ siyaman di na n tɔɔ rɔ, ka a fɔ ko: «Nde le ye Nenematɔmɔnin di.» Ii ri mɔɔ siyaman nafili wo rɔ.

⁶ A ri kele ko men yɔrɔ do rɔ, wala ko kele wulitɔ le yɔrɔ do rɔ, kɔni ai kana silan. Fɔ ko woilu ye ke. Kɔni wo tɛna ke waati laban di fɔlɔ.

⁷ Siya ri wuli siya gberɛ kanma. Mansaya do ri wuli dogberɛ kanma. Kɔnkɔ ba ni duukolo yerɛyerɛ ri ke yɔrɔ doilu rɔ.

⁸ Ko woilu bɛɛ ye tɔrɔya damira le ri, ikomin tinkɔndimin fɔlɔ men ye muso moyitɔla mirala.

⁹ «Mɔɔilu ri ai don mɔɔilu bolo, sa woilu ri ai tɔrɔ, ka ai faa. Ai ri gboya dunɔɔa mɔɔilu bɛɛ ye n tɔɔ kɔsɔn.

¹⁰ Mɔɔ siyaman di n na sila bila, ka i jɔɔn don mɔɔilu bolo, ka gboya i jɔɔn ye.

¹¹ Wuya nabi siyaman di wuli, ka mɔɔ siyaman nafili.

¹² Kojuuke ri wara kojuuya. Wo le kɔsɔn, mɔɔ siyaman di a mɔɔɔɔilu kanin boloka kɔsɛɛ.

¹³ Kɔni mɔɔ men wa a muɔun fɔɔ tɔrɔya waati wa ban, wo tii ri kisi.

¹⁴ Kibarɔ juma men ye Harijeene Mansaya ko fɔla, wo ri kawandi dunɔɔa yɔrɔ bɛɛ rɔ, sa siyailu bɛɛ ri a sereya men. Wo kɔ rɔ, dunɔɔa laban di se.

¹⁵ «Ai wa Fen Haramunnin yen lɔnin yɔrɔ seninman dɔ men ye halaki kɛla, Nabi Daniyɛli ka men na ko fɔ, (Mɔɔ men ye jin karanna, wo ri a kɔrɔ lɔn.*)

* **24:15** A ragbe Daniyɛli suran 9 kuma diya 27 ni suran 11 kuma diya 31 ni suran 12 kuma diya 11 kɔndɔ.

¹⁶ Ni waati wo sera, mɔɔ mɛnilu ye Jude mara rɔ, woilu ye ii bori ka wa koyinkɛilu kan.

¹⁷ Ni waati wo ka mɔɔ mɛn tɛrɛn bon kun bilinin kan, wo tii kana jii fenilu ta kanma bon kɔndɔ.

¹⁸ Wo wa mɔɔ mɛn tɛrɛn sɛnɛ rɔ, wo tii kana a kɔsɛ a wara ko a ye a la durukiba tala.

¹⁹ Waati wo la, muso kɔnɔmailu ri tɔrɔ kɔsɛbɛ, a ni muso mɛnilu ye sinmin den tiilu ri.

²⁰ Ai ye Alla tara, sa ai la bori ko wo kana kɛ nɛnɛ tuma rɔ, wala Nɔɔ lon,

²¹ baa wo tuma tɔrɔya ri gbɛɛya kojuuya. Wo jɔɔn ma kɛ fɔlɔ kɛbi dunuɔa danda waati mɛn na fɔ ka na se bi ma. Adon tɔrɔya wo jɔɔn tɛna kɛla butun habadan.

²² Ni wo waati tun ma rasudunya, mɔɔ si ti kisi wo rɔ, kɔni a la mɔɔ suwandiniilu la ko kɔsɔn a ri a rasudunya.

²³ Wo tuma, ni mɔɔ do ka a fɔ ko «A ragbɛ! Nenematɔmɔnin ye yan,» wala «A ye ye,» ai kana la a la,

²⁴ baa wuya nabiilu ri wuli, a ni mɛnilu ka a fɔ ko iile ye Nenematɔmɔnin di. Ii ri tɔɔmasere bailu ni kabannakoilu kɛ ka Alla la mɔɔ suwandiniilu lafili, ni wo ri se kɛla.

²⁵ N da wo bɛɛ fɔ ai ye sani ii ye kɛ.

²⁶ «Wo rɔ, ni mɔɔilu ka a fɔ ai ye ko: «A ragbɛ! A ye wula kɔndɔ,» ai kana wa ye. Ni ii ka a fɔ ko: «A ragbɛ! A doonni sutura yɔrɔ do rɔ yan,» ai kana la wo la,

²⁷ baa sanfɛrɛn ye bɔla telebɔ rɔ ka san mɛlɛnmɛlɛn fɔɔ telebe rɔ ja mɛn ma, Mɔɔ Dence natɔla ri kɛ wo ja.

²⁸ Sobo su wa kɛ yɔrɔ mɛn dɔ, duwailu ri ii ladɛn yɔrɔ wo rɔ.

Mɔɔ Dence na ko

²⁹ «Tɔrɔya tuma wa ban, tele ri fin i kɔrɔ. Karo tɛ kɛnɛ bɔ butun. Loloilu ri bebe ka bɔ sankolo rɔ. Sankolo kɔndɔ fankatiilu ri juujuu ka bɔ ii nɔ rɔ.

³⁰ Wo tuma, mɔɔ Dence la tɔɔmasere ri bɔ gbɛ rɔ sankolo rɔ. Duukolo kan siyailu bɛɛ ri jusumakasa. Ii ri Mɔɔ Dence natɔla yen duru kan ka bɔ sankolo rɔ sebaya ni nɔɔrɔ ba rɔ.

³¹ Mɔɔ Dence ri a la mɛlɛkailu kelaya buru fɛ kan ba la. Ii ri wa telebe ni telebɔ rɔ, a ni tele kankan bolomaran ni tele kankan bolokinin dɔ, ka a la mɔɔ suwandiniilu ladɛn. Ka bɔ sankolo kun do la fɔɔ ka wa se a kun do la, a la mɛlɛkailu ri woilu ladɛn.

Toroju kuma kɔrɔlama

³² «Ai ye famunyali sɔrɔn ka fara toroju kuma kɔrɔlama la. Ai wa a bolonilu yen naronna ka fira kurailu labɔ, ai ri a lɔn ko sancɪ kun na waati ra se.

³³ Wo ja kelen ma, ni ai ka ko woilu bɛɛ yen tuma mɛn na, ai ri a lɔn ko wo waati ra sudunya, fɔɔdiya a ra se.

³⁴ N di tɔja fɔ ai yɛ: sani bi mɔɔilu ye ban sala, ko woilu bɛɛ ri ban kɛla.

³⁵ Lon do rɔ, sankolo ni duukolo ri ban ka tunun fewu, kɔni n na kumailu tɛ tamin habadan!

Mɔɔ si ma dunɔja laban waati lɔn

³⁶ «Ko woilu ri kɛ lon mɛn na, a ni waati mɛn na, mɔɔ si ma wo lɔn. Mɛlɛka mɛnilu ye sankolo rɔ, woilu fanan ma a lɔn. Hali Dence jɛrɛ ma a lɔn, fɔɔ Fa kelen pe.

³⁷ Ko mɛnilu kɛra Nuhan tele rɔ, Mɔɔ Dence ri na ka ko woilu kɛni tɛrɛn.

³⁸ Nuhan tele rɔ, sancɪ ba tun ma na tuma mɛn fɔlɔ, mɔɔilu tɛrɛ ye dɔɔnnin ni minnin kɛla. Ii tɛrɛ

ye muso furula, ka ii denmuso di cεεilu ma furula, haan Nuhan donda kulunba kɔndɔ lon mɛn dɔ.

³⁹ Ii ma sobi foyi ma, fɔɔ sanci ba nara ka ii bεε halaki. Mɔɔ Dence na lon fanan di kε wo ɲa.

⁴⁰ Wo lon, cεε fila ri tɛrɛn sɛnɛ rɔ, kelen di ta ka kelen to ye.

⁴¹ Muso fila ri tɛrɛn suman si diya, ii ye sumankisε sila. Kelen di ta ka kelen to ye.

⁴² Wo rɔ, ai ye to ai ɲana, baa ai ma a lɔn ai la Maari ri na lon mɛn.

⁴³ Ai ye ko ɲin famun: ni lutii tun ye a kalama ko son di na a wara waati mɛn, a tun di to a ɲana. Wo rɔ, a tun ti sɔn son ye don a la bon na.

⁴⁴ Wo le kosɔn, ai fanan dabɛnni ye to, baa Mɔɔ Dence ri na waati do rɔ, ai hankili tε waati mɛn na.

⁴⁵ «Jɔn ɲuman ye jatela mɔɔ sɛbε ri, wala mɔɔ famunyani? Jɔntii ri baara karifa jɔn wo la ko a ye dɔɔnnin di jɔn tɔilu ma a waati la.

⁴⁶ Ni jɔntii nara ka jɔn wo tɛrɛn baara kan, jɔn wo ri kε barakaden de ri.

⁴⁷ N di tɔɲa fɔ ai yε: jɔntii ri jɔn wo kε a bolofenilu bεε kunnasiila ri.

⁴⁸ Kɔni ni jɔn wo kɛra jɔn juu ri, tumadɔ a ri a miri ko: «N jɔntii ra mɛn, a ti nala jona.»

⁴⁹ Wo rɔ, tumadɔ a ri wuli a baaraden ɲɔɔn tɔilu gbasila, ka dɔɔnnin kε ka dɔɔ min mɔɔilu fε, mɛnilu ɲa lamininni.

⁵⁰ Kɔni jɔn wo jɔntii ri na lon do rɔ, jɔn hankili tε lon mɛn kɔ, a hankili tε waati mɛn na.

⁵¹ A wa na, a ri jahadi la jɔn kan kojuuya, ka a bila jεrɛmayuwailu tɛma, kasi ni a ɲin macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.»

25

Sunkurun tan kuma kərɔlama

¹ «Wo lon, Harijeene Mansaya ri ke ikomin sunkurun tan na ko men ka ii la fitinnailu ta ka wa kɔɔɔɔ kunben diya.

² Ii rɔ mɔɔ loolu tɛɛ ye hankilitanilu ri. A tɔ loolu tɛɛ ye mɔɔ famunyanilu ri.

³ Sunkurun hankilitanilu ka ii la fitinna ta, kɔni ii ma fitinna olibiye tulu ta ii bolo.

⁴ Kɔni sunkurun hankilimailu ka ii la fitinnailu ta, a ni ii la olibiye tulu baraninilu.

⁵ Kɔɔɔɔ mɛnda a ma na. Sunɔɔ ka sunkurun tan bɛɛ mira, ii bɛɛ sunɔɔra.

⁶ Duu talama, wɔyɔ kan do bɔra ko: «Kɔɔɔɔ ra na, ai ye bɔ ka wa a kunben!»

⁷ Sunkurun tan bɛɛ wulira ka ii la fitinnailu rabɛn.

⁸ Sunkurun hankilitanilu ka a fɔ sunkurun famunyanilu ye ko: «Ai ye an sɔ ai la tulu do la, baa an na fitinnailu satɔ le.»

⁹ Kɔni sunkurun famunyanilu ka ii jabi: «Wo tɛ bɛn, baa an na tulu ti se an bɛɛ bɔla. Ai ye wa julailu wara ka do san ai jɛɛ ye.»

¹⁰ Awa, ka sunkurun hankilitanilu wani to tulu san diya, kɔɔɔɔ nara. Sunkurun menilu rabɛni, woilu ni kɔɔɔɔ wara don kɔɔɔmalɔ tolon dɔ. Mɔɔilu ka da tuun.

¹¹ Kɔ fɛ, sunkurun tɔilu nara ka bɔ tulu san diya. Ii ka ii kan nabɔ ko: «Maari, maari, i ye da laka an ye!»

¹² Kɔni a ka ii jabi: «N di tɔɔa fɔ ai ye: n ma ai lɔn.»»

¹³ «Wo le rɔ, ai ye to ai ɔana, baa Maari ri na lon men, a ni waati men, ai ma wo si lɔn.

Jɔn sawa kuma kɔrɔlama

¹⁴ «A ri kɛ ikomin cɛɛ do la ko. Cɛɛ wo watɔla taama rɔ, a ka a la jɔnilu kili ka a la bolofenilu karifa ii la.

¹⁵ A ka wodi gbanan saninnama waa loolu di do ma, ka waa fila di dogbɛɛ ma, ka waa kelen di a sawana ma. A ka jate wo di ii ma ka a bɛn ii se ko ma. A banni wo la, a wulira kelen di ka wa taama rɔ.

¹⁶ Jɔn mɛn ka gbanan saninnama waa loolu sɔrɔn, ale wulira julaya kɛla wodi wo rɔ i kɔrɔ. A ka gbanan saninnama waa loolu gbɛɛ sɔrɔn tɔnɔ ri.

¹⁷ Mɛn ka waa fila sɔrɔn, ale fanan ka a ta kɛ ja kelen wo ma, ka gbanan saninnama waa fila gbɛɛ sɔrɔn tɔnɔ ri.

¹⁸ Kɔni mɛn ka waa kelen sɔrɔn, wo wara denka sen ka a la kuntii la wodi don ye ka a latunun.

¹⁹ «Nba, jɔnilu la kuntii ka waati jan kɛ a ma na. Wo kɔ rɔ, a nara ka bɔ taama rɔ. A ka jɔnilu kili ko ka wodi ko jɛbɔ.

²⁰ Jɔn mɛn ka wodi gbanan saninnama waa loolu sɔrɔn, wo nara waa loolu gbɛɛ ri ka a la a ta wodi kan. A ka a fɔ ko: «N na kuntii, i ka wodi gbanan saninnama waa loolu le karifa n na. I ja lɔ. N da wodi gbanan saninnama waa loolu tɔnɔ sɔrɔn wo la.»

²¹ A la kuntii ka a fɔ ko: «Wo ra bɛn. Jɔn juma le i ri, a ni landaɲa mɔɔ. Fen fitini le dira i ma, kɔni i ka wo mira kɔjuma. Sisen n di fen siyaman karifa i la. Na, i ni i la kuntii ye sɛwa kelen di.»

²² Jɔn mɛn ka wodi gbanan saninnama waa fila sɔrɔn, wo nara ka a fɔ kuntii ye ko: «N na kuntii, i ka wodi gbanan saninnama waa fila le karifa n na.

I ja lɔ. N da wodi gbanan saninnama waa fila tɔnɔ sɔrɔn wo la.»

²³ A la kuntii ka a fɔ ko: «Wo ra bɛn. Jɔn juma le i ri, a ni landaja mɔɔ. Fen fitini le dira i ma, kɔni i ka wo mira kojuma. Sisen n di fen siyaman karifa i la. Na, i ni i la kuntii ye sɛwa kelen di.»

²⁴ Jɔn mɛn ka wodi gbanan saninnama waa kelen sɔrɔn, wo nara ka a fɔ kuntii ye ko: «N na kuntii, n tun ka a lɔn ko i la ko gbɛɛman. I ri suman ka i ma mɛn sɛnɛ. I ma si foyi yɔrɔ mɛn i ri ye suman ka.»

²⁵ Wo le kɔsɔn, n silanda. N wara denka sen ka i la wodi don ye ka a latunun. I ja lɔ. N da i la wodi lasɛ i ma.»

²⁶ A la kuntii ka a fɔ ko: «Jɔn juu le i ri, a ni sala. I tun ka a lɔn ko n di suman ka, n ma mɛn sɛnɛ. Ko n ma si foyi yɔrɔ mɛn, n di ye suman ta.»

²⁷ Wo rɔ, i tun ka kan ka n na wodi bila wodi lamarabon na, tɔnɔ ye sɔrɔnna yɔrɔ mɛn. Ni i tun ka a kɛ ten, n tun di na ka n na wodi ni a tɔnɔ sɔrɔn ye.

²⁸ Wo le rɔ, wodi gbanan saninnama waa kelen mɛn ye a bolo, ai ye wo mira ka a di jɔn fɔlɔman ma, wodi gbanan saninnama waa tan ye mɛn bolo,

²⁹ baa fen ye mɛn bolo, do fanan di la wo tii ta kan ka a siyaya. Kɔni fen tɛ mɛn bolo, hali fitini mɛn ye wo bolo, wo ri ta a bolo.

³⁰ Ai ye jɔn jatɔntan jɛn nafili dibi rɔ kɔkan, kasi ni a jɛn macin ye yɔrɔ mɛn dɔ.»

Dunuja laban kiti

³¹ «Mɔɔ Dence wa na a la gbiliya rɔ lon mɛn, a la mɛɛkailu bɛɛ ri na a malɔ. A ri a sii a la mansaya siifen gbiliyani rɔ.»

³² Dunuƴa siyailu beɛ ri ii laɗen a ƴakɔrɔ. A ri ii fara ka ii bɔ i ƴɔɔn dɔ, ikomin saagbɛngbɛnna ye saailu ni baailu farala ƴa mɛn ma ka ii bɔ i ƴɔɔn dɔ.

³³ A ri saailu bila a bolokinin fɛ, ka baailu bila a bolomaran fɛ.

³⁴ Wo kɔ rɔ, mansa ri a fɔ bolokininmatailu ye ko: «Na, aile mɛn kunnadiyani n Fa bolo; ai ye na mansaya sɔrɔn mɛn dabɛnni a ye kebi dunuƴa dan waati,

³⁵ baa ai ka n kɔnkɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ka n sɔ dɔɔnnin dɔ. Ai ka n jilɔɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ka n sɔ ji rɔ. N tɛɛ ye londanya rɔ tuma mɛn na, ai ka n jiya.

³⁶ Ai ka n farimakolon yen tuma mɛn na, ai ka n sɔ feriyabɔ rɔ. N jankarɔtɔ tɛɛ tuma mɛn na, ai ka ai janto n dɔ. N tɛɛ ye kaso la tuma mɛn na, ai wara bɔ n fɛ.»

³⁷ Mɔɔ telenni woilu ri a fɔ a ye ko: «Maari, an ka i kɔnkɔtɔ yen lon ƴuman de ka i sɔ dɔɔnnin dɔ? An ka i jilɔɔtɔ yen lon ƴuman ka i sɔ ji rɔ?

³⁸ An ka i yen londanya rɔ lon ƴuman ka i lajiya? Ni wo tɛ, an ka i farimakolon yen lon ƴuman ka i sɔ feriyabɔ rɔ?

³⁹ An ka i jankarɔtɔ yen lon ƴuman ka wa bɔ i ma? Ni wo tɛ, an ka a mɛn lon ƴuman ko i ye kaso la ka wa bɔ i ma?»

⁴⁰ Mansa ri ii jabi: «N di tuƴa fɔ ai ye: ni ai ka koƴuma ke n badenma do ye mɛn dɔɔman ii beɛ tema, ai ka wo ke n jɛɛ le ye.»

⁴¹ «Wo kɔ rɔ, mansa ri a fɔ bolomarannatailu ye ko: «Ai dankadenilu, ai ye bɔ n ƴakɔrɔ ka wa ta sabali rɔ, mɛn dabɛnni Ibulusa ni a la melekailu ye,

⁴² baa ai ka n kɔnkɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ma n

sɔ dɔnnnin dɔ. Ai ka n jilɔɔtɔ yen tuma mɛn na, ai ma n sɔ ji rɔ.

⁴³ N tɛɛ ye londanya rɔ, kɔni ai ma n jiya. Ai ka n farimakolon yen, kɔni ai ma n sɔ feriyabɔ rɔ. N jankarɔto le tɛɛ, kɔni ai ma wa bɔ n fɛ. N tɛɛ ye kaso la, kɔni ai ma wa bɔ n fɛ.»

⁴⁴ Mɔɔ woilu fanan di a fɔ a yɛ ko: «Maari, an ka i kɔnkɔtɔ yen lon ɲuman, wala ka i jilɔɔtɔ yen, wala ka i yen londanya rɔ, wala ka i farimakolon yen, wala ka i jankarɔto yen, wala ka i bilani yen kaso la, ni an ma i dɛmɛn?»

⁴⁵ Mansa ri ii jabi: «N di tɔɲa fɔ ai yɛ. Ai ka ai ban koɲuma kɛla mɔɔ ɲinilu dɔɔmamɔɔ do yɛ mɛn kɛ, ai ka ii ban koɲuma kɛla nde jɛɛ le yɛ wo ri.»

⁴⁶ Nba, mɔɔ woilu ri wa tɔrɔ banbali yɔrɔ rɔ. Kɔni mɔɔ telenniilu ri wa to ɲenemaya banbali rɔ.»

26

Janfa donda Isa ma

¹ Isa banda kuma wo bɛɛ fɔla tuma mɛn na, a ka a fɔ a la karandenilu yɛ ko:

² «Ai ka a lɔn ko a ra to tele fila ma, Taminkunna Sali ri kɛ. Ni wo lon sera, Mɔɔ Dencɛ ri mira ka a gbɔngbɔn jiri kan ka a faa.»

³ Wo tuma, sarakalasela kuntiilu ni Yahudiya la mɔɔbakɔrɔilu wara ladɛn diya sarakalasela kunti-iba la bon na. Wo tɔɔ ko Kayifasi.

⁴ Ii ka i ɲɔn yen ka Isa mira ɲa ɲinin kewuya rɔ a faa ko rɔ.

⁵ Kɔni ii ka a fɔ ko: «an kana a mira sali waati la. Ko ni wo tɛ, mɔɔilu ri wuli ka murunti.»

Muso do ka tulu sumaduman kɛ Isa kun dɔ

⁶ Awa, Isa wara cee do wara Betani so kando, cee men too ko Simōn Kunato.

⁷ Ka Isa siini to doonnin diya, muso do wulira ka na daa alabasitari ri, men fani latikalon tulu dagbelen na. Muso wo ka latikalon tulu wo burundun Isa kun ma.

⁸ Karandenilu ka wo yen tuma men na, ii monera ka a fo ko: «Tijanni jin kun ye nfen di?»

⁹ Tulu jin tun di se feerela wodi ba la, ka wodi wo ke fantanilu demenfen di.»

¹⁰ Koni Isa ka wo men ka a fo ii ye ko: «Nfenna ai ye muso torola? A ra kojuma ke n ye,

¹¹ baa fantanilu ye ai fe waati bee. Koni n tena tola ai fe yan haan waati bee de.

¹² Muso jin ka latikalon tulu burundun n fari kan ka a raben n su don kanma.

¹³ N di tupa fo ai ye: kibarō juma jin wa lase mawilu ma yoro yoro dunupa ro yan, muso ka men ke jin, wo fanan di fo ye, sa mawilu hankili ri to ale ro.»

Yahudasi ka Isa don a juuilu bolo

¹⁴ Wo ko ro, Isa la karanden men too ko Judasi Sikariyoti, wo wara sarakalasela kuntiilu teren ye. Yahudasi tere ye Isa la karanden tan ni fila do le ri.

¹⁵ Yahudasi ka a fo sarakalasela kuntiilu ye ko: «Ni n ka Isa don ai bolo, ai ri nfen di n ma?» Ii ka wodigbe gbanan bisawa di a ma.

¹⁶ Ka bo lon wo ma, Yahudasi ka fere jinin ka Isa don ii bolo.

Isa ni a la karandenilu ka Taminkunna Sali ke

¹⁷ Nba, Buru Fununbali Sali lon folo ro, Isa la karandenilu ka ii madon a la ka a mapininka ko:

«I ye a fε an ye Taminkunna Sali dɔɔnnin dabɛn i yε mi?»

¹⁸ Isa ka a fɔ ii yε ko: «Ai ye wa fakarisa tɛrɛn so kɔndɔ. Ai ye a fɔ a yε ko: «Karanmɔɔ ka a fɔ ko: «N na waati ra sudunya. Ko n ni n na karandenilu ri Taminkunna Sali kε i wara.»»»

¹⁹ Isa ka mɛn fɔ, karandenilu ka a kε ten. Ii wara Taminkunna Sali dɔɔnnin dabɛn ye.

²⁰ Fitiri waati, a ni a la karanden tan ni fila ka ii sii dɔɔnnin diya.

Isa ka Yahudasi la janfa ko fɔ

²¹ Ka ii siini to dɔɔnnin na, Isa ka a fɔ ii yε ko: «N di tupa fɔ ai yε: ai rɔ kelen di n don mɔɔ juuilu bolo.»

²² Karandenilu niilafinda kosɛbɛ kuma wo kosɔn. Ii bɛɛ ka a fɔ a yε kelen kelen ko: «Maari, nde le wo ri wa?»

²³ Isa ka a fɔ ko: «N ni mɔɔ mɛn da an bolo bila fε kelen de kɔndɔ, wo le n janfala.

²⁴ Mɔɔ Dence ri faa ikomin a sɛbɛni a la ko rɔ na mɛn ma. Kɔni mɔɔ mɛn di a don mɔɔ juuilu bolo, gbalo ye wo tii yε. Hali ni wo tii sɔrɔnbali tun tora, wo tun ka fisa a ma paaɔn.»

²⁵ Judasi mɛn ketɔ Isa donna mɔɔ juuilu bolo, wo ka a fɔ Isa yε ko: «Karanmɔɔ, nde le wo ri wa?» Isa ka a jabi: «I jɛrɛ le kan ten.»

Maari la dɔɔnnin

²⁶ Nba, ka ii to dɔɔnnin na Isa ka buru ta ka baraka bila Alla yε. A ka buru rakadikadi, ka a di ii ma ka a fɔ ii yε ko: «Ai ye jin mira ka a dɔɔn. N fari le jin di.»

²⁷ Wo kɔ rɔ, a ka minninfen ta, rɛsɛnji ye a kɔndɔ. A ka baraka bila Alla yɛ, ka ban ka minninfen di ii ma. A ka a fɔ ko: «Ai bɛɛ ye do min a rɔ.

²⁸ N jeli le jɪn di, mɛn ye teriya sidila an tɛma. A bɔnni mɔɔ siyaman de yɛ sa ii la kojuuilu ri makoto.

²⁹ N di a fɔ ai yɛ ko n tɛna rɛsɛnji minna butun fewu, fɔɔ n ni ai wa a kura min n Fa la mansaya rɔ lon mɛn na.»

Piyɛri ri a fɔ ko a ma Isa lɔn

³⁰ Awa, ii ka kalaman bɔ Alla yɛ, ka ban ka wa Olibiye Koyinkɛ kan.

³¹ Ii seni ye, Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai bɛɛ ri ai ban n dɔ, baa a sɛbɛni ko:

«N di saagbɛngbɛnna gbasi ka a faa, saa kuru ri jɛnsɛn.»*

³² «Kɔni ni n wulira ka bɔ saya rɔ, n di wa ai makɔnɔ Kalile mara rɔ.»

³³ Piyɛri ka a fɔ Isa yɛ ko: «Hali ni tɔilu bɛɛ ka i bila ka ii bori, n kɔnin tɛna i bilala habadan.»

³⁴ Isa ka a jabi: «N di tɔɔna fɔ i yɛ: bi su jɪn dɔ jɛɛ, sani dondon ye kasi, i ri a fɔ mɔɔilu yɛ haan sɪɲa sawa ko i ma n lɔn.»

³⁵ Kɔni Piyɛri ka a fɔ a yɛ ko: «N tɛ a fɔ habadan ko n ma i lɔn, hali ni mɔɔilu wulira ile ni nde faala kelen di.» Karanden tɔilu bɛɛ fanan ka a fɔ ten.

Isa ka Alla tara Ketisemane

³⁶ Nba, Isa ni a la karandenilu sera yɔrɔ do rɔ, mɛn tɔɔ ko Ketisemane. Isa ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye ai sii yan ka n makɔnɔ. N watɔ jɛfɛ dɔɔni Alla matara diya.»

* **26:31** Sakari suran 13 kuma diya 7

³⁷ A ka Piyeri ni Sebede dence fila kili ko ii ye wa a malɔ. Isa niilafinda, a jusu tɔrɔra kosebɛ.

³⁸ A ka a fɔ ii ye ko: «Jusukasi ra wara n ma. A ye ikomin n satɔ le. Ai ye mɛn yan ka ai to jana n fɛ.»

³⁹ A wara jɛfɛ dɔɔni, ka a be duu ma ka a ja birin. A ka Alla tara ko: «N Fa, ni a ri se bɛnna, i ye nii jankankata minninfen jin mataa n na, kɔni n jɛrɛ sawo kana kɛ fɔɔ i sawo.»

⁴⁰ Wo kɔ rɔ, Isa ka a kɔsɛ ka wa karanden sawa tɛrɛn. Ii ye sunɔɔ rɔ. A ka a fɔ Piyeri ye ko: «A se tɛ ai ye ka to ai jana n fɛ hali waati kelen wa?

⁴¹ Ai ye to ai jana ka Alla tara, sa ai kana manɛɛn ka bila kojuu rɔ. Sika tɛ a rɔ, sɔlɔmɛ bɛnna a ma kɔni fanka tɛ faribanku la.»

⁴² Isa bɔra ii fɛ a siɲa filana rɔ ka wa Alla matara ikɔ tuun. A ka a fɔ ko: «N Fa, ni a ti se bɛnna i ye nii jankankata minninfen jin mataa n na ko fɔɔ a ye n sɔrɔn, wo rɔ i sawo ye kɛ.»

⁴³ A kɔsɛ mɛn kɛni karandenilu ma, a ka ii tɛrɛn sunɔɔ rɔ ikɔ tuun, baa sunɔɔ ba tɛrɛ ye ii ja rɔ.

⁴⁴ Wo rɔ, a bɔra ii fɛ ka wa jɛfɛ ikɔ tuun, ka Alla tara a siɲa sawana rɔ. A tun ka mɛn fɔ kɔrɔman, a ka wo fɔ ikɔ tuun.

⁴⁵ A ka a kɔsɛ ka na karandenilu tɛrɛn ikɔ tuun, ka a fɔ ii ye ko: «Ai ye sunɔɔ rɔ fɔlɔ ka ai jɔɲɔ wa? Ai ja lɔ, waati ra se. Sisen, Mɔɔ Dence ketɔ donna kojuukɛlailu bolo.

⁴⁶ Ai ye ai wuli, an ye wa. Mɛn di n don mɔɔ juuilu bolo, wo ra na.»

Mɔɔilu nara Isa mira diya

⁴⁷ Nba, ka Isa to kumala, Judasi sera ye, wo mɛn ye Isa la karanden tan ni fila do ri. A ni jama ba nara. Fanmuruilu ni gbelekeilu ye ii bolo.

Ii kelayani sarakalasela kuntiilu ni Yahudiya la mɔɔbakɔrɔilu le bolo.

⁴⁸ Mɛn kɛɔ Isa donna ii bolo, a tun ka tɔɔmasere yiraka ii la. A ka a fɔ ko: «N wa n ton mɛn kan ka a sunbu, wo le. Ai ye a mira.»

⁴⁹ Awa, Yahudasi ka a madon Isa la i kɔrɔ ka a fɔ a ye ko: «Karanmɔɔ, i ni su!» A ka a ton a kan ka a sunbu.

⁵⁰ Isa ka a jabi: «N duɲɔɔ, i nani mɛn kɛ kanma, i ye wo kɛ.» Wo tuma, ii ka ii kɛ Isa kan, ka a mira.

⁵¹ Isa la karanden do ka a la fanmuru bɔ a laa rɔ ka sarakalasela kuntiiba la jɔnce gbasi, ka a tolo kelen tɛɛ a la.

⁵² Isa ka a fɔ karanden wo ye ko: «I la fanmuru don a laa rɔ! Mɔɔ mɛn wa fanmuru mira kɛkɛ kanma, wo tii fanan di faa fanmuru la.

⁵³ I ma a lɔn wa ko n di se n Fa tarala ko a ye n dɛmɛn? Ni n ka a tara ten, a ri meɛka kuru tan ni fila lana n dɛmɛn kanma sisɛn.

⁵⁴ Kɔni ni n ka n Fa tara ten, mɛn seɓeni Alla la kitabu kɔndɔ, wo ri se kanbalila di? Baa a seɓeni ko ko ɲinilu ka kan ka kɛ ten.»

⁵⁵ Wo tuma, Isa ka a fɔ jama ye ko: «Ai nani n mira diya gbelekeilu ni fanmuruilu ri ikomin mɔɔilu ye bɔla ɓɛnkanninna kanma ɲa mɛn ma. N siini tɛɛ mɔɔilu karanna lon lon Allabatobonba jin kɔndɔ. Ai ma n mira ye.

⁵⁶ Kɔni nabiilu ka mɛnilu seɓɛ Alla la kitabu kɔndɔ, sa woilu ye kanbali: wo le ka a kɛ, ko ɲinilu bɛɛ kɛni ten.»

Isa la karandenilu bɛɛ ka a to ye ka ii bori ka wa.

Ii wara Isa ri kititɛɛ diya

57 Awa, Isa mirabailu wara a ri sarakalasela kuntiiba Kayifasi wara. Sariya karanmɔɔilu ni mɔɔbakɔrɔilu ladennin tɛɛ ye.

58 Ii watɔla Isa ri ye, Piyɛri bilani tɛɛ ii kɔ. Kɔni a tora yɔrɔ jan. A wara ten fɔɔ ka na se sarakalasela kuntiiba la lu kɔndɔ. A donda ye, ka wa a sii sarakalasela kuntiiba la bon kandaninnailu fɛ, ka a ragbɛ ko ɲin di laban ɲa mɛn ma.

59 Sarakalasela kuntiilu ni Yahudiya la kititɛɛla dɛkuru mɔɔilu bɛɛ tɛɛ ye wuya kuma do ɲininna Isa kanma, mɛn di se ka kɛ a faa sababu ri.

60 Mɔɔ siyaman nara ka wuya fɔ ka kɛ serejuuulu ri. Wo bɛɛ ni a ta, laden mɔɔilu ma jalaki yɔrɔ sɔrɔn Isa kanma. A laban, mɔɔ fila nara ka a fɔ ko:

61 «Cɛɛ ɲin ka a fɔ ko a ri se ka Allabatobonba te, ka ban ka a lɔ ikɔ tele sawa kɔrɔ.»

62 Wo rɔ, sarakalasela kuntiiba wulira jama tɛma ka Isa maɲininka ko: «Mɔɔ ɲinilu ye kuma mɛnilu fɔla i ma, i tɛ woilu jabila wa?»

63 Kɔni Isa ka a makun. Sarakalasela kuntiiba ka a fɔ a yɛ ko: «N ye i jamarila Alla ɲenema tɔɔ rɔ ko i ye tɔɲa fɔ an yɛ. Ile le ye Nenematɔmɔnin di wa, Alla Dence kɔnin?»

64 Isa ka a jabi: «I jɛɛ le kan ten. Kɔni n di a fɔ ai yɛ ko ai ri Mɔɔ Dence siini yen Sebɛɛtii Alla bolokinin fɛ. Wo kɔ rɔ, ai ri a natɔla yen duruulu tɛma ka bɔ sankolo rɔ.»

65 Wo rɔ, sarakalasela kuntiiba ka a jɛɛ la durukiba mira ka a rafara. A ka a fɔ ko: «A ra Alla tanama ko kɛ. An mako tɛ mɔɔilu la sereya la butun. Ai jɛɛ ka a la Alla tanama kumailu mɛn.

66 An ye nfen kɛ wo rɔ?» Ii bɛɛ ka a fɔ ko Isa ni saya ka kan.

⁶⁷ Mɔɔ doilu wulira ii daji tula a ja rɔ, ka a gbasi ii bolokudu la, ka a tolo gbasi.

⁶⁸ Ii ka a fɔ ko: «Ile, Nenematɔmɔnin, i ye kelaya kuma fɔ an ye. Mɛn ka i gbasi, wo tɔɔ fɔ an ye!»

Piyɛri ka a fɔ ko a ma Isa lɔn

⁶⁹ Awa, wo tuma Piyɛri siini tɛɛ lu ma. Ka a to ye, jɔnmuso do ka a madon a la, ka a fɔ a ye ko: «Ile fanan tɛɛ ye Kalileka Isa la dɛkuru rɔ.»

⁷⁰ Kɔni Piyɛri ma sɔn wo ma mɔɔilu jaana. A ka muso jabi: «N ma i la kuma jayen.»

⁷¹ Piyɛri bɔra ye ka wa lu da la. Jɔnmuso gbɛɛ ka a yen, ka a fɔ ye mɔɔilu ye ko: «Cɛɛ jɛn tɛɛ ye Isa Nasaretika la dɛkuru rɔ.»

⁷² Piyɛri ma a lɔ a la. A ka a kali ko: «N ma cɛɛ wo lɔn.»

⁷³ A ma mɛn ba kɛ, mɔɔ mɛnilu lɔni tɛɛ ye, woilu ka a fɔ Piyɛri ye ko: «Sika tɛ a rɔ, i fanan ye mɔɔ woilu do le ri, baa i kuma ja ye a yirakala ko i bɔni Kalile.»

⁷⁴ Piyɛri ka a fɔ ko: «N ye n kalila ko n ma cɛɛ wo lɔn. Ni n ka wuya fɔ, Alla ye ko latɔn n na.» Dondon kasira i kɔrɔ.

⁷⁵ Isa tun ka mɛn fɔ, Piyɛri hankili bilara wo rɔ, baa Isa ka a fɔ a ye ko: «Sani dondon ye kasi bi, i ri a fɔ mɔɔilu ye si ja sawa ko i ma n lɔn.» Wo rɔ, Piyɛri bɔra ye ka wa kasi kojuuya.

27

Ii wara Isa ri Pilate wara

¹ Kɛnɛ bɔ mɛn kɛni, sarakalasela kuntiilu ni Yahudiya la mɔɔbakɔrɔilu bɛɛ ka ai jɔɔn yen ka Isa faa ja jinin.

² Ii ka a sidi, ka wa a ri jamanatii Pilate wara.

Judasi ka a jεε faa

³ Nba, Judasi mɛn ka Isa don mɔɔilu bolo, wo ka a yen tuma mɛn na ko ii ka kiti labe Isa kan ko a ye faa, a nimisara. Ii nɔ wodigbε gbanan bisawa mɛn dila a ma Isa janfa saraya ri, a ka wo lasε sarakalasela kuntiilu ni mɔɔbakɔɔilu ma.

⁴ A ka a fɔ ii yε ko: «N da kojuu kε, baa n ka mɔɔ jalakibali don ai bolo, mɛn kεtɔ faala.» Ii ka a fɔ ko: «Hɛn! An na ko tε wo rɔ. I kunko le wo ri fasayi!»

⁵ Judasi ka wodigbε gbanan woilu lafilɩ Allabatobonba kɔndɔ ye, ka wa a jεε dun jululu la ka a jεε faa.

⁶ Sarakalasela kuntiilu ka wodigbε gbananilu matεε. Ii ka a fɔ ko: «An kana wodi jɩn bila kankira rɔ Allabatobonba kɔndɔ. Wo dahani tε, baa wodi jɩn ye mɔɔ jeli sankɔ le ri.»

⁷ Ii ka jɔɔn yen ka bɛn kan kelen ma. Wo rɔ, ii ka wodi wo ta ka bankudaa ladanna do la sɛnε san ko ii ri a kε london kaburuso ri.

⁸ Wo le kosɔn, haan ka na se bi ma, mɔɔilu ye a fɔla sɛnε wo ma ko Mɔɔ Jeli Sɛnε.

⁹ Nabi Jeremiya ka mɛn fɔ fɔɔfɔɔ, wo dafara wo ja le ma. A ka a fɔ ko:

«Ii ka wodigbε gbanan bisawa ta,
Isirayɛlika doilu ka a fɔ ko a ni wodi jate mɛn ka kan.

¹⁰ Ii ka wo di bankudaa ladanna la sɛnε sankɔ kanma,
ikomin Maari ka n jamari ja mɛn ma.»

Pilate ka Isa fεsεfεsε

¹¹ Wo tuma, mɔɔilu ka Isa lalɔ mara jamanatii jana. Kunnasiila ka a mapininka ko: «Ile le

Yahudiyailu la mansa ri wa?» Isa ka a fɔ ko: «I jɛɛ le kan ten.»

¹² Sarakalasela kuntiilu ni mɔɔbakɔrɔilu ka a jalaki, kɔni a ma foyi fɔ.

¹³ Pilate ka a fɔ a yɛ ko: «Ii ra sɔn siyaman la i la. I ma wo mɛn wa?»

¹⁴ Kɔni Isa ma sɔn ka jabili si di, hali kuma kelen. Wo ka Pilate kabannakoya kosɛɛ.

Pilate ka a fɔ ko Isa ye faa

¹⁵ Nba, jamanatii darini kasoden kelen bilala Taminkunna Sali waati san san, jama ye a fɛ a ye mɛn bila.

¹⁶ Nba, wo ka cɛɛ do tɛɛn kaso la ye, mɛn tɔɔ ko Barabasi. Wo tɔɔjuu tun da bɔ kosɛɛ.

¹⁷ Wo rɔ, jama ka ii ladɛn Pilate wara tuma mɛn na, a ka ii majininka ko: «Nba, ai ye a fɛ n ye mɔɔ numan de bila ai yɛ? Barabasi wa, wala Isa, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Nenematɔmɔnin?»

¹⁸ Baa Pilate ka a lɔn ko keleya le ka a kɛ ii ka Isa don ale bolo.

¹⁹ Ka Pilate siini to kititɛɛ diya rɔ, a muso ka kela lawa a ma ko: «I kana i sen bila mɔɔ telenni wo la ko rɔ, baa n da tɔrɔ sibo rɔ kosɛɛ ale le kosɔn bi.»

²⁰ Kɔni sarakalasela kuntiilu ni mɔɔbakɔrɔilu ka jama kɔndasu ko ii ye Pilate madiya ko a ye Barabasi bila ka Isa faa.

²¹ Kunnasiila ka ii majininka ikɔ tuun ko: «Mɔɔ fila jin dɔ, ai ye a fɛ n ye mɔɔ numan bila ai yɛ?» Ii ka a fɔ ko: «I ye Barabasi bila.»

²² Pilate ka ii majininka ko: «Ai ye a fɛ n ye nfen kɛ Isa la wo rɔ, mɔɔilu ye a fɔla mɛn ma ko Nenematɔmɔnin?» Ii bɛɛ ka a fɔ ko: «A ye gbɔngbɔn jiri kan ka a faa!»

²³ Pilate ka a fɔ ko: «Nfenna? A ka kojuu juman de ke?» Kɔni ii ka do la ii la wɔyɔ kan kan ikɔ tuun ko: «A ye gbɔngbɔn jiri kan ka a faa!»

²⁴ Pilate ka a yen tuma mɛn na ko a la kuma tɛ foyi jala, ko jama muruntitɔ le, a ka ji ta ka a bolo ko jama jana, ka a fɔ ii yɛ ko: «N sen ti cɛɛ jɛn jeli labɔn ko rɔ. A ko ye ai bolo.»

²⁵ Mɔɔilu bɛɛ ka a fɔ ko: «Ale le wo ri. A jeli kunko ye be ande ni an denilu ma.»

²⁶ Wo rɔ, a ka Barabasi bila, ka ban ka mɔɔilu lɔ Isa gbasila gbiɲɛ la. Wo kɔ rɔ, a ka Isa don kelɛdenilu bolo ko ii ye wa a gbɔngbɔn jiri kan.

Kelɛdenilu ka Isa lafɛya

²⁷ Kunnasiila la kelɛdenilu wara Isa ri mara kunnasiila la mansabolon kɛndɔ, ka kelɛden tɔilu bɛɛ kili ko ii ye na.

²⁸ Ii ka a jɛɛ la faaninilu bɔ a kan na, ka durukiba wulenman kadi kadi bila a kan na.

²⁹ Ii ka jiri bolon wɔninmailu mɔrɔmɔrɔ ii jɔɔn ma ka ii kɛ mansa fula munɔja ri, ka wo la a kun na, ka gbeleke do don a bolokinin dɔ. Wo kɛni, ii ka ii jɔnkin a kɔrɔ ka a lafɛya ko: «Yahudiyailu la mansa, an ye i fola.»

³⁰ Ii ka ii daji tu a kan, ka gbeleke mira a bolo ka a gbasi a la a kun dɔ ko siyaman.

³¹ Ii banni a lafɛyala, ii ka durukiba wulenman kadi kadi bɔ a kan na, ka a jɛɛ la faaninilu bila a kan na. Wo kɔ rɔ, ii bɔra a ri ka wa a gbɔngbɔn diya.

Ii ka Isa gbɔngbɔn jiri kan

³² Nba, ii watɔla, ii bɛnda cɛɛ do la, mɛn tɔɔ ko Simɔn Sirenika. Kelɛdenilu ka a diyagboya ka Isa la gbɔngbɔn jiri la a kan ma.

³³ Ii wara se yɔrɔ do rɔ, mɛn tɔɔ ko Kɔlikota. Wo kɔrɔ le ko kunkolo yɔrɔ.

³⁴ Ii seni ye, ii ka rɛsɛnji di Isa ma, fen kunaman jaaminni mɛn na. A ka rɛsɛnji wo nene tuma mɛn na, a ma sɔn ka a min.

³⁵ Ii ka Isa gbɔngbɔn jiri kan tuma mɛn na, ii ka matɛɛli kɛ a la faaninilu ratala kanma ii tɛma.

³⁶ Ii banni wo bɛɛ la, ii ka ii sii ka ii janto Isa rɔ.

³⁷ Ii tun ka walan do bila gbɔngbɔn jiri ma Isa kun na. A gbɔngbɔn kun sɛbɛni walan wo kan ko: «Isa le jin, ni a ye Yahudiyailu la mansa ri.»

³⁸ Isa ni bɛnkaninnailu fila gbɔngbɔnda jiri-ilu kan waati kelen na. Bɛnkaninna kelen gbɔngbɔnda jiri do kan a bolokinin fɛ, a tɔ kelen a bolomaran fɛ.

³⁹ Taminbatɔilu tɛrɛ ye a nanila, ka ii kun dɔndɔn a kanma.

⁴⁰ Ii ka a fɔ a yɛ ko: «Hɛn! I ma a fɔ ko i ri se Allabatobonba tela ka a lɔ ikɔ tele sawa kɔrɔ wa? I ye i jɛrɛ kisi. Ni ile le ye Alla Dɛncɛ ri, i ye jii ka bɔ jiri kan.»

⁴¹ Wo ja kelen ma, sarakalasela kuntiilu ni sariya karanmɔɔilu ni mɔɔbakɔrɔilu fanan tɛrɛ ye a lafɛyala. Ii ka a fɔ ko:

⁴² «A ka doilu kisi, kɔni a ti se a jɛrɛ kisila. Ni a ye Isirayɛlikailu la mansa ri, a ye jii ka bɔ jiri kan! Ni a ka wo le kɛ, an di lemɛniya a ma.

⁴³ A lani Alla la. Nba, ni a la ko duman Alla yɛ, fɔɔ a ye a kisi sisen, baa a ka a fɔ ko: «N ye Alla Dɛncɛ ri.»»

⁴⁴ Bɛnkaninna fila mɛnilu gbɔngbɔnni jiri doilu kan a dafɛ, woilu fanan tɛrɛ ye a naninna ten.

Isa sara

⁴⁵ Nba, tele tala seni, dibi donda jamana fan bæe rɔ. A tora ten haan wura tele la.

⁴⁶ Wo tuma, Isa wɔyɔra kan ba la ko: «Eli, Eli, lama sabakatani?» Wo kɔrɔ le ko: «N Maari, n Maari. Nfenna i ra n bila?»

⁴⁷ Mɔɔ mɛnilu lɔni tɛɛ ye, wo doilu ka wo mɛn ka a fɔ ko: «Cɛɛ jin ye Nabi Eli le kilila.»

⁴⁸ Ii tɛma kelen ka a bori ka wa fuu do ta i kɔrɔ, ka a sun rɛsɛnji kumunni rɔ. A ka wo dun kala la ka a la Isa da la ko a ye a min.

⁴⁹ Kɔni tɔilu ka a fɔ ko: «A to ten. An ye a ragbɛ, ni Nabi Eli ri na ka a kisi.»

⁵⁰ Isa ka kule kan ba bɔ ikɔ tuun, ka a nii di Alla ma ka sa.

⁵¹ Wo waati kelen, Allabatobonba tɛtɛɛ faanin farara fila ri ka bɔ san ma ka se duu ma. Duukolo yɛɛyɛɛra, farakoloilu tera.

⁵² Kaburuilu dalakara, mɔɔ sɛniman mɛnilu sani, wo siyaman su kununda.

⁵³ Ii bɔra ii la kaburuilu kɔndɔ. Isa wulini kɔ ka bɔ saya rɔ, ii donda Jerusalem, ni a ye so sɛniman di. Mɔɔ siyaman ka ii yen.

⁵⁴ Rɔmu kɛɛden kuntii ni kɛɛden tɔ mɛnilu ye ii jantola Isa rɔ, woilu ka duukolo yɛɛyɛɛ yen, ka ko kɛni woilu fanan yen. Wo rɔ, ii silanda kosɛɛ. Ii ka a fɔ ko: «Tɔɔ le, Alla Dɛncɛ le tɛɛ cɛɛ jin di.»

⁵⁵ Muso siyaman tora yɔrɔ jan ka ko woilu ragbɛ. Woilu ni Isa le nani kelen di ka bɔ Kalile. Ii bilani tɛɛ a kɔ a dɛmɛn kanma.

⁵⁶ Mariyamu Makidalaka tɛɛ ye muso woilu rɔ, a ni Yakuba ni Yusufu na Mariyamu, a ni Sebede muso.

Isa su don ko

⁵⁷ Nba, su kotɔ le tɛɛ. Cɛɛ nanfulutii do nara, mɛn tɔɔ ko Yusufu. A bɔni Arimate. Ale fanan tɛɛ ye Isa la karanden do le ri.

⁵⁸ A wara Pilate madiya ko a ye diɲɛ Yusufu ye wa Isa su ta ka a don. Pilate diɲɛra. A ka a la mɔɔilu jamari ko ii ye Isa su di Yusufu ma.

⁵⁹ Yusufu wara Isa su ta, ka a kasanke faaningbe seniman do la.

⁶⁰ A wara a don kaburu kura kɔndɔ, a tun ka mɔɔilu lɔ mɛn senna farakolo rɔ a jɛɛ ye. Wo kɔ rɔ, a ka kabakurun ba makurukuru ka a la kaburu da la ka wo da tuun. A banni wo la, a bɔra ye ka wa.

⁶¹ Mariyamu Makidalaka ni a tɔɔma Mariyamu siini tɛɛ ka ii ɲa telen kaburu la.

⁶² Isa sara lon mɛn, wo lon tɛɛ ye ɲɔɲɔ lon ɲasii lon de ri. Wo duusa gbɛ, sarakalasela kuntiilu ni Farisilu wulira ka wa Pilate tɛɛn ye.

⁶³ Ii ka a fɔ a ye ko: «Maari, an hankili ye a rɔ ko ka wuyafɔla wo to nii na, a ka a fɔ ko tele fila a sawana a ri wuli ka bɔ saya rɔ.

⁶⁴ I ye mɔɔilu lɔ kaburu kɔrɔsila fɔɔ tele sawa wa dafa, baa ni a la karandenilu wara a su ta ka a dokon, ka a fɔ mɔɔilu ye ko a ra wuli ka bɔ saya rɔ, wuya wo ri juuya ka tamin fɔlɔmanta kan.»

⁶⁵ Pilate ka a fɔ ko: «Kɔnɔgbɛnnailu ye ai bolo. Ai ye ii lawa ka kaburu kandan ii se ko bɛɛ la.»

⁶⁶ Wo rɔ, ii wara tɔɔmasere kɛ kabakurun kan, ka kɔnɔgbɛnnailu lalɔ ko ii ye kaburu kɔrɔsi kɔɲuma.

28

Isa wulira

¹ Nɔɔ lon taminni kɔ, Lahadi lon sɔɔma da la jona, Mariyamu Makidalaka ni a tɔɔma Mariyamu wara kaburu ragbe diya.

² I kɔrɔ duukolo yeyeyera fanka la, baa Maari la meleka do bɔra sankolo rɔ, ka na kabakurun bɔ kaburu da la, ka a sii kabakurun wo kan.

³ A ye melenmelenna ikomin sanferen. A la duruki gbɛni pepe.

⁴ Mɔɔ menilu tere ye kaburu lakɔrsila, woilu silanda meleka ye kojuuya fɔɔ ka be duu ma ka ke ikomin mɔɔ saniilu.

⁵ Meleka ka a fɔ musoilu ye ko: «Ai kana silan. N ka a lon ko ai ye Isa le nininna, men gbɔngbɔnni tere jiri kan.

⁶ A te yan, baa a ra wuli ikomin a ka a fɔ na men ma. A su lani tere yɔrɔ men dɔ, ai ye na wo ragbe.

⁷ Wo kɔ rɔ, ai borimantɔ ye wa a fɔ a la karandenilu ye ko a ra wuli ka bɔ saya rɔ. Ko a watɔ ai makɔnɔla Kalile, ai ri a yen ye. A ragbe. N nani men fɔ kanma ai ye, wo le wo ri.»

⁸ Musoilu ka ii kaliya ka bɔ kaburu da la ka wa. Ii silanni, kɔni sewa ba tere ye ii la. Ii borimantɔ wara ka kibaro wo bee fɔ karandenilu ye.

⁹ Ii watɔla, Isa barara bɔla ii nefɛ ka ii laben. A ka a fɔ ko: «N ye ai fola.» Ii ka ii madon a la, ka a sen mira ka a bato.

¹⁰ Isa ka a fɔ ii ye ko: «Ai kana silan. Ai ye wa a fɔ n badenmailu ye ko ii ye wa Kalile. Ko ii ri n yen ye.»

Kaburu la kɔrsibailu ka dantɛli men ke

¹¹ Ka musoilu to sila kan ka wa, kaburu kɔrsiba doilu wulira ka wa so kɔndɔ. Ko menilu kɛni, ii wara wo bee fɔ sarakalasela kuntiilu ye.

¹² Sarakalasela kuntilu ni mɔɔbakɔrɔilu wara i jɔɔn yen ka kuma wo ko rɔ. Ii ban mɛn kɛni kumala, ii ka wodi siyaman di kɛɛdenilu ma,

¹³ ka a fɔ ii yɛ ko: «Ai ye a fɔ mɔɔilu yɛ ko: «Ka an to sunɔɔ rɔ su rɔ, Isa la karandenilu nara ka a su ta ka wa a ri.»

¹⁴ Ni ko jɛn fɔra mara kunnasiila yɛ, an di kuma a yɛ, ka wo kunko bɔ ai ma.»

¹⁵ Kɛɛdenilu ka wodi mira. A fɔra ii yɛ ja mɛn ma, ii wara wo kɛ. Wo rɔ, tariku wo ye fɔla Yahudiyailu tɛma hali bi.

Isa kumara karandenilu yɛ

¹⁶ Awa, karanden tan ni kelen wara Kalile. Isa ka koyinkɛ mɛn ko fɔ ii yɛ, ii wara ye.

¹⁷ Ii ka Isa yen ye tuma mɛn na, ii ka a bato, kɔni doilu sikara.

¹⁸ Isa ka a madon ii la, ka a fɔ ii yɛ ko: «Se ra di n ma fen bɛɛ kan Harijeene rɔ, a ni duukolo kan.

¹⁹ Wo le rɔ, ai ye wa mɔɔilu kɛ n na karandenilu ri siyailu bɛɛ tɛma. Ai ye ii sun ji rɔ Fa Alla tɔɔ ni Dence tɔɔ ni Nii Seniman tɔɔ rɔ.

²⁰ N ka jamarili fen fen di ai ma, ai ye ii karan woilu la, sa ii ri woilu labato. Ai ja lɔ! N ye ai dafɛ tuma bɛɛ, fɔɔ ka wa se dunuɲa laban ma.»

Alla la Kitabu Seniman
Portions of the Holy Bible in the Sankaran Maninka
language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue
Sankaran Maninka de Guinée

copyright © 2022 Pioneer Bible Translators

Language: Sankaran Maninka

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 15 May 2025

bb49d365-c43a-57d0-a386-570745648030